

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 12. 2012.

Sarajevo, mart/ožujak 2013.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 31. 12. 2012. godine po konačnim nerevidiranim podacima) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I	U V O D	1
II	NADZOR BANKARSKOG SISTEMA	6
	1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO	6
	2. BANKARSKA SUPERVIZIJA	6
	3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA	10
III	POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH	12
	1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
	1.1. Status, broj i poslovna mreža	12
	1.2. Struktura vlasništva	13
	1.3. Kadrovi	16
	2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
	2.1. Bilans stanja	18
	2.1.1. Obaveze	23
	2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	28
	2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive	33
	2.2. Profitabilnost	43
	2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope	48
	2.4. Likvidnost	53
	2.5. Devizni rizik	61
IV	ZAKLJUČCI I PREPORUKE	63
	P R I L O Z I	65

I UVOD

Poslovanje bankarskog sektora u 2012. godini i dalje je pod uticajem djelovanja finansijske i ekonomske krize, koja je zahvatila najveći dio ekonomija u Evropi i koja se nije odrazila samo na banke i finansijske sisteme, nego i na realnu ekonomiju, odnosno sveukupne ekonomske okvire velikog broja zemalja. Oporavak globalne ekonomije je ponovo u zastoju, a neizvjesnost u pogledu budućeg razvoja događaja je sve izraženija. Bankarski sektor u F BiH u 2012. godini stagnira, bilansna suma ima blagi pad, kreditne aktivnosti su usporene, a nastavljen je i rast nekvalitetnih kredita, mada sa nešto usporenijim trendom u odnosu na prethodne godine. Izvori finansiranja (depoziti i kreditne obaveze) takođe imaju trend pada, a naročito strani izvori finansiranja koje su kao finansijsku podršku banke dobijale od svojih grupacija. I pored svih negativnih uticaja, bankarski sektor je dalje ostao stabilan, adekvatno kapitaliziran, štednja stanovništva je zadržala trend rasta, likvidnost je i dalje zadovoljavajuća, a profitabilnost je poboljšana.

Na dan 31. 12. 2012. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka, od čega je jedna banka pod privremenom upravom (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo). Broj banaka u odnosu na 31. 12. 2011. godine je manji za jednu banku, Hercegovačku banku d.d. Mostar, kojoj je oduzeta bankarska dozvola. U bankarskom sektoru F BiH sa 31. 12. 2012. godine bilo je ukupno zaposleno 7.130 radnika, što je manje za 239 zaposlenika ili 3,2 % u odnosu na kraj 2011. godine.

Bilansna suma bankarskog sektora sa 31. 12. 2012. godine iznosila je 15 milijardi KM i manja je za 1,8% ili 272 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti, kao najveća stavka aktive banaka, u 2012. godini zabilježili su neznatan rast od 1,7% ili 178 miliona KM i na kraju godine iznosili su 10,67 milijardi KM ili 71,1% od bilansne sume banaka u F BiH. Krediti stanovništvu iznose 5,08 milijardi KM ili 47,6% od ukupnih kredita, a krediti privatnim preduzećima 5,14 milijardi KM ili 48,2% od ukupnih kredita.

Ukupni nekvalitetni krediti iznose 1,4 milijarde KM sa učešćem u odnosu na ukupne kredite od 13,2%. Učešće nekvalitetnih kredita u odnosu na ukupne kredite poraslo je za 1,3 procentna poena u odnosu na kraj 2011. godine, kada su iznosili 11,9% od ukupnih kredita. Učešće nekvalitetnih kredita odobrenih pravnim licima u odnosu na ukupne kredite pravnim licima iznosi 15,6% a učešće nekvalitetnih kredita stanovništvu u odnosu na ukupne kredite stanovništvu iznosi 10,5%.

Novčana sredstava iznose 3,96 milijardi KM ili 26,4% od bilansne sume banaka u F BiH i manja su za 9,5% ili 415 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine. Ostvareni pad novčanih sredstava prevashodno je rezultat smanjenja depozita i kreditnih obaveza, te manjim dijelom blagog povećanja kredita i povećanja ulaganja u vrijednosne papire (trezorske zapise i obveznice vlada).

U strukturi izvora finansiranja banaka depoziti, iako su zabilježili pad u 2012. godini u iznosu od 164 miliona KM ili 1,5% i dalje su najznačajniji izvor finansiranja banaka u F BiH, sa učešćem od 73,1% u ukupnoj pasivi banaka. U istom periodu štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i na kraju 2012. godine, iznosili su 5,76 milijardi KM, što je za 7,4% ili 395 miliona KM više nego na kraju 2011. godine.

Kreditne obaveze banaka sa 31.12.2012. godine iznosile su 1,14 milijardi KM ili 7,6% od ukupnih izvora finansiranja i manje su u odnosu na kraj 2011. godine za 178 miliona KM ili 13,5%. I u 2012. godini nastavljen je trend smanjenja zaduživanja banaka iz F BiH u

inostranstvu, posebno od matičnih grupacija. Sredstva dobijena od grupacija (depoziti, uzeti krediti i subordinisani dug) iznose 1,4 milijarde KM i manja su za 387 miliona KM ili 22% u odnosu na kraj 2011. godine.

Kapital je sa 31. 12. 2012. godine iznosio 2,22 milijarde KM, što je za 6,7% ili 139 miliona KM više nego na kraju 2011. godine. Rast je ostvaren najviše po osnovu tekućeg finansijskog rezultata - dobiti i dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Regulatorni kapital iznosio je 2,19 milijardi KM i povećan je za 3% ili 70 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine, uz manje promjene u njegovoj strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31. 12. 2012. godine iznosila je 17,4%, što je za 0,4 procentna poena više nego na kraju 2011. godine, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Prema nerevidiranim podacima iz bilansa uspjeha za 2012. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat, dobit u iznosu od 112 miliona KM. Pozitivan finansijski rezultat ostvaren je kod 14 banaka u ukupnom iznosu od 128 miliona KM, dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 16,5 miliona KM.

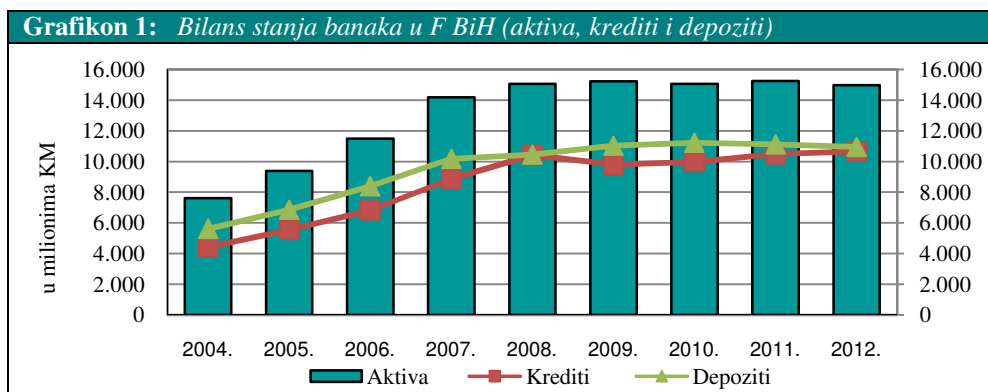
• **Rast i razvoj bankarskog sektora i struktura prema vlasništvu:** U sljedećoj tabeli daje se pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka u posljednjih pet godina.

Tabela 1: Pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka			
	Državne banke	Privatne banke	U K U P N O
31.12.2007.	3	19	22
Promjene u 2008. godini			
-spajanje/pripajanje		-1	-1
- oduzete dozvole ¹	-1		-1
31.12.2008.	2	18	20
U 2009. godini nije bilo promjena			
31.12.2009.	2	18	20
Promjene u 2010. godini			
-oduzete dozvole	-1		-1
31.12.2010.	1	18	19
U 2011. godini nije bilo promjena			
31.12.2011.	1	18	19
Promjene u 2012. godini			
-oduzete dozvole		-1	-1
31.12.2012.	1	17	18

Bilans stanja

Bankarski sektor u 2012. godini, kao i prehodne četiri godine, karakteriše stagnacija, s neznatnim oscilacijama bilansne sume, nivo depozitnih sredstva je u blagom padu, a kreditni izvori, najvećim dijelom kreditne linije finansirane od stranih kreditnih institucija, su u padu, kao rezultat razduživanja, odnosno plaćanja dospjelih obaveza i prekida dotoka novih investicija iz inostranstva. U segmentu kreditiranja nastavljen je pozitivan trend blagog rasta iz 2010. i 2011. godine. Aktiva banaka ostvarila je neznatan pad od 1,8% ili 272 miliona KM i iznosila je 15 milijardi KM. Tokom posljednje četiri godine, pod uticajem ekonomske i finansijske krize, bilansna suma se kretala između 14,99 milijardi KM i 15,26 milijardi KM, odnosno oscilirala je unutar +/-270 miliona KM.

¹ Razvojna banka F BiH od 01.07.2008. godine postaje pravni sljednik Investicijske banke F BiH d.d. Sarajevo.

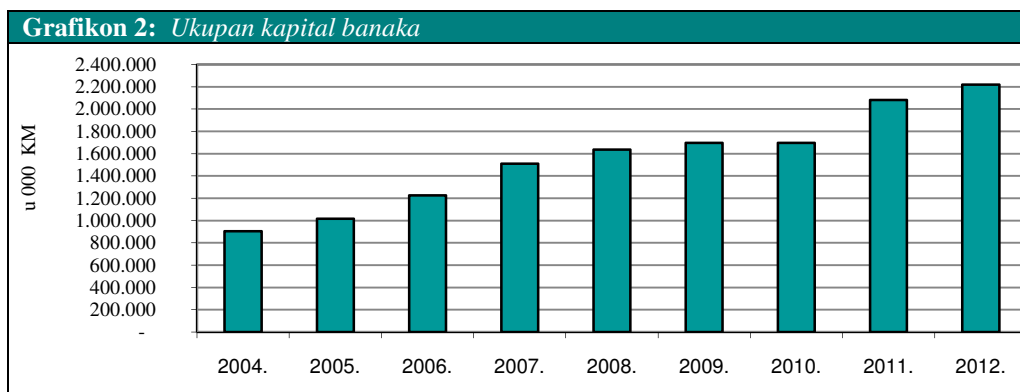

Neznatan pad bilansne sume od 2% u odnosu na 2011. godinu rezultat je smanjenja depozita za 1,5% ili 164 miliona KM, te kreditnih obaveza za 13% ili 178 miliona KM, dok je ukupan kapital povećan za 6,7% ili 139 miliona KM.

U aktivi banaka s učešćem od 71% najznačajnija stavka su kreditni plasmani koji su u 2012. godini povećani za 1,7% ili 178 miliona KM i iznose 10,7 milijardi KM. Najveće promjene se odnose na dva dominantna sektora. Krediti privatnim preduzećima povećani su za 3% ili 152 miliona KM, iznosili su 5,14 milijardi, što je učešće od 48,2%, dok su krediti stanovništvu imali rast od 1% ili 33 miliona KM, iznose 5,08 milijardi KM, što je 47,6% ukupnih kredita. Novčana sredstava smanjena su za 9,5% ili 415 miliona KM, iznosila su 3,96 milijarde KM, što je učešće od 26,4% u aktivi.

Depoziti, s učešćem od 73,1% i iznosom od 11 milijardi KM i dalje su najznačajniji izvor za finansiranje banaka u FBiH.

Ukupan kapital banaka iznosio je 2,2 milijarde KM (dionički 1,2 milijarde KM) i veći je za 6,7% ili 139 miliona KM, a dva su osnovna razloga ovako visokog rasta: ostvarena dobit na nivou sistema od 112 miliona KM i dokapitalizacija kod jedne banke.

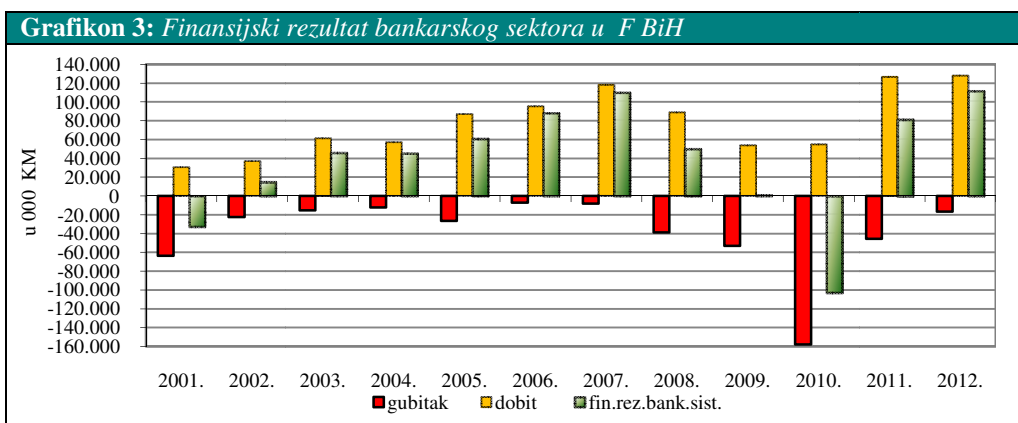
Bilans uspjeha

Nakon 2001. godine, kada je na nivou sistema ostvaren gubitak u iznosu od 33 miliona KM, započeo je pozitivan trend uspješnog poslovanja, koji je zbog širenja globalne ekonomske i finansijske krize u 2008. godini zaustavljen, tako da je zabilježen značajan pad profitabilnosti ukupnog bankarskog sistema u Federaciji BiH. U 2010. godini, kao posljedica negativnog uticaja krize, pad profitabilnosti je bio najizraženiji. Međutim, u 2011. i 2012. godini zabilježena su pozitivna kretanja u segmentu profitabilnosti, s tim da treba istaći da je finansijski rezultat ukupnog sistema zadnjih nekoliko godina pod ključnim uticajem tri najveće banke.

Prema podacima iz bilansa uspjeha za 2012. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 112 miliona KM, što je najveća dobit ostvarena do sada u bankarskom sektoru u F BiH. Razlog tome je smanjenje troškova ispravke vrijednosti, kamatnih rashoda i operativnih rashoda.

Pozitivan finansijski rezultat ostvaren je kod 14 banaka u ukupnom iznosu od 128 miliona KM, što je za 1% ili 1,4 miliona KM više nego u 2011. godini (16 banaka), dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 16,5 miliona KM, što je za 64% ili 29 miliona KM manje nego prethodne godine.

Razlog poboljšanja profitabilnosti ukupnog sektora u 2012. godini prvenstveno je rezultat manjeg nivoa troškova ispravke vrijednosti, koji su imali visok pad u poređenju sa prethodnom godinom, a jedan od razloga je što je nivo nekvalitetne aktive značajno smanjen krajem 2011. godine (kod jedne banke u procesu restrukturiranja ukupnog poslovanja dio nekvalitetnih kredita prenešen je na drugi pravni entitet). Međutim, trend u kvarenju kvaliteta aktive, iako usporeniji, nastavljen je u 2012. godini, što izaziva sumnju da su ispravke vrijednosti kod nekih banaka podcijenjene, a finansijski rezultat precijenjen.

Ukupan prihod u 2012. godini iznosio je 849 miliona KM i za 4% ili 38 miliona KM je manji nego u 2011. godini, neto kamatni prihod iznosio je 540 miliona KM, sa stopom pada od 6% ili 32 miliona KM, što je rezultat većeg smanjenja kamatnih prihoda (za 57 miliona KM ili 7%) od smanjenja kamatnih rashoda (za 25 miliona KM ili 8%), a u strukturi ukupnog prihoda učešće neto kamatnog prihoda je ostalo skoro nepromijenjeno (64%). Operativni prihodi, kao druga komponenta ukupnog prihoda, imali su pad od 2% ili šest miliona KM, iznosili su 309 miliona KM, što je skoro isto učešće od 36% kao i krajem 2011. godine. Na strani rashoda, troškovi ispravke vrijednosti manji su za 24% ili 46 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine, iznose 145 miliona KM (17% ukupnog prihoda), zbog čega su i ukupni nekamatni rashodi imali značajan pad od 9% ili 70 miliona KM, odnosno ostvareni su u iznosu od 720 miliona KM.

• **Vlasnička struktura:** Na kraju 2012. godine vlasnička struktura banaka u Federaciji BiH je bila sljedeća: jedna banka u pretežno državnom vlasništvu, a od 17 banaka u pretežno privatnom vlasništvu šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu. Prema kriteriju zemlje porijekla vlasnika-dioničara, odnosno kriteriju direktno ili indirektno većinsko vlasništvo preko članica iz grupe, na kraju 2012. godine najveće je učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije (53,6%), slijede italijanske banke (16,1%), dok ostale zemlje imaju učešća manja od 6,3%.

U 2012. godini došlo je i do manjih promjena učešća državnog, stranog i privatnog domaćeg (rezidenata) kapitala u ukupnom dioničkom kapitalu, koji je sa 31. 12. 2012. godine iznosio 1,2 milijarde KM. Učešće državnog kapitala od 2,8% je smanjeno za 0,4 procentna poena. Strani

kapital nominalno je povećan za 22 miliona KM, odnosno na jednu milijardu KM, a učešće je povećano sa 82,2% na 83,5%. Privatni kapital (rezidenata) smanjen je za devet miliona KM, iznosio je 165 miliona KM, a učešće u ukupnom dioničkom kapitalu smanjeno je sa 14,6% na 13,7%.

• **Koncentracije i konkurencija:** Što se tiče situacije i dešavanja na bankarskom tržištu Federacije BiH, gdje u borbi za klijente i veći tržišni udio, banke ulaze u akvizicije i integracijske procese kroz pripajanja, po završetku tih procesa u sistemu će, prema ocjeni finansijskih stručnjaka, ostati do 15 jakih banaka. Naime, šest do sedam velikih banaka u stranom vlasništvu kontrolirat će 90% tržišta, kojim već sada suvereno vladaju, dok će se manje banke profilirati kao banke lokalnog i/ili regionalnog karaktera.

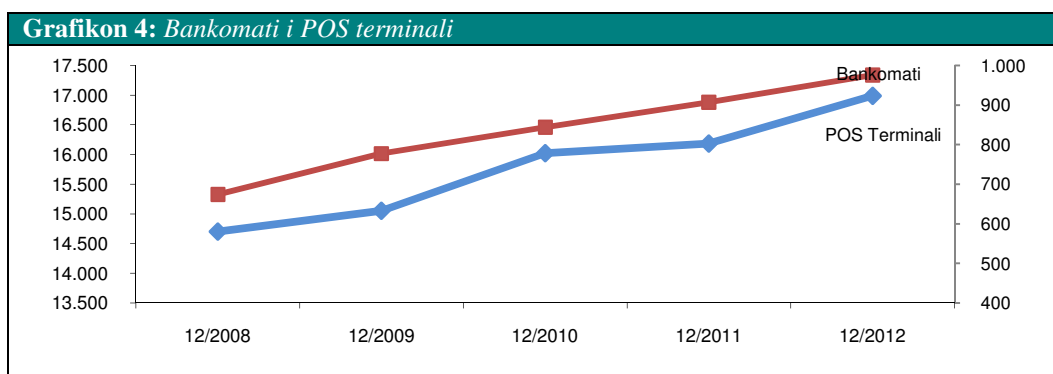
Kod četiri banke, koje i dalje imaju dominantno učešće od 68,1% (na kraju 2011. godine 68,7%), aktiva je u rasponu od 1,3 milijarde KM do 3,8 milijardi KM. Najveći broj banaka (11) je s aktivom manjom od 500 miliona KM i s tržišnim učešćem od 16%, od toga dvije imaju aktivu manju od 100 miliona KM i neznatno učešće od 0,8%. Tri banke su s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM i učešćem od 15,9%.

Jedan od pokazatelja koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa² (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće pet najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama. CR5 kao pokazatelj tržišnog učešća na kraju 2012. godine u bankarskom sistemu u Federaciji BiH iznosio je 74,2%, za kredite 73,5% i depozite 74,5 (2011. godine 74,7%, 75,4% i 73,7%), ali ipak je evidentna dominacija dvije najveće banke u sistemu koje „drže“ 50% tržišta.

U tržišnoj „utakmici“ banke koriste različite instrumente, od politike kamatnih stopa, unapređenja organizacije, kadrovskog jačanja, jakog marketinškog nastupa, do širenja poslovne mreže, finansijske podrške "majke" ili članica iz grupacije.

Kartično poslovanje u većini banaka u Federaciji BiH je značajna poslovna aktivnost, prvenstveno kreditnog karaktera, a reflektira se kroz sve masovnije korištenje kreditnih i debitnih kartica i povećanje obima bezgotovinskog plaćanja.

U toku 2012. godine instalirano je 69 novih bankomata, a na kraju godine njihov broj iznosio je 976. Broj POS terminala također je povećan i to za 805, tako da je na kraju 2012. godine na 16.990 POS terminala bilo moguće plaćati robu karticama.

² Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

II NADZOR BANKARSKOG SISTEMA

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO

Agencija za bankarstvo FBiH (dalje FBA) dala je puni doprinos reformi bankarskog sektora iako je, nerijetko, bilo prisutno nerazumijevanje za mjere koje je poduzimala. Kao neovisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka, osnovana je u drugoj polovini 1996. godine i njen rad od početka je usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankarskog sistema, tržišno orijentisanog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i supervizije (nadzora) banaka.

Zakonom o FBA utvrđeni su njeni osnovni zadaci koji se, u najkraćem, odnose na izdavanje dozvola za osnivanje i rad banaka, donošenje regulatornih podzakonskih akata, nadziranje rada banaka, mikrokreditnih organizacija i lizing društava i poduzimanje mjera u skladu sa Zakonom, što uključuje i uvođenje postupaka privremene uprave i likvidacije banaka, odnosno iniciranje postupaka stečaja nad bankama.

U proteklih 16 godina FBA je, prema ocjenama i domaćih i stranih dužnosnika, dostigla visok nivo profesionalnosti, sa zaposlenicima koji posjeduju stručnost i znanja iz oblasti supervizije, stečena kroz brojne edukacije u zemlji i inostranstvu.

FBA je i u protekloj godini uspješno djelovala da banke u Federaciji BiH što kvalitetnije upravljaju rizicima, naročito kreditnim rizikom, a banke to čine u visokoj mjeri poštujući propisane minimalne kriterije opreza, ali i vodeći računa o interesima svih „stakeholdera“, uključujući i svoje finansijsko „zdravlje“.

S osnovnim ciljem da zaštiti interese deponenata, FBA je u periodu od svog osnivanja do kraja 2012. godine uvela mjere (privremene uprave, likvidacije i pokretanje stečaja) u 27 banaka. Po nalogu Visokog predstavnika za BiH, privremena uprava je uvedena u jednu banku. Mjere privremene uprave vođene su u 25 banaka.

Od 27 banaka u kojima su poduzete mjere, postupak je okončan u 17 banaka, a na dan 31. 12. 2012. godine pod mjerama se nalazi 10 banaka.

Od 27 banaka u kojima su uvedene mjere:

- u deset banaka je pokrenut stečajni postupak kod nadležnih sudova. Stečajni postupak okončan je u četiri banke. U šest banaka stečajni postupak je u toku.
- u devet banaka je pokrenut likvidacioni postupak. Likvidacioni postupak je okončan u šest banaka (u četiri banke su isplaćene sve obaveze prema povjericima i dioničarima, a dvije banke su prodane). U tri banke likvidacioni postupak je u toku;
- četiri banke su pripojene drugim bankama;
- tri banke su sanirane i nastavile sa radom. Jedna banka je dokapitalizirana i privatizovana, druga je dokapitalizirana, a u trećoj je riješen status banke, izabrani su organi upravljanja i banka je nastavila sa radom;
- u jednoj banci postupak privremene uprave je u toku.

2. BANKARSKA SUPERVIZIJA

Polazeći od potreba globalne makroekonomske i finansijske stabilnosti, Komitet za superviziju banaka iz Bazela je 1997. godine donio dvadeset pet osnovnih principa za efikasnu superviziju banaka koji se moraju poštivati da bi supervizorski sistem u bankarstvu bio efikasan. Osnovni principi su “de facto” minimalni standardi za dobru prudencijalnu regulativu i nadzor banaka i bankarskog sistema.

Imajući u vidu značajne promjene koje su se desile na globalnim finansijskim tržištima i regulatornim okruženjima, kao i lekcijama naučenim iz krize od posljednje revizije iz oktobra 2006. godine, Bazelski komitet je u septembru 2012. godine ponovo revidirao osnovne principe. Ovom revizijom osnovni principi spojeni su zajedno sa osnovnim principima metodologije (metodologije procjene) u jedan sveobuhvatan dokument. Broj osnovnih principa je povećan sa 25 na 29, reorganizovani su u dvije grupe: supervizorska ovlaštenja, odgovornosti i funkcije (Principi 1-13) i prudencionalna regulativa i zahtjevi, (Principi 14-29) koji naglašavaju važnost dobrog korporativnog upravljanja, upravljanja rizicima kao i usklađenost sa regulatornim standardima.

Principi su minimalni zahtjevi koje treba ispuniti i u mnogim slučajevima neophodno ih je dopuniti drugim mjerama kako bi se zadovoljili specifični uslovi ili regulirali rizici u finansijskim sistemima pojedinih zemalja. Principi se odnose na preduslove za efikasnu superviziju banaka, izdavanje dozvola, opreznosne propise i zahtjeve, supervizorske pristupe i metode za stalnu superviziju banaka, neophodne informacije, ovlaštenja supervizora, prekogranično bankarstvo, korporativno upravljanje, procese upravljanja rizicima, interne kontrole i revizije, kao i finansijsko izveštavanje i eksternu reviziju.

Opšteprihvaćeni međunarodni principi, standardi i prakse za bankarsku superviziju koje FBA sve sveobuhvatnije i dosljednije primjenjuje, uz stalnu pojačanu pažnju prema aktuelnim i lako prenosivim uzročnicima kriznih situacija, su bili glavna briga FBA za pripremu i aktiviranje raspoloživih odbrambenih aktivnosti i mjera koje su rezultat vlastitih iskustava, ali i „naučenih lekcija“ u mnogo razvijenijim i snažnijim, krizom naročito pogođenim, bankarskim sistemima.

Propise, njihovo poboljšanje i dogradnju, kao i operativne odluke iz svoje nadležnosti, FBA je donosila uz preduzimanje svih propisanih koraka čiji je osnovni cilj bio da banke u svom radu u najvećoj mjeri osiguraju zakonitost, punu primjenu propisa FBA i svih općeprihvaćenih principa i praksi za njihov, naročito u uslovima sveprisutne recesije, oprezan i uspješan rad. Pored navedenog, insistiranje i ciljevi svih napora FBA bili su usmjereni na jačanje kapitala banaka, poboljšanje njihovih kreditnih politika i njihova dosljedna primjena u praksi, podizanje opreza na najviši mogući nivo u upravljanju kreditnim rizikom, koji je još uvijek dominantan u našem okruženju, i rizikom likvidnosti, ali i na jačanje sposobnosti za upravljanje potencijalnom kriznom situacijom. Uz sve ovo FBA je kontinuirano poticala banke, naročito one koje dominiraju sistemom, za jačanje njihovih finansijskih potencijala i putem dodatne specijalne podrške njihovih roditeljskih stranih banaka.

Bankarska supervizija realizovala se kroz kontinuirani procese neposrednih (on site) i posrednih (off site) kontrola banaka i neposrednu komunikaciju sa predstavnicima organa upravljanja i rukovođenja banaka, kako bi se sinhronizovale i koordinirale aktivnosti na stabilizaciji bankarskog sektora u F BiH. Svim kontrolisanim bankama, nakon sačinjenih zapisnika, izdati su nalozi za izvršenje i otklanjanje uočenih nedostataka. Kontrolom je utvrđeno da su banke naloge FBA uredno i uglavnom na vrijeme izvršavale. Konkretan, stručan i profesionalan pristup od strane supervizije pri kontroli banaka ima za cilj dalje unapređenje kvaliteta poslovanja banaka, njihove profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju, što je obostrani interes.

Bitne promjene u regulativi koje su se desile u 2010. i 2011. godini, stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine i u skladu s tim izmjenjene i dopunjene Odluke FBA kojim je stvoren regulatorni okvir da banke sačinjavaju i prezentiraju finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), reflektirale su se i na način procjene kvaliteta aktive i nivoa gubitaka po kreditnom riziku. U 2012. godini najizraženiji i najveći dio nadzora bio je na pregledu i ocjeni složenog procesa implementacije navedenih regulatornih zahtjeva u bankama. Sve komercijalne banke kontrolisane su u segmentu prve

primjene MRS/MSFI-ja kako bi se utvrdile osnovne nepravilnosti i slabosti i kako bi se djelovanjem kroz kontrolne mjere čitav proces standardizirao, stavio pod adekvatnu kontrolu i obezbjedilo da banke imaju dobru praksu vrednovanja kreditnog rizika.

Početak 2012. godine stupile su na snagu i Odluke FBA koje se odnose na upravljanje informacionim sistemima i eksternalizacijom u bankama, a kroz ciljane kontrole pratio se i proces uklađivanja banaka sa navedenom regulativom.

FBA je sa Međunarodnim monetarnim fondom, Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske u 2012. godini nastavila i intenzivirala rad na razvijanju sposobnosti za prikupljanje i analizu „Indikatora finansijskog zdravlja“ kao jednog od preduslova za jačanje i veću efikasnost nadzora nad ukupnim finansijskim, a ne samo bankarskim sektorom. Takođe je nastavljeno i sa razvojem metodologije i primjenom stres testova za kreditni rizik i uticaj na kapital, zasnovan na makroekonomskim pretpostavkama, kao i upoznavanje banaka s rezultatima izvršenih stres testova. FBA je zajedno sa predstavnicima Misijske MMF u okviru ispunjenja obaveza po stand-by aranžmanu, redovno kvartalno razmatrala i analizirala uticaj svjetske ekonomske i dužničke krize na domaći bankarski i finansijski sektor, kretanja u bankarskom sektoru, kapitaliziranost banaka u F BiH, rezultate stress-testova za bankarski sistem i za pojedinačne banke, aktuelni regulatorni i bankarski zakonodavni okvir, ispunjenje preporuka iz ranijih Misijske MMF, kao i planirane izmjene u regulatornom okviru.

Sa Agencijom za bankarstvo Republike Srpske i Agencijom za osiguranje depozita BiH, nastavljena je saradnja u okviru, izgradnje regulatornog okvira, redovne razmjene informacija i zajedničkog djelovanja.

Sa Udruženjem banaka BiH realizovana je saradnja kako po pitanju primjene postojećih regulatornih rješenja i prijedloga za njihovu izmjenu, tako i u procesu donošenja novih regulatornih rješenja.

Kao ravnopravna članica FBA je učestvovala u svim aktivnostima koje je provela Grupa bankarskih supervizora Centralne i Istočne Evrope (Banking Supervisors Central and Eastern Europe – „BSCEE“) koju čine supervizorske institucije iz 22 zemlje u tranziciji i Austrija. Na XXV konferenciji BSCEE, FBA i Agencija za bankarstvo Republike Srpske izabrane su za predsjedavajuće Grupom supervizora banaka iz Centralne i Istočne Evrope u 2013. godini.

Zbog novog vala krize u eurozoni koji se odvija od kraja 2011. godine, znakova kreditne krize kao i procesa raduživanja, odnosno smanjenja zaduženosti bankarskih supsidijara prema svojim bankama majkama, pokrenuta je tkz. „Bečka Incijativa 2.0“. Cilj „Bečke Incijative 2.0“ je: da se procesom razduživanja bankarskih supsidijara upravlja na način da bi se smanjio sistemski rizik za zemlje u kojima oni posluju, da se uspostavi bolja koordinacija između država gdje je sjedište bankarskih grupacija (home) i država u kojem te bankarske grupacije posluju (host), kako bi se osiguralo da se potencijalni problemi prekogranične finansijske stabilnosti brže rješavaju i da se uspostavi koordinacija politika i akcija, a posebice u području nadzora, koje su u najboljem zajedničkom interesu i home i host država. FBA je učestvovala u radu kako punog foruma „Bečke Incijative 2.0“ tako i radionice u cilju pripreme sastanaka punog foruma.

U skladu sa zahtjevima Principa 13 (ranije Princip 25) sa liste „Osnovnih principa za efikasnu superviziju banaka, koje je izdao Bazelski komitet, do kraja 2012. godine FBA je zajedno sa Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske potpisala multilateralni sporazum sa supervizorima zemalja Jugoistočne Evrope i to: Albanije, Grčke, Makedonije, Rumunije, Bugarske, Srbije, Crne Gore i Kipra i Sporazume o uzajamnoj saradnji s nadležnim supervizorskim organima Republike Slovenije, Republike Hrvatske, Republike Srbije, Crne Gore

i Republike Turske. MoU-om se pobliže definiraju: razmjena informacija, on-site kontrole, zahtjevi za informacijama i kontrolama, zaštita informacija, kontinuirana saradnja, te ostale odredbe.

FBA je u saradnji sa Agencijom za bankarstvo RS i uz tehničku pomoć USAID-e, u 2012. godini izvršila analizu regulatornog okvira u F BiH i njegove usklađenost sa Evropskim direktivama u pogledu razmjene informacija i zaštite povjerljivosti informacija i pokrenule inicijativu za izmjenu i dopuna Zakona o Agenciji za bankarstvo F BiH, koje je Parlament Federacije BiH usvojio u septembru 2012. godine. Navedenim izmjenama stvorene su pretpostavke za potpisivanje multilateralnih sporazuma sa supervizorima iz zemalja članica EU, posebice Italije i Austrije.

U 2012. godini FBA je ostvarila saradnju ne samo s regulatornim institucijama zemalja s kojima su već potpisani memorandumima o razumijevanju, nego i s ostalim supervizorskim institucijama zemalja bližeg i šireg okruženja. Realizovani su posebni oblici konkretne saradnje sa supervizorskom institucijama kroz regionalne i bilateralne sastanke i redovne razmjene informacija o pitanjima poslovanja i stanja roditeljskih banaka i njihovih „kćerki“, odnosno subsidijara. Ostvarena je i značajna saradnja sa međunarodnim finansijskim institucijama: MMF-om, SB-om, ECB-om i dr. po pitanju informacija i analiza kretanja u bankarskom sistemu F BiH, kao i učešća u pojedinačnim projektima u cilju jačanja kapaciteta za efikasnu superviziju banaka.

U 2008. godini je započeo USAID-ov projekat tehničke pomoći finansijskom sektoru Bosne i Hercegovine pod nazivom „Partnerstvo za unaprjeđenje ekonomskih reformi“ (Partnership for Advancing Reforms in Economy – „PARE“). U 2012. godini, a u skladu sa Strategijom FBA za uvođenje „Međunarodnog sporazuma o mjerjenju kapitala i standardima kapitala“ – Bazel II I akcionim planom, nastavljene su aktivnosti s ciljem revidiranja, razvijanja i unapređenja regulatornog okvira u skladu sa Bazelskim principima, Bazelskim okvirom kapitala i evropskim bankarskim direktivama, kao i preporukama međunarodnih institucija za superviziju banaka.

U skladu s odlukom Parlamenta Federacije BiH iz 2006. godine i kasnijeg „CARDS Programa“ koji su pripremili eksperti Evropske centralne banke i grupe evropskih centralnih banaka, FBA je i u 2012. godini u svim prilikama pružala podršku ideji za objedinjavanje supervizije banaka na državnom nivou, jer je prepoznala da, uz mnogobrojne pragmatične razloge, bez ovakve uspostave nadzora nad glavnim segmentom finansijskog sistema, put u Evropsku uniju nije moguć. I evropski eksperti su potvrdili da je: „bankarska supervizija zaista organizovana na državnom nivou u evropskim zemljama, bilo pod pokroviteljstvom centralne banke ili izvan nje“ i da: „... članstvo u Evropsku uniju podrazumijeva uspostavu jedinstvenog bankarskog tržišta koje vodi jedinstvenoj superviziji“.

Sve agresivnija globalizacija i razvoj bankarske industrije, kao i dogradnja i evolucija supervizorskih principa, pravila i standarda, ali i aktualne bolne refleksije globalne finansijske i ekonomske krize koja je „očitala“ brojne lekcije svemu i svakom na koga su uticale, pokazali su da naročito supervizori banaka moraju stalno biti u toku i kontinuirano razvijati svoja znanja, sposobnosti i instrumente za svoje što efikasnije djelovanje u vršenju svoje misije. Iz svih takvih razloga, kao i iz razloga upošljavanja novih, naročito mladih kadrova, FBA je i u 2012. godini vodila računa o tim potrebama i, samostalno i uz pomoć različitih međunarodnih za to visoko kvalifikovanih i specijaliziranih institucija, provodila nužnu edukaciju svojih uposlenih, koja se obavljala u zemlji i u inostranstvu, ali i pružala pomoć u specijalističkoj edukaciji drugih nadzornih organa i institucija u Federaciji BiH.

3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA

Ocjena bankarskog sektora za 2012. godinu zasnovana je na ocjenama banaka koje su rezultat izvršenih kontrola izvršenja naloga i analizi izvještaja koje banke dostavljaju FBA.

Na osnovu stanja banaka u predhodnom periodu, izvršenih kontrola postupanja po nalogima u kojima je utvrđeno da su banke poduzele aktivnosti na otklanjanju utvrđenih napravnosti i veći dio naloga potpuno izvršile (53 data naloga, 31 izvršenih naloga, 17 djelimično izvršenih naloga i pet neizvršenih naloga i pored poduzetih aktivnosti na njihovom izvršenju) te na osnovu izvještaja koje banke dostavljaju FBA, može se zaključiti da je kvalitet upravljanja rizicima i dalje na zadovoljavajućem nivou, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizicima od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Kvantitet rizika se zadržao u granicama umjerenog. Kvalitet upravljanja rizicima koji se u poslovanju banaka mogu pojaviti kao posljedica pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (rizik reputacije, operativni rizik, pravni rizik, rizici koncentracija u aktivima i depozitima), u bankarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine je, mada još uvijek zadovoljavajući kao i u predhodnom periodu, u rastućem trendu.

Prihvatljivost klijenta

Banke su ustrojile posebne registre profila klijenta. Izvjestan problem u funkcioniranju ovih registara predstavlja ažuriranje podataka za klijente koje banke razvrstavaju u najrizičnije grupe. Međutim, veoma je značajno da su banke usvojile i da primjenjuju pristup klijentima koji se temelji na analizi rizika koji klijenti nose za banku, odnosno da su definisale koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za banku.

Identifikacija klijenta

Banke su usvojile identifikaciju klijenta kao osnovni element standarda «upoznaj svog klijenta». Politiku o identifikaciji klijenta banke primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa sa klijentima. Međutim, još uvijek je prisutan problem ažuriranja dokumentacije kojom se dokumentira uspostava tih odnosa kod već uspostavljenih poslovnih odnosa. Pored problema ažuriranja ove dokumentacije prisutan je i problem identifikacije izvora sredstava koja klijentima služe za izvršenje transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po datim kreditima i dokumentovanja vršenja ove identifikacije.

Stalno praćenje računa i transakcija

Ova politika se primjenjuje i sve je manje formalnog praćenja računa i transakcija klijenta. U cilju postizanja suštinskog praćenja računa i transakcija klijenata banke su, na osnovu primjene principa «upoznaj svog klijenta», definisale limite transakcija po određenim vrstama računa i transakcija, izgradile su informacione sisteme koji omogućavaju primjenu uspostavljenih limita u praćenju računa i transakcija. Definirani limiti, sve više služe preventivnom praćenju računa i transakcija. Međutim, određeni problemi postoje u praćenju transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po kreditima i direktna su posljedica nevršenja identifikacije izvora sredstava koja se koriste u svrhu plaćanja anuiteta.

Upravljanje rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti

Elementi navedene politike su definirani u programima banaka. Definirane su linije izvještavanja, kako eksterne, tako i interne.

Izvjestavanje: Banke su u 2012. godini izvijestile 240.477 transakcija, što je 0,33 % ukupno obavljenih transakcija u bankarskom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine (71.154.032 obavljena transakcija, po podacima banaka) u vrijednosti od 11.896.546 h/KM, što čini 10,06% ukupne vrijednosti obavljenih transakcija u bankarskom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine (118.248.452 h/KM, po podacima banaka). Broj izviještenih transfera u 2012. godini je smanjen za 33,70%, u odnosu na predhodnu godinu, dok je njihova vrijednost porasla za 0,20%.

U narednoj tabeli daje se uporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih transfera, po načinu izvještavanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka):

Vrijednost transfera u 000 KM

Tabela 3: Uporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih transfera							
R. br.	Opis (naziv transfera)	Transferi u 2011.		Transferi u 2012.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno prijavljeni transferi (2+3+4)	362.919	11.874.402	240.477	11.896.546	66,30	100,20
2.	Transferi prijavljeni prije izvršenja	19	20.324	7	3.993	36,80	19,60
3.	Transferi prijavljeni u roku od 3 dana	362.794	11.849.141	240.389	11.888.089	66,30	100,30
4.	Transferi prijavljeni poslije roka od 3 dana	106	4.937	81	4.464	76,40	90,40

U strukturi izviještenih transfera primjetno je znatno smanjenje broja (za 63,20%) i vrijednosti (za 80,40%) izviještenih transfera prije njihovog izvršenja u odnosu na predhodnu godinu. Ovo upućuje na izvođenje zaključka da je preventivno djelovanje banaka na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti promijenilo trend koji je sada opadajući. Međutim, kako su i broj (manji za 23,60%) i vrijednost (manji za 9,60%) transfera izviještenih po proteku roka od 3 dana u opadajućem trendu nije došlo do promjene kvaliteta upravljanja rizikom vezano za segment izvještavanja. Broj transfera izviještenih u propisanom roku značajno je smanjen (za 33,70%), ali je vrijednost ovih transfera ostala skoro ne promijenjena. Ovo se odnosi i na broj i vrijednost ukupno izviještenih transfera.

Sumnjive transakcije: Banke su u izvještajima 42 transfera označile sumnjivim i svi se odnose na pranje novca. Nije bilo izviještenih transfera zbog sumnji na finansiranje terorističkih aktivnosti. Broj izviještenih sumnjivih transfera je manji za 48,20% u odnosu na predhodnu godinu. Vrijednost ovih transfera iznosi 8.802 h/KM, što je za 68,20% manje u odnosu na predhodnu godinu.

U narednoj tabeli daje se uporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transfera, po načinu izvještavanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka):

Vrijednost transfera u 000 KM

Tabela 4: Uporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transfera							
R. br.	Sumnjivi transferi	Transferi u 2011.		Transferi u 2012.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno prijavljeni transferi	81	27.664	42	8.802	51,80	31,80
2.	Transferi prijavljeni prije izvršenja	19	20.324	6	3.876	31,60	19,10
3.	Transferi prijavljeni u roku od 3 dana	44	6.004	21	3.035	47,70	50,50
4.	Transferi prijavljeni poslije roka od 3 dana	18	1.336	15	1.891	83,30	141,60

Struktura izviještenih sumnjivih transfera, kao i struktura ukupno izviještenih transfera, potvrđuje ranije date konstatacije. Naime, uočljivo je značajano smanjenje broja i vrijednosti sumnjivih transfera izviještenih prije njihovog izvršenja u odnosu na prethodnu godinu. Ovo dodatno, i u analizi samo sumnjivih transfera, znači da banke manje preventivno djeluju na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Smanjenje broja (za 52,30%) i vrijednosti (za 49,50%) sumnjivih transfera izviještenih u roku od tri dana te smanjenje broja (za 16,70%) izviještenih sumnjivih transfera po proteku roka od tri dana pokazuje da je i u naknadnom praćenju otkriveno znatno manje sumnjivih transfera u odnosu na prethodnu godinu, potvrđuje ocjenu o kvalitetu upravljanja rizicima od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

III POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 12. 2012. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka. Broj banaka je manji u odnosu na 31. 12. 2011. godine, s obzirom da je 11. 07. 2012. godine oduzeta bankarska dozvola Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, a nad Bankom pokrenut likvidacioni postupak. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

Privremenu upravu sa 31. 12. 2012. godine imala je jedna banka (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U 2012. godini nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka. Nastavljen je trend širenja, ali u znatno manjem obimu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok finansijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacionog oblika, organizacione pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacionih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacionih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 167 (153 promjene na teritoriji Federacije BiH, 13 u RS i jedna u Distriktu Brčko): osnovano je 13 novih organizacionih dijelova, 31 je ukinut, a kod 123 su bile promjene.

Sa navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 12. 2012. godine imale ukupno 585 organizacionih dijelova, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 3,6%.

Broj organizacionih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (25) neznatno je promijenjen u odnosu na 31. 12. 2011. godine, kada su bila 22 organizaciona dijela, što je povećanje od 13,6%.

Sa 31. 12. 2012. godine sedam banaka iz Federacije BiH imale su 51 organizacioni dio u Republici Srpskoj, a osam banaka je imalo 11 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Šest banaka iz Republike Srpske imale su 25 organizacionih dijelova u Federaciji.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31. 12. 2012. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

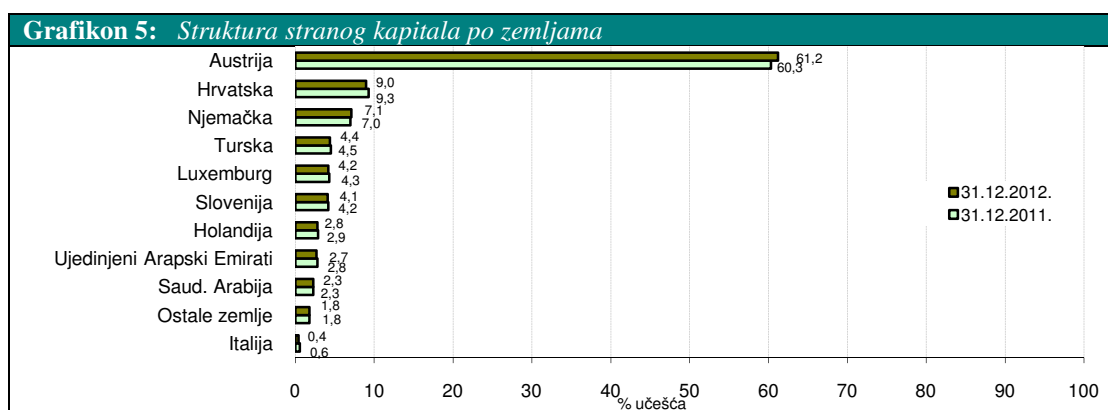
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama³ sa 31. 12. 2012. godine, ocjenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 17 banaka (94,4%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu⁴ 1 banka (5,6%)

Od 17 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 12. 2012. godine stanje je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2011. godine, kao rezultat dokapitalizacije dvije banke: učešće stranog kapitala u vlasništvu dioničara iz Austrije povećano je sa 60,3% na 61,2%, učešće dioničara iz Hrvatske je smanjeno sa 9,3% na 9%, a Njemačke povećano sa 7% na 7,1%. Ostale zemlje imale su pojedinačno učešće manje od 7%.

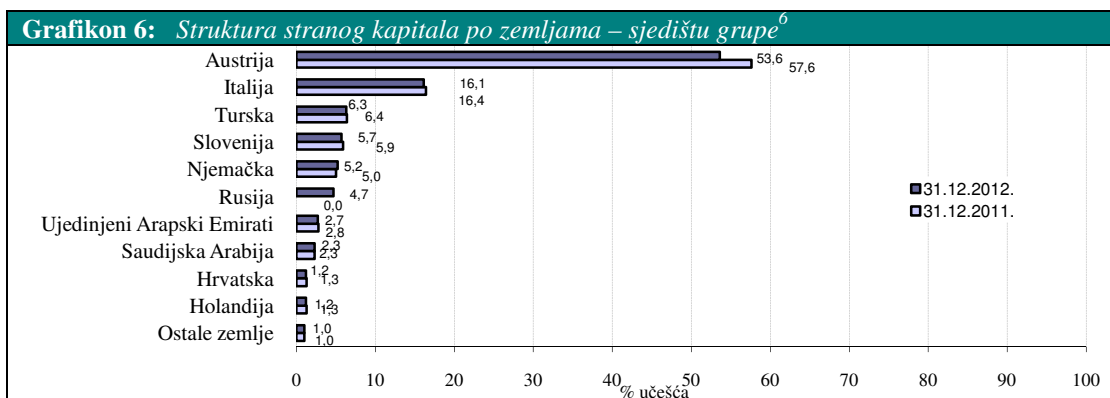

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je takođe neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2011. godine: učešće bankarskih grupa i banka iz Austrije je smanjeno sa 57,6% na 53,6%, slijede italijanske banke čije je učešće takođe smanjeno sa 16,4% na 16,1%, ostale zemlje su imale pojedinačno učešće manje od 6,3%, a pojavljuje se učešće Rusije⁵ od 4,7%.

³ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

⁴ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

⁵ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu Volksbank BH d.d. Sarajevo.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁷.

-u 000 KM-

Tabela 5: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2010.		31.12.2011. ⁸		31.12.2012.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke	46.586	3%	50.499	2%	51.114	2%	108	101
Privatne banke	1.650.039	97%	2.029.566	98%	2.167.574	98%	123	107
U K U P N O	1.696.625	100%	2.080.065	100%	2.218.688	100%	123	107

U 2012. godini ukupan kapital povećan je za 7% ili 139 miliona KM, najviše iz osnova tekućeg finansijskog rezultata-dobiti, te dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

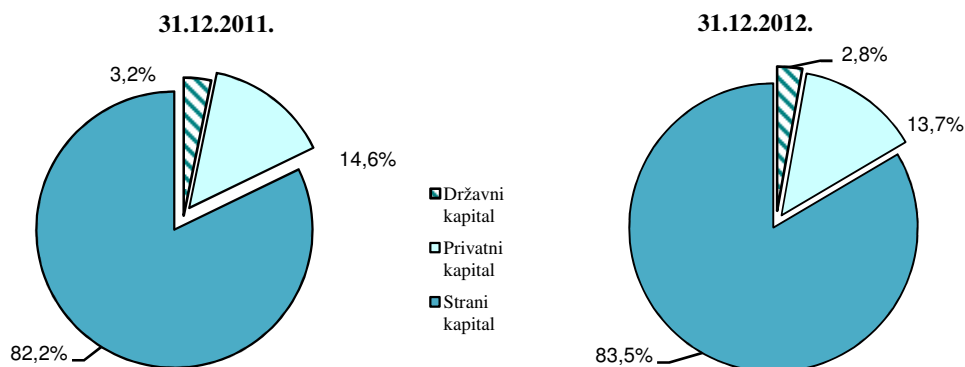
Tabela 6: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
Državni kapital	41.860	3,6	38.072	3,2	33.096	2,8	91	87
Privatni kapital (rezidenti)	163.074	13,9	174.088	14,6	164.603	13,7	107	95
Strani kapital (nerezidenti)	968.363	82,5	981.412	82,2	1.003.907	83,5	101	102
U K U P N O	1.173.297	100,0	1.193.572	100,0	1.201.606	100,0	102	101

⁶ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁷ Iz bilansa stanja po shemi FBA: počev od 31.12.2011. godine, pored dioničkog kapitala, emisionog ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg perioda), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

⁸ Svi podaci u Informaciji koji se odnose na 31.12.2011.godine su iz revidiranih finansijskih izvještaja banaka (revizija obavljena od strane vanjskog revizora kod 18 banaka u F BiH).

Grafikon 7: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u 2012. godini je veći za osam miliona KM ili 0,7% u odnosu na kraj 2011. godine. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za pet miliona KM, privatni kapital (rezidenti) je smanjen za 9,5 miliona KM, a privatni kapital (nerezidenti) je povećan za 22,5 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 12. 2012. godine iznosi 2,8 % i manji je za 0,4 procentna poena u odnosu na 31. 12. 2011. godine.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,7% i manji je za 0,9 procentnih poena u odnosu na 31. 12. 2011. godine. Nominalno smanjenje od 9,5 miliona KM je rezultat smanjenja za 19,7 miliona KM zbog oduzimanja bankarske dozvole jednoj banci, te povećanja za 10,2 miliona KM i to cca šest miliona po osnovu dokapitalizacije u dvije banke, te po osnovu prometa sa državnim i stranim kapitalom 4,2 miliona KM.

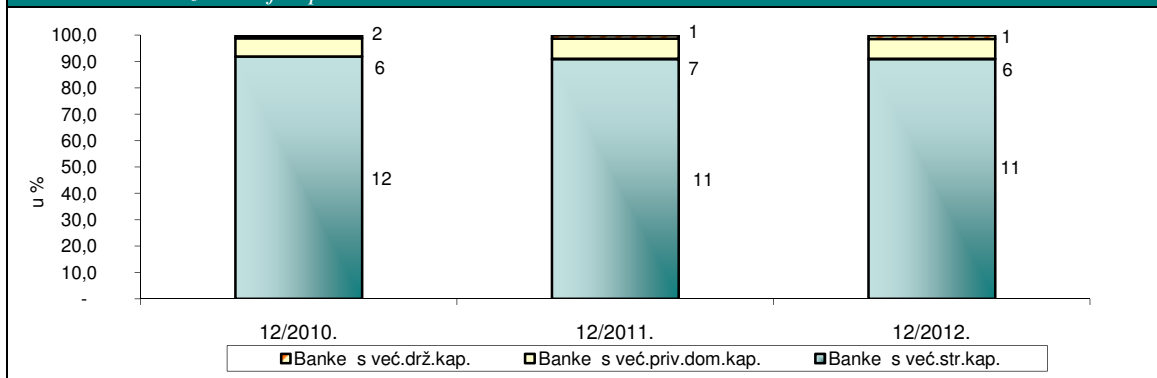
Učešće privatnog kapitala (nerezidenti) u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je za 1,3 procentna poena. Nominalno povećanje od 22,5 miliona KM odnosi se na povećanje dokapitalizacijom od 22 miliona KM kod dvije banke, te neznatno po osnovu prometa.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31. 12. 2012. godine iznosio je visokih 91%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,6%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,4%.

- u %-

Tabela 7: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,7	1,1	1	2,4	1,3	1	2,3	1,4
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	7	12,2	7,0	7	10,3	7,7	6	10,6	7,6
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	85,1	91,9	11	87,3	91,0	11	87,1	91,0
U K U P N O	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0	18	100,0	100,0

Grafikon 8: Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31.12. 2012. godine bilo je ukupno zaposleno 7.130 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim bankama 97%.

Tabela 8: Zaposleni u bankama FBiH

BANKE	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS				
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	3/2	4/3			
1	2	3	4	5	6			
Državne banke	180	2%	177	2%	183	3%	98	103
Privatne banke	7.208	98%	7.192	98%	6.947	97%	100	97
UKUPNO	7.388	100%	7.369	100%	7.130	100%	100	97
Broj banaka	19		19		18		100	95

Tabela 9: Kvalifikaciona struktura zaposlenih

STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS				
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	4/2	6/4			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.234	43,8%	3.401	46,1%	3.479	48,8%	105	102
Viša stručna sprema	696	9,4%	706	9,6%	667	9,3%	101	94
Srednja stručna sprema	3.406	46,1%	3.218	43,7%	2.949	41,4%	94	92
Ostali	52	0,7%	44	0,6%	35	0,5%	85	80
UKUPNO	7.388	100,0%	7.369	100,0%	7.130	100,0%	100	97

Nakon što je u 2011. godini zaustavljen trend smanjenja broja zaposlenih u bankarskom sektoru u F BiH, zabilježen u prethodne dvije godine, u 2012. godini je ponovo došlo do smanjenja broja zaposlenih za 3% ili 239, što je rezultat daljeg uticaja ekonomske krize. Kumulativno, u posljednje četiri godine, u periodu 2009.-2012. godina broj zaposlenih je smanjen sa 7.997, koliko je iznosio na kraju 2008. godine, na 7.130 na kraju 2012. godine, što je pad od 11% ili 867.

Trend poboljšanja kvalifikacione strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u 2012. godini, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 2% ili 78 radnika, a s druge strane, znatno veći uticaj je imalo smanjenje broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 8% ili 269 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 10: Aktiva po zaposlenom

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	180	167.263	929	177	191.881	1.084	183	209.971	1.147
Privatne	7.208	14.908.434	2.068	7.192	15.071.438	2.096	6.947	14.781.079	2.128
UKUPNO	7.388	15.075.697	2.041	7.369	15.263.319	2.071	7.130	14.991.050	2.103

Na kraju 2012. godine na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo 2,1 milion KM aktive, što je isto kao i na kraju 2011. godine.

Tabela 11: Aktiva po zaposlenom po grupama

Aktiva (000 KM)	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	0		0		0	
500 do 1.000	7		4		3	
1.000 do 2.000	6		9		10	
2.000 do 3.000	5		5		4	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	19		19		18	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 593 hiljade KM do 4,3 miliona KM aktive po zaposlenom. Pet banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,3 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovu izvještaja propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi "punog" bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁹.

⁹ Državne banke u "punom bilansu" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.12.2012. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 661 milion KM.

2.1. Bilans stanja

Poslovanje bankarskog sektora u F BiH u posljednje četiri godine odvijalo se pod uticajem izraženog djelovanja ekonomske i finansijske krize, što je od druge polovine 2011. godine dodatno pojačano i negativnim uticajem dužničke krize u eurozoni, kao i lošeg ekonomskog stanja u relanom sektoru i ukupnoj ekonomiji u BiH. Ipak, bankarski sektor uspio je da očuva stabilnost, sigurnost i adekvatnu kapitaliziranost, ali njegov rast i razvoj je usporen, odnosno zaustavljen, što se vidi iz podatka da je na kraju 2008. godine (početak krize je IV kvartal 2008. godine) bilansna suma iznosila 15,07 milijardi KM, a na kraju 2012. godine 15,0 milijardi KM, s malim oscilacijama u tom periodu. Priliv sredstava iz stranih kreditnih linija je gotovo zaustavljen, a postojeći kreditni izvori se smanjuju zbog plaćanja dospjelih obaveza. Takođe i depozitni izvori su u blagom padu, većim dijelom kao rezultat povrata sredstava matičnim grupacijama. Rizici su u porastu, naročito kreditni, zbog čega su banke poduzele brojne mjere i aktivnosti na poboljšanju sistema upravljanja rizicima, posebno u segmentu kreditnih politika (odobrovanje, monitoring i mjerenje rizika), koje su znatno konzervativnije i rigoroznije, a sve u cilju zaustavljanja daljeg rasta nenaplativih potraživanja i negativnih trendova kako u kvalitetu aktive, tako i u ukupnom poslovanju. Takođe, većina banka provodi mjere u cilju racionalizacije troškova, posebno operativnih, kao i reorganizacije poslovne mreže, što je rezultiralo i smanjenjem broja zaposlenih u bankama u 2012. godini.

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju 2012. godine iznosila je 15 milijardi KM, što je manje za 1,8% ili 272 miliona KM nego na kraju 2011. godine. Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora, posebno u segmentu profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, s druge strane, pad bilansne sume, vrlo nizak kreditni rast, smanjenje izvora finansiranja (depozita i kreditnih obaveza) i posljedično novčanih sredstava u 2012. godini, pokazuju da je uticaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankarskog sistema u Federaciji BiH.

- 000 KM-

Tabela 12: Bilans stanja								
O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.443.614	29,5	4.378.076	28,8	3.962.581	26,4	99	91
Vrijednosni papiri ¹⁰	375.252	2,4	458.465	3,0	548.467	3,7	122	120
Plasmani drugim bankama	145.007	1,0	79.940	0,5	78.522	0,5	55	98
Kreditni	9.981.911	66,2	10.487.671	68,7	10.666.124	71,1	105	102
Ispravka vrijed. ¹¹	635.792	4,2	931.946	6,1	1.007.196	6,7	147	108
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.346.119	62,0	9.555.725	62,6	9.658.928	64,4	102	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	552.764	3,7	540.749	3,5	522.030	3,5	98	96
Ostala aktiva	212.941	1,4	250.364	1,6	220.522	1,5	118	88
UKUPNA AKTIVA	15.075.697	100,0	15.263.319	100,0	14.991.050	100,0	101	98
P A S I V A :								
O B A V E Z E								
Depoziti	11.232.830	74,5	11.124.675	72,9	10.961.001	73,1	99	99
Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	0,0	2.000	0,0	2.000	0,0	29	100
Obaveze po uzetim kreditima	1.403.451	9,3	1.319.299	8,6	1.141.561	7,6	94	87
Ostale obaveze	735.791	4,9	737.280	4,9	667.800	4,5	100	91
KAPITAL								
Kapital	1.696.625	11,3	2.080.065	13,6	2.218.688	14,8	123	107
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	15.075.697	100,0	15.263.319	100,0	14.991.050	100,0	101	98

¹⁰ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospijeca.

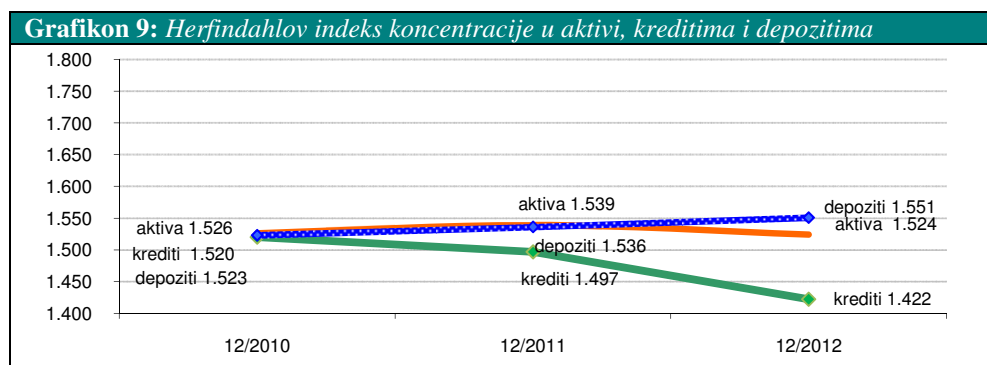
¹¹ U kol.2 podaci se odnose na rezerve za kreditne gubitke (RKG).

Tabela 13: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		8 (5/3)	9(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Državne	1	167.263	1%	1	191.881	1%	1	209.971	1%	115	109
Privatne	18	14.908.434	99%	18	15.071.438	99%	17	14.781.079	99%	101	98
UKUPNO	19	15.075.697	100%	19	15.263.319	100%	18	14.991.050	100%	101	98

Kod 11 banaka aktiva je veća nego na kraju 2011. godine, dok je kod preostalih sedam banaka aktiva smanjena, stopa pada se kretala u rasponu od 1% do 17%. Najveći nominalni rast od 213 miliona KM ili 6% imala je banka koja se na kraju 2012. godine nalazi po visini aktive na prvom mjestu, s napomenom da je sve do trećeg kvartala 2012.godine bila na drugom mjestu. Istovremeno, zbog visoke stopa pada aktive od 8% ili 334 miliona KM, nakon dugogodišnje pozicije najveće banke i lidera u bankarskom sistemu u F BiH, ova banka je na kraju 2012. godine pozicionirana na drugom mjestu.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa¹².

Na kraju 2012. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) imao je manje promjene vrijednosti: za aktivu je iznosio 1.524, kredite 1.422 i depozite 1.551 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju¹³. U odnosu na kraj 2011. godine, pokazatelji za aktivu i kredite su smanjeni (15 i 75 jedinica), dok je za depozite povećan za 15 jedinica.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁴ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za tržišno učešće sa 74,7% na 74,2%, kod kredita sa 75,4% na 73,5%, dok je kod depozita povećan sa 73,7% na 74,5%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri

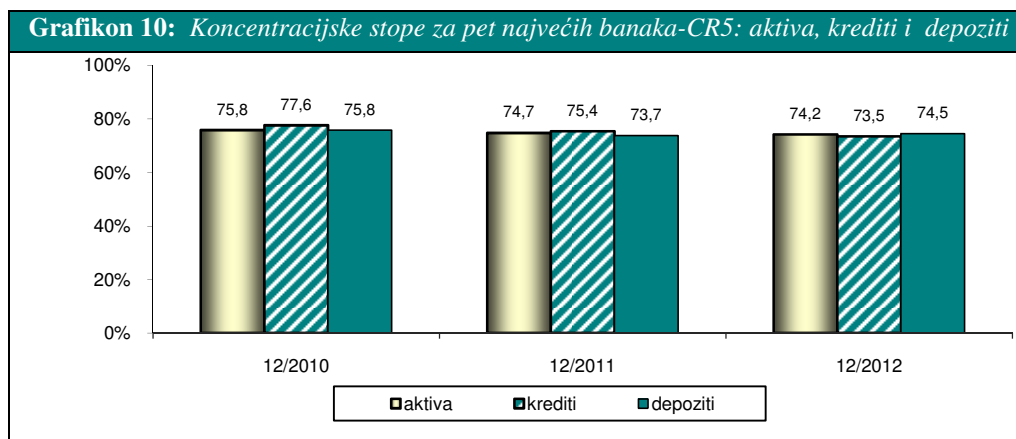
¹² Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

¹³ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁴ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ cca 74% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹⁵. Promjene u učešću u odnosu na kraj 2011. godine zabilježene su u svim grupama, s napomenom da su promjene i u broju i učešću u V grupi rezultat oduzimanja bankarske dozvole jednoj banci iz ove grupe.

Učešće dvije najveće banke u sistemu (I grupa, obje banke s aktivom preko tri milijarde KM) od 49,8% na kraju 2012. godine ostalo je skoro nepromijenjeno (rast od 0,1 procentni poen), dok je učešće II grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) smanjeno sa 19% na 18,3%. Kod III grupe (tri banke s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM) zabilježen je neznatan pad učešća za 0,8 procentnih poena, odnosno na 15,9%. Učešće IV grupe od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 miliona KM banaka), povećano je za 1,9 procentnih poena i iznosi 15,2%. U posljednjoj V grupi (banke koje imaju aktivu manju od 100 miliona KM) smanjen je broj banaka sa tri na dvije, a učešće sa 1,3% na 0,8%.

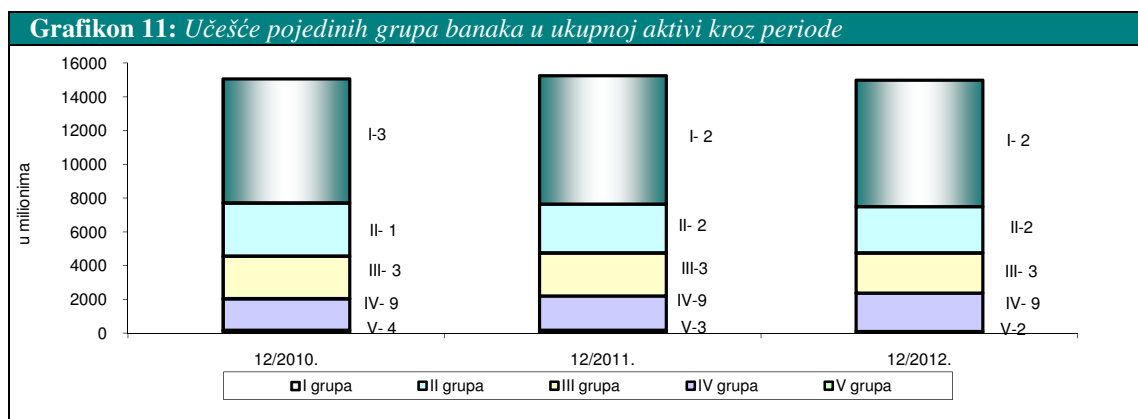
Iako je došlo do manjih promjena u učešću pojedinih grupa, evidentno je da četiri najveće banke i dalje imaju visoko tržišno učešće od 68%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 14: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode

IZNOS AKTIVE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.348	48,8	2	7.596	49,7	2	7.476	49,8	2
II- 1000 do 2000	3.146	20,9	2	2.894	19,0	2	2.741	18,3	2
III- 500 do 1000	2.521	16,7	3	2.545	16,7	3	2.379	15,9	3
IV- 100 do 500	1.862	12,3	9	2.030	13,3	9	2.280	15,2	9
V- Ispod 100	199	1,3	3	198	1,3	3	115	0,8	2
UKUPNO	15.076	100,0	19	15.263	100,0	19	14.991	100,0	18

¹⁵ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

Pad bilansne sume od 1,8% ili 272 miliona KM, odnosno na nivo od 15 milijardi KM na kraju 2012. godine, najvećim dijelom rezultat je smanjenja depozita za 1,5% ili 164 miliona KM (ako se isključi uticaj banke kojoj je oduzeta dozvola, pad depozita iznosio je 0,6% ili 67 miliona KM), a pozitivan uticaj na nivo depozita imao je priliv sredstava u iznosu od 79 miliona KM iz prve tranše po osnovu stand-by aranžmana sa Međunarodnim monetarnim fondom (MMF), koja su odobrena na račune Federacije BiH krajem septembra 2012. godine. Pad bilansne sume rezultat je i smanjenja kreditnih obaveza za 13% ili 178 miliona KM, s napomenom da je aktiva smanjena i zbog oduzimanja dozvole jednoj banci (uticaj na aktivu je 84 miliona KM, na depozite 97 miliona KM, a na ukupan kapital efekat je pozitivan u iznosu od 17 miliona KM). Na nivou sistema jedino je ukupan kapital imao rast od 6,7% ili 139 miliona KM.

Novčana sredstava, nakon pada od 9,5% ili 415 miliona KM, na kraju 2012. godine iznosila su 3,96 milijardi KM. Ostvareni pad rezultat je odliva depozita i plaćanja kreditnih obaveza, te blagog kreditnog rasta od 1,7% ili 178 miliona KM, tako da su krediti sa 31. 12. 2012. godine iznosili 10,67 milijardi KM. Na pad novčanih sredstava, manjim dijelom, uticalo je i povećanje ulaganja u vrijednosne papire od 19,6% ili 90 miliona KM, koji sa 31. 12. 2012. godine iznose 548 miliona KM, što je učešće od svega 3,7% u aktivni.

Portfolio vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfolio za trgovanje) povećan je sa 300 miliona KM na 375 miliona KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospelosti sa 158 miliona KM na 173 miliona KM. U oba portfolija nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitovala Vlada F BiH¹⁶ ukupne vrijednosti sa 31. 12. 2012. godine od 209 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 28 miliona KM. Takođe, u portfoliju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emitenti domaća preduzeća ukupno u iznosu od devet miliona KM. Preostali dio portfolija vrijednosnih papira u iznosu od cca 302 miliona KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

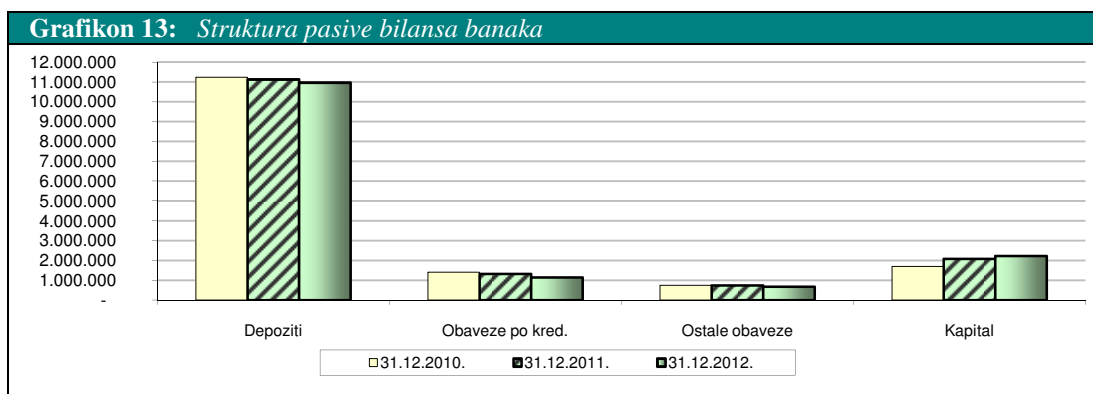
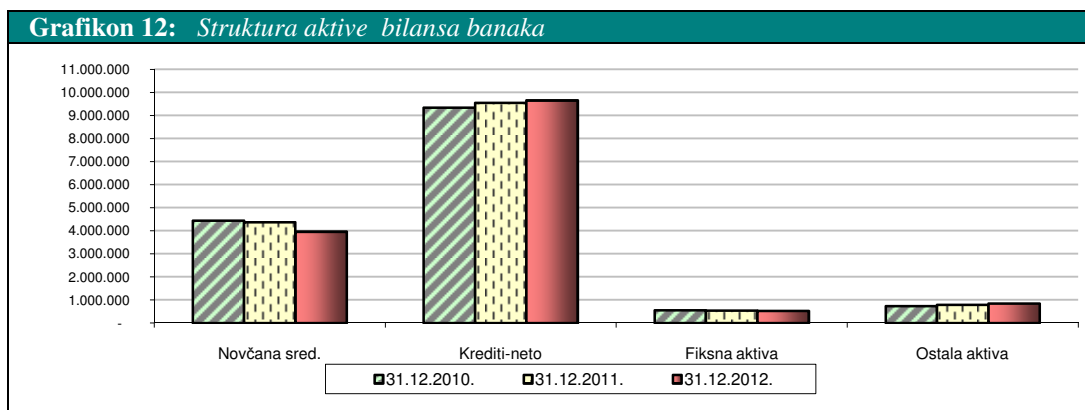
U 2012. godini Vlada F BiH emitovala je trezorske zapise (pet tranši: u februaru, martu, aprilu, novembru i decembru, svi sa dospelosti šest mjeseci) nominalne vrijednosti 120 miliona KM (kupovna cijena iznosila je 118,7 miliona KM), prve tri tranše dospjele su u 2012. godini, dok dvije posljednje tranše ukupne nominalne vrijednosti 60 miliona KM imaju dospelosti u maju i junu 2013. godini. Na kraju 2012. godine njihova vrijednost iznosila je 59,5 miliona KM. Takođe, emitovane su tri tranše obveznica (prva u maju u iznosu od 80 miliona KM, rok dospelosti tri godine, druga u junu i augustu, ukupno 30 miliona KM, rok dospelosti pet godina, te treća u septembru u iznosu od 20 miliona KM i s rokom dospelosti dvije godine) ukupne nominalne vrijednosti 130 miliona KM. Banke su kupile obveznice u vrijednosti 123 miliona

¹⁶ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

KM. Veći dio trezorskih zapisa i obveznica klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju (154 miliona KM), a ostatak u portfelj koji se drži do dospijea.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (548 miliona KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveće je učešće BiH (44,9%), zatim Rumunije (15,8%), Francuske (8%), Austrije (7,7%) itd.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 11 milijardi KM i učešćem od 73,1% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 13,5%, učešće kreditnih obaveza koje iznose 1,14 milijardi KM, smanjeno je sa 8,6% na 7,6%, dok je učešće kapitala, koji je sa 31. 12. 2012. godine iznosio 2,22 milijarde KM, povećano sa 13,6% na 14,8%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 68,7% na 71,1% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 26,4%.

- u 000 KM-

Tabela 15: Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	370.414	8,3	371.309	8,5	411.726	10,4	100	111
RR kod CB BiH	2.592.920	58,4	2.351.811	53,7	2.130.626	53,8	91	91
Računi kod depoz.inst.u BiH	670	0,0	20.618	0,5	1.930	0,0	3077	9
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.479.322	33,3	1.633.479	37,3	1.417.857	35,8	110	87
Novč. sred. u procesu naplate	288	0,0	859	0,0	442	0,0	298	51
UKUPNO	4.443.614	100,0	4.378.076	100,0	3.962.581	100,0	99	91

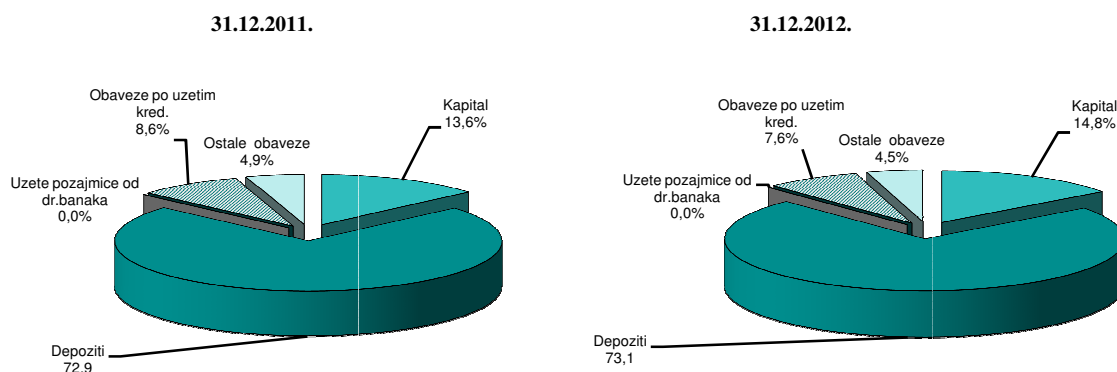
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u 2012. godini smanjena su za 9% ili 221 milion KM i sa 31. 12. 2012. godine iznosila su 2,13 milijardi KM ili 53,8% ukupnih novčanih sredstava, što je skoro isto kao i na kraju 2011. godine (53,7%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu su imala pad od 13% ili 216 miliona KM i iznosila su 1,42 milijarde KM ili 35,8% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2011. godine 37,3%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon rasta od 11% ili 40 miliona KM, sa 31. 12. 2012. godine imale gotovog novca u iznosu od 412 miliona KM, što je 10,4% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu povećano je sa 59,3% na 60,4%, a za istu promjenu je smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 31. 12. 2012. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 14: Struktura pasive banaka

U posmatranom periodu došlo je do manjih promjena u učešću dva najznačajnija izvora finansiranja banaka: depozita i kreditnih obaveza, odnosno povećanja učešća depozita sa 72,9% na 73,1% i smanjenja kreditnih obaveza sa 8,6% na 7,6%.

Iako su depoziti u 2012. godini imali pad od 1,5% ili 164 miliona KM, učešće se neznatno promijenilo, odnosno povećalo, tako da su depoziti na kraju 2012. godine iznosili 11 milijardi KM, te su i dalje najznačajniji izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,14 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U 2012. godini pad je iznosio 13,5% ili 178 miliona KM. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 122 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 8,4%.

Banke su sa 31. 12. 2012. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 38), na koje se odnosi 74% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), UniCredit Bank Austria AG, Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), EBRD, TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska) i Council of Europe Development Bank.

Kapital je sa 31. 12. 2012. godine iznosio 2,22 milijarde KM, što je za 6,7% ili 139 miliona KM više nego na kraju 2011. godine, a rast je ostvaren najviše po osnovu tekućeg finansijskog rezultata-dobiti i dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

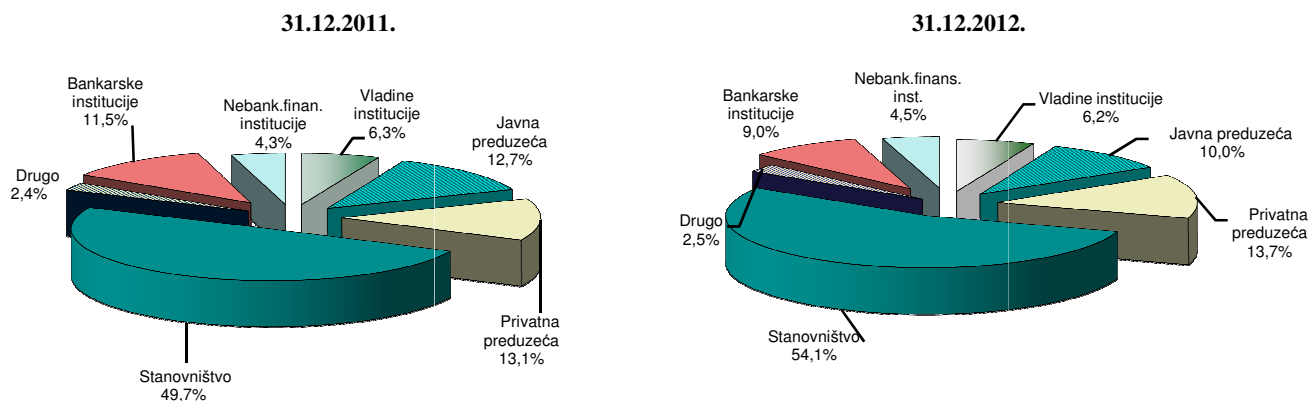
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda 2012. godine samo se 6% odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tabela 16: Sektorska struktura depozita¹⁷

SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	891.638	7,9	705.805	6,3	682.313	6,2	79	97
Javna preduzeća	1.332.748	11,9	1.413.686	12,7	1.090.870	10,0	106	77
Privatna preduzeća i druš.	1.487.509	13,2	1.462.767	13,1	1.501.232	13,7	98	103
Bankarske institucije	1.674.576	14,9	1.280.463	11,5	981.562	9,0	76	77
Nebankarske finans.instit.	432.045	3,9	483.504	4,3	493.689	4,5	112	102
Građani	5.144.607	45,8	5.530.461	49,7	5.933.071	54,1	107	107
Ostalo	269.707	2,4	247.989	2,4	278.264	2,5	92	112
UKUPNO	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	99	99

Grafikon 15: Sektorska struktura depozita

U 2012. godini došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najvećim dijelom rezultat smanjenja sredstava javnih preduzeća i bankarskih institucija, a s druge strane, rasta depozita stanovništva i privatnih preduzeća.

Iako je uticaj ekonomske i finansijske krize prisutan već četiri godine, a negativni efekti vidljivi u većini poslovnih segmenata banaka, treba istaći da su u tom periodu depoziti stanovništva imali kontinuiran rast, odnosno povećani su sa 4,18 milijardi KM, koliko su iznosili na kraju 2008. godine, na nivo od skoro šest milijardi sa 31.12. 2012. godine, što je visok rast od 42% ili 1,75 milijardi KM. U 2012. godine stopa rasta iznosila je, kao i prethodne godine, 7% ili 402 miliona KM. Depoziti ovog sektora s iznosom od 5,93 milijarde KM, zbog navedenog, ali i zbog pada depozita drugih sektora, povećali su učešće u ukupnim depozitima sa 49,7% na 54,1%, tako da su i dalje najveći izvor finansiranja banaka u F BiH.

¹⁷ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti privatnih preduzeća, koji su u toku 2012. godine imali veće oscilacije (u prvoj polovini visok pad od 16% ili 241 milion KM, odnosno sa 1,46 milijardi KM na 1,22 milijarde KM, što je bilo zabrinjavajuće, da bi u drugoj polovini godine došlo do rasta od 23% ili 279 miliona KM). Kumulativno, u 2012. godini, ostvaren je rast od 3% ili 38 miliona KM, odnosno nivo od 1,5 milijardi KM, dok je učešće povećano sa 13,1% na 13,7%.

Depoziti javnih preduzeća imali su najveći pad od 23% ili 323 miliona KM. Depoziti ovog sektora iznose 1,09 milijardi KM ili 10% ukupnih depozita, što je za 2,7 procentnih poena manje nego na kraju 2011. godine.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,29 milijardi KM i učešće od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod uticajem krize, smanjenog obima kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom učešća. Međutim, nakon pada u IV kvartalu 2011. godine od 19% ili 294 miliona KM, došlo je i do pada učešća na 11,5%, što je bilo četvrto po visini sektorsko učešće na kraju 2011. godine. U 2012. godini nastavljen je trend pada sa stopom od 23% ili 299 miliona KM. Negativna kretanja u nivou sredstava ovog sektora najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

Na kraju 2012. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 982 miliona KM, što je 9% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 160 miliona KM manja od kreditnih obaveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor finansiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom periodu osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 94% ili 920 miliona KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u osam banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrisana u četiri velike banke. Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka), sa 31. 12. 2012. godine iznosi 1,4 milijarde KM ili 9,3% ukupne pasive bankarskog sektora. U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 8,4% (smanjenje od 2,5 procentnih poena u odnosu na kraj 2011. godine), a u ukupnim kreditnim obavezama 29% su kreditne obaveze prema grupaciji (učešće je manje za 2,2 procentna poena). U odnosu na kraj 2011. godine ova sredstva su smanjena za 21,7% ili 387 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu redovnih dospjeća (depoziti su smanjeni za 23,9% ili 289 miliona KM, kreditne obaveze za 19,2% ili 79 miliona KM i subordinirani krediti za 12% ili 19 miliona KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, trend smanjenja izloženosti prema grupaciji iz prethodne godine nastavljen je i u 2012. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, dok se kreditni izvori smanjuju po osnovu redovnih plaćanja dospjelih obaveza. Zbog nepovoljih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se

suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sistemi i bankarske grupacije, kao i mjere koje država Austrija poduzima u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁸, može se očekivati da će buduća finansijska podrška matičnih grupacija biti restriktivnija, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u F BiH morati više finansirati iz rasta domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljeg smanjenja stranih izvora finansiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora finansiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom periodu biće u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su takođe imali manje promjene u iznosu i učešću, a najveću promjenu imali su depoziti vladinih institucija, koji su u posmatranom periodu smanjeni za 3% ili 24 miliona KM. Treba istaći dva događaja koja su imala uticaj na nivo sredstava ovog sektora: negativan uticaj od cca 57 miliona KM zbog oduzimanja dozvole jednoj banci, te priliv sredstva prve tranše po osnovu stand-by aranžmana sa MMF u iznosu od 79,3 miliona KM. Depoziti vladinih institucija sa 31. 12. 2012. godine iznose 682 miliona KM ili 6,2% ukupnih depozita.

Valutna struktura depozita na kraju 2012. godine neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 5,88 milijardi KM smanjili su učešće sa 55% na 54%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 5,08 milijardi KM, što je učešće od 46%.

Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju 2012. godine bila je sljedeća: sredstva rezidenata imala su učešće 88,7%, a nerezidenata 11,3% (na kraju 2011. godine: 86,7% i 13,3%). Depoziti nerezidenata u posljednje četiri godine imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata. Najveće učešće od 22,1% i nominalni iznos od 2,31 milijardu KM depoziti nerezidenata imali su na kraju 2008. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u 2012. godini imali su rast od 7,4% ili 395 miliona KM i sa 31. 12. 2012. godine iznosili su 5,76 milijardi KM.

Tabela 17: Nova štednja stanovništva po periodima						
BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S		
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	3/2	4/3	
1	2	3	4	5	6	
Državne	47.148	50.259	58.050	107	116	
Privatne	4.926.361	5.311.178	5.698.300	108	107	
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.756.350	108	107	

¹⁸ Suština mjera je da je kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Evropi (CESEE) uvjetovana pojačanim održivim finansiranjem iz domaćih izvora.

Grafikon 16: Nova štednja stanovništva po periodima

U tri najveće banke nalazi se 68% štednje, dok šest banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,5% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 35% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 65% u stranoj valuti.

Tabela 18: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S				
	31.12.2010.		31.12.2011.	31.12.2012.	3/2	4/3		
1	2		3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.581.767	51,9%	2.606.732	48,6%	2.656.934	46,2%	101	102
Dugoročni štedni depoziti	2.391.742	48,1%	2.754.705	51,4%	3.099.416	53,8%	115	113
UKUPNO	4.973.509	100,0 %	5.361.437	100,0 %	5.756.350	100,0 %	108	107

Ročna struktura štednih depozita je u odnosu na kraj 2011. godine blago poboljšana, što je rezultat rasta dugoročnih štednih depozita za 13% ili 345 miliona KM, zbog čega je došlo i do promjene učešća ovih depozita, odnosno povećanja sa 51,4% na 53,8%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 01. 04. 2010. godine isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 31. 12. 2012. godine ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponovano 98% ukupnih depozita i ukupne štednje.

Preostale dvije banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterijuma koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a druga jer se nalazi pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁹ banaka u F BiH na dan 31. 12. 2012. godine iznosio je 2,2 milijarde KM.

-u 000 KM-

Tabela 19: Regulatorni kapital								
O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a.Osnovni kapital prije umanjnja	1.885.159		2.008.081		1.913.841		107	95
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.170.468		1.190.482		1.198.516		102	101
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485		136.485		136.485		100	100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	578.206		681.114		578.840		118	85
1.b.Odbitne stavke	313.321		353.960		189.991		113	54
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	92.058		251.187		120.740		273	48
1.2. Gubitak iz tekuće godine	157.933		45.512		16.505		29	36
1.3. Trezorske dionice	81		81		156		100	193
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	63.249		57.180		52.590		90	92
1. Osnovni kapital (1a-1b)	1.571.838	76%	1.654.121	78%	1.723.850	79%	105	104
2. Dopunski kapital	489.986	24%	466.968	22%	467.092	21%	95	100
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	2.829		3.090		3.090		109	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	209.612		212.248		211.425		101	100
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	52.090		62.564 ²⁰		67.243		120	107
2.4. Iznos subordinisanih dugova najviše do 50% iznosa osn.kap.	159.056		139.754		120.264		88	86
2.5. Stavke trajnog karaktera	66.399		49.312		65.070		74	132
3. Kapital (1 + 2)	2.061.824	100%	2.121.089	100%	2.190.942	100%	103	103
4. Odbitne stavke od kapitala	15.938		37.794		98.657		237	261
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	15.938		18.408		3.043		116	17
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	-		19.386		95.529		N/a	493
4.3. Ostale odbitne stavke	-		-		85		N/a	N/a
5. Neto kapital (3- 4)	2.045.886		2.083.295		2.092.285		102	100

U 2012. godini kapital²¹ je povećan za 3% ili 70 miliona KM u odnosu na 2011. godinu, a promjene u osnovnom i dopunskom kapitalu su uticale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Osnovni kapital je povećan za 4% ili 70 miliona KM, a učešće je povećano sa 78% na 79%, dok je dopunski skoro nepromijenjen, a učešće je smanjeno sa 22% na 21%.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu uključivanja ostvarene dobiti za 2011. godinu. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka od strane skupštine banaka, ostvarena dobit za 2011. godinu u iznosu od 127 miliona KM (16 banaka, dok su tri banke ostvarile gubitak u iznosu od 45,5 miliona KM) raspoređena je na sljedeći način: 71% ili 89 miliona KM u osnovni kapital (zadržanu dobit i rezerve), tri banke su dio dobiti u iznosu od dva miliona KM usmjerile za djelimično pokriće ranijih gubitaka, za pokriće nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu 17 miliona KM, dok su dvije banke 19 miliona KM izdvojile za isplatu dividende. Takođe, jedna banka je iz zadržane dobiti isplatila dividendu u iznosu od 19 miliona KM.

Na promjene osnovnog kapitala uticalo je i sljedeće: kod jedne banke direktna uplata u rezerve 20 miliona KM i u drugom kvartalu dokapitalizacija u iznosu od 20 miliona KM, uz istovremeno smanjenje rezervi djelomičnim pokrićem akumuliranih gubitaka u iznosu od 125 miliona KM. U četvrtom kvartalu 2012. godine dvije banke su se dokapitalizirale u ukupnom iznosu od 6,8 miliona KM. Prestanak rada jedne banke u privremenoj upravi imao je pozitivan efekat na

¹⁹ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

²⁰ Po konačnim podacima osam banaka je uključilo iznos revidirane dobiti u dopunski, a dvije u osnovni kapital.

²¹ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

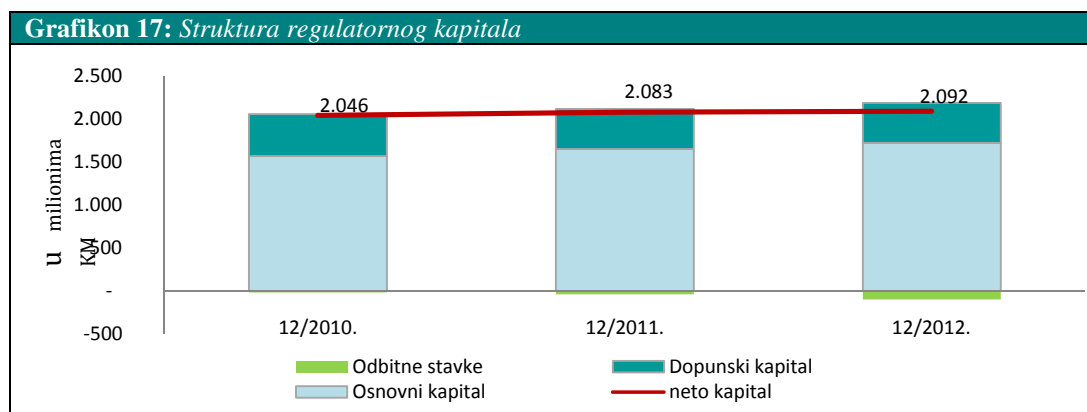
osnovni kapital u iznosu od 17,5 miliona KM. Jedna banka je revidiranu dobit za 2012. godinu u iznosu od 4,8 miliona KM uključila u osnovni kapital.

Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su smanjene za 164 miliona KM i to najviše iz osnova smanjenja kumuliranih gubitaka kod četiri banke u iznosu od 176 miliona KM (od ovog iznosa 125 miliona KM odnosi se na jednu banku, a pokriveno je izvršeno iz rezervi, a 47,8 miliona KM na smanjenje po osnovu prestanka rada jedne banke u privremenoj upravi), smanjenja tekućeg gubitka za 29 miliona KM i nematerijalne imovine za 4,6 miliona KM.

Dopunski kapital je skoro nepromijenjen, ali s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2011. godine u iznosu od 62 miliona KM, prenesena je u osnovni kapital, subordinisani dugovi (redovne otplate dospjelih obaveza) smanjeni su za 19,4 miliona KM, dok su stavke trajnog karaktera povećane za 16 miliona KM (kod jedne banke). Devet banaka su revidiranu tekuću dobit u iznosu od 67,2 miliona KM uključile u dopunski kapital, dok četiri banke, kod kojih nije završena revizija, u obračun kapitala nisu uključile dobit u iznosu od 56 miliona KM, što će imati pozitivan uticaj na kapital i adekvatnost kapitala u prvom kvartalu 2013. godine.

Izmjenom regulative u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, koja je sa 31. 12. 2012. godine iznosila 95,5 miliona KM, što je razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilansnim i vanbilansnim stavkama²² i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti. Od ukupnih nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu u iznosu od 111 miliona KM, banke su na teret kapitala iskazale 95,5 miliona KM, što predstavlja 86%²³ od ukupnog iznosa nedostajućih rezervi za kreditne gubitke. Takođe, banke su u skladu s propisima FBA, a na osnovu odluke skupštine, iz tekuće dobiti za 2011. godinu ili rezervi izdvojile nedostajući iznos rezervi za kreditne gubitke od 19 miliona KM, iskazan sa 31. 12. 2011. godine. Uticaj prestanka rada jedne banke u privremenoj upravi na kapital je pozitivan, (odbitna stavka: uložni (investicije) banke u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine osnovnog kapitala banke), u iznosu od 15,9 miliona KM.

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat gore navedenih promjena, ali i neuključivanja cjelokupne dobiti za 2012. godinu u obračun kapitala, povećan za neznatnih 0,4% ili devet miliona KM i sa 31. 12. 2012. godine iznosi 2,09 milijardi KM.

²² Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na nivou pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30.06.2012.godine.

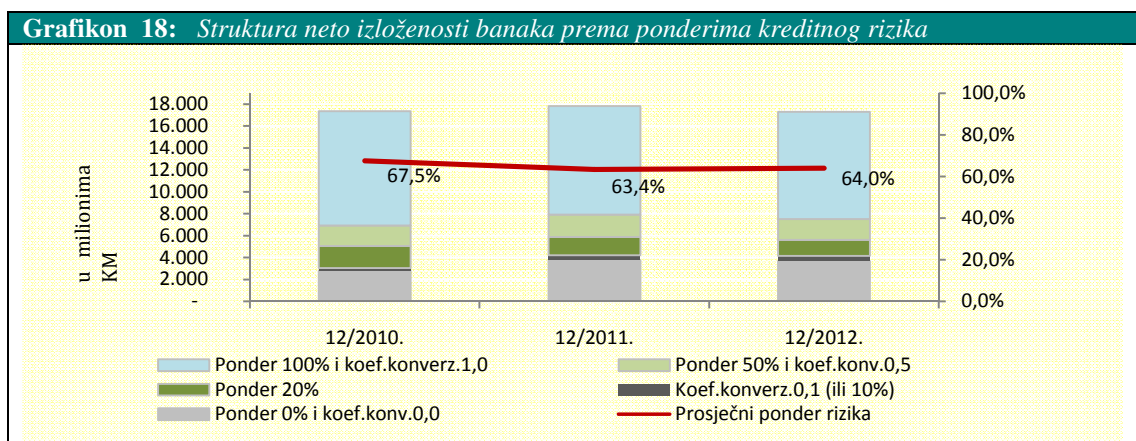
²³ Banke su bile obavezne da sa 31.12.2012.godine na teret kapitala, a prema dozvoljenoj dinamici, iskažu minimum ¾ nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, utvrđenih na izvještajni datum.

Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sistema, zavisi, s jedne strane, od nivoa neto kapitala, a s druge, od iznosa rizikom ponderisane aktive.

U narednoj tabeli daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za vanbilansne stavke.

-u 000 KM-

Tabela 20: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.354.697	17.814.140	17.311.011	103	97
1 Aktiva bilansa stanja	14.887.124	14.987.978	14.569.389	101	97
2. Vanbilansne pozicije	2.467.573	2.826.162	2.741.622	115	97
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.147.567	3.721.678	3.647.306	118	98
Ponder 20%	1.640.802	1.674.585	1.460.689	102	87
Ponder 50%	42.576	83.165	53.155	195	64
Ponder 100%	10.056.179	9.508.550	9.408.239	95	99
Koef.konverzije 0,0	0	54.529	51.131	N/a	94
Koef.konverzije 0,1	220.264	445.006	449.627	202	101
Koef.konverzije 0,5	1.923.685	1.938.361	1.867.703	101	96
Koef.konverzije 1,0	323.624	388.266	373.161	120	96
RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.078.930	96	98
Prosječni ponder rizika	67,5%	63,4%	64,0%	94	101

Ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira, u 2012. godini je smanjena za 3% ili 503 miliona KM, na što je najviše uticao pad bilansnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderišu sa 0% i 20%), i djelimično vanbilansnih stavki (najviše s koeficijentom konverzije 0,5), što je uticalo da rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata ima isti smjer, odnosno pad od 2% ili 208 miliona KM (sa 11,29 milijarde KM na 11,08 milijardi KM).

Suprotno kretanje od rizikom ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata imao je ponderisani operativni rizik (POR), koji je povećan za 1% i iznosi 974 miliona KM. Sve to je rezultiralo smanjenjem ukupnih ponderisanih rizika za 2% ili 200 miliona KM.

Sa 31. 12. 2012. godine učešće ponderisane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

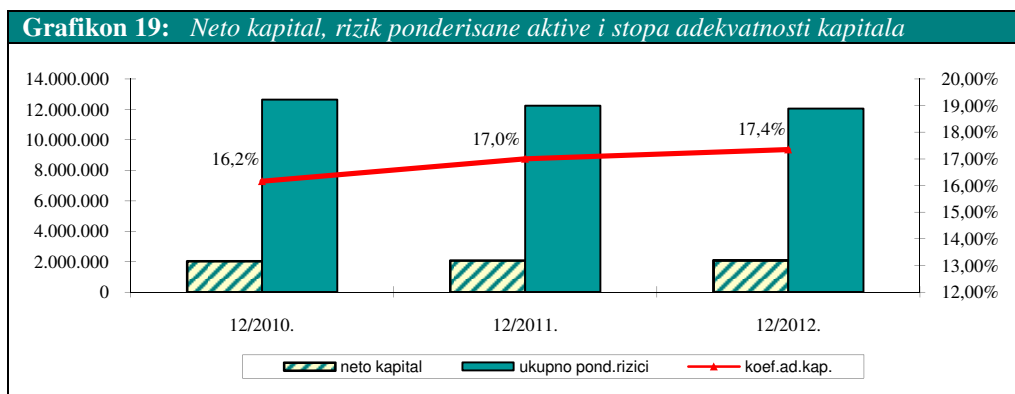
Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 31. 12. 2012. godine iznosila je 13,6%, što je za 0,6 procentnih poena više nego na kraju 2011. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala²⁴ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderisane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31. 12. 2012. godine iznosio 17,4%, što je za 0,4 procentna poena više nego na kraju 2011. godine. Adekvatnost kapitala je bolja u odnosu na kraj 2011. godine zbog smanjenja ukupnih ponderisanih rizika za 2% ili 200 miliona KM, blagog povećanja neto kapitala, što je rezultat uključenja revidirane dobiti u 2012. godini (56% ukupno ostvarene dobiti) u obračun kapitala kod deset banaka.

Iako je poslovanje bankarskog sektora već četiri godine pod jakim uticajem ekonomske krize, odnosno nepovoljnih makroekonomskih i finansijskih kretanja, kako u zemljama eurozone, tako i u zemljama u neposrednom okruženju, kao i zbog slabog ekonomskog oporavka realnog sektora i ukupne ekonomije u BiH, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%, a posljednje dvije godine iznosi 17%, odnosno 17,4%. Razlog tome je, s jedne strane, stagnacija kreditnog rasta i pad ukupnih ponderisanih rizika, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo nivo kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom periodu značajno uticati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvalitetu aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 miliona KM, a koeficijent (u odnosu na osnovni kapital) 13,2%, da bi na kraju 2012. godine neto nekvalitetna aktiva dostigla iznos od 437 miliona KM, a koeficijent 25,4%. Takođe, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

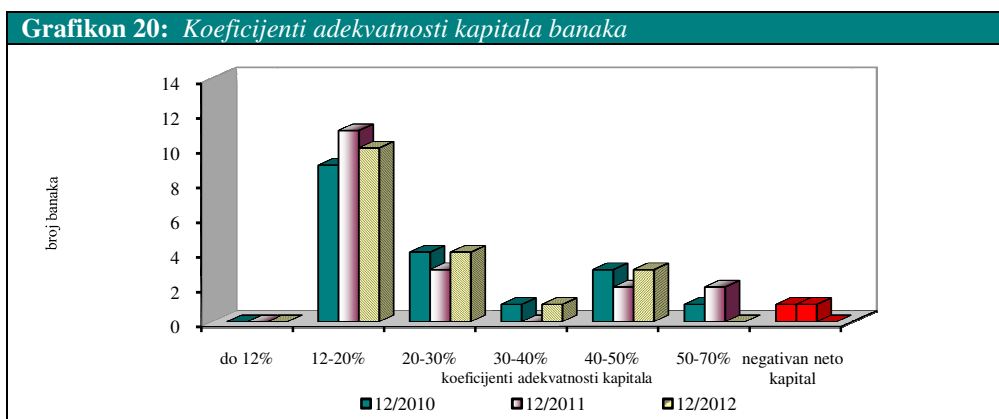
- 000 KM-

Tabela 21: Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala					
OPIS	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.045.886	2.083.295	2.092.285	102	100
2. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.078.930	96	98
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	974.201	102	101
4. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (2+3)	12.655.823	12.252.929	12.053.131	97	98
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	16,2%	17,0%	17,4%	105	102

²⁴ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31. 12. 2012. godine od 17,4% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Svih 18 banaka u F BiH sa 31. 12. 2012. godine imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%. Prema analitičkim podacima na kraju 2012. godine 14 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2011. godine, u rasponu od 0,1 do 28,8 procentnih poena, dok je kod četiri banke bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 7 banaka ima stopu između 13,8% i 15,9%,
- 3 banke imaju stopu između 16,1% i 18,0%,
- 4 banke imaju stopu između 21,0% i 21,9% i
- 4 banke imaju adekvatnost između 37,2% i 47,9%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalogala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja i jačanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i donošenje mjere²⁵ o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, s primjenom počev od 31. 12. 2012. godine.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego i uticao na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

²⁵ Odluka o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počev od 31. 12. 2011. godine banke sačinjavaju i prezentiraju finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu sa kriterijama iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tabela 22: Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u				
OPIS	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS	
1. Rizična aktiva ²⁶	13.376.110	13.286.139	99	
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.294.757	1.370.342	106	
3. I spravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke	1.039.529	1.092.251	105	
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	255.228	410.822	161	
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	292.225	315.734	108	
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procjenjene gubitke	19.386	111.310	574	
7. Nerizične stavke	5.787.457	5.580.448	96	
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.163.567	18.866.587	98	

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)²⁷ banaka u F BiH sa 31. 12. 2012. godine iznosila je 18,9 milijardi KM i u odnosu na kraj 2011. godine manja je za 2% ili 297 miliona KM. Rizična aktiva iznosi 13,3 milijarde KM i manja je za 1% ili 90 miliona KM.

Nerizične stavke iznose 5,6 milijardi KM ili 30% ukupne aktive s vanbilansom i manje su za 4% ili 207 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,4 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama 1,1 milijarda KM. Potrebne regulatorne rezerve²⁸ iznose 411 miliona KM i veće su za 61% ili 156 miliona KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 miliona KM i veće su za 8% ili 23 miliona KM, što je rezultat pokrića nedostajućeg iznosa RKG iskazanog sa 31. 12. 2011. godine. Nedostajuće regulatorne rezerve²⁹ sa 31. 12. 2012. godine iznose 111 miliona KM.

²⁶ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 202.833 hiljade KM obezbjeđenih novčanim depozitom.

²⁷ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst).

²⁸ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²⁹ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

Tabela 23: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2010.	Strukt. %	31.12.2011.	Strukt. %	31.12.2012.	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kredit	9.244.429	86,4	9.364.121	85,4	9.352.585 ³⁰	85,2	101	100
Kamate	51.348	0,5	109.696	1,0	86.650	0,8	214	79
Dospjela potraživanja	566.629	5,3	937.899	8,5	1.044.676	9,5	165	111
Potraživanja po plać. garancijama	553	0,0	24.808	0,2	24.360	0,2	4486	98
Ostali plasmani	410.797	3,8	171.052	1,5	172.479	1,6	42	101
Ostala aktiva	427.890	4,0	371.127	3,4	291.903	2,7	87	79
1.RIZIČNA BILANSNA AKTIVA	10.701.646	100,0	10.978.703	100,0	10.972.653	100,0	103	100
2. NERIZIČNA BILANSNA AKTIVA	5.035.264		5.290.275		5.084.537		105	96
3.BRUTO BILANSNA AKTIVA (1+2)	15.736.910		16.268.978		16.057.190		103	99
4.RIZIČNI VANBILANS	2.352.092		2.397.407		2.313.486		102	96
5.NERIZIČNI VANBILANS	0		497.182		495.911		n/a	100
6.UKUPNE VANBILANSNE STAVKE (4+5)	2.352.092		2.894.589		2.809.397		123	97
7.RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM (1+4)	13.053.738		13.376.110		13.286.139		102	99
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.035.264		5.787.457		5.580.448		115	96
9. AKTIVA S VANBILANSOM (3+6)	18.089.002		19.163.567		18.866.587		106	98

Bruto bilansna aktiva³¹ iznosi 16,1 milijardu KM, manja je za 1% ili 212 miliona KM, a rizična bilansna aktiva iznosi 11 milijardi KM, što je 68% bruto bilansne aktive i na istom je nivou u odnosu na kraj 2011. godine. Nerizična bilansna aktiva iznosi 5,1 milijarda KM i manja je za 4% ili 206 miliona KM. Vanbilansne rizične stavke iznose 2,3 milijarde KM i manje su za 4% ili 84 miliona KM, a nerizične stavke 496 miliona KM i na istom su nivou kao i na kraju 2011. godine.

Uticaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH je i dalje izražen, što se značajno odrazilo na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. Krediti su sa 31. 12. 2012. godine iznosili 10,7 milijardi KM, sa minimalnim rastom od 2% ili 178 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine, dok je učešće u aktivi povećano za 2,4 procentna poena i iznosi 71,1%. U poređenju sa 2008. godinom, krediti su, uz manje oscilacije, u periodu od četiri godine ostvarili rast od samo 2% ili 232 miliona KM.

U 2012. godini plasirano je ukupno šest milijardi KM novih kredita, što je za 7% ili 402 miliona KM više u odnosu na 2011. godinu. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 71%, a na stanovništvo 25%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je promjenjena u korist kratkoročnih kredita u odnosu na kraj 2011. godine, učešće dugoročnih iznosilo je 41%, a kratkoročnih 59% (31.12.2011: dugoročni 49%, kratkoročni 51%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijarda KM imaju učešće od 57% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

³⁰ Isključen iznos kredita od 156.539 hiljada KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu).

³¹ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

Tabela 24: *Sektorska struktura kredita*

SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	126.328	1,3	125.827	1,2	132.525	1,2	100	105
Javna preduzeća	238.105	2,4	257.547	2,4	251.233	2,4	108	98
Privatna preduzeća i društ.	4.815.426	48,2	4.989.796	47,6	5.141.359	48,2	104	103
Bankarske institucije	10.975	0,1	16.411	0,2	11.177	0,1	149	68
Nebankarske finansijske instit.	37.235	0,4	40.978	0,4	41.661	0,4	110	102
Gradani	4.733.198	47,4	5.043.634	48,1	5.076.679	47,6	106	101
Ostalo	20.644	0,2	13.478	0,1	11.490	0,1	65	85
UKUPNO	9.981.911	100,0	10.487.671	100,0	10.666.124	100,0	105	102

U 2012. godini sektorska struktura kredita je neznatno promijenjena u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti dati stanovništvu su povećani za 1% ili 33 miliona KM, iznose 5,1 milijardu KM, što je učešće od 47,6% (na kraju 2011. godine 48,1%). Krediti dati privatnim preduzećima su veći za 3% ili 152 miliona KM, iznose 5,1 milijardu KM ili 48,2% ukupnih kredita (na kraju 2011. godine 47,6%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 12. 2012. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, povećano je učešće kredita odobrenih za finansiranje potrošnih dobara³², sa 73% na 74%, dok je učešće stambenih kredita smanjeno sa 24% na 23%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 62%, a privatnim preduzećima 52% ukupnih kredita datih ovim sektorima (31.12.2011: stanovništvo 64,5%, privatna preduzeća 52%).

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 65% ili 6,9 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,6 milijardi KM ili 96%, CHF: 269 miliona KM ili 4%), krediti u domaćoj valuti 35% ili 3,7 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 105 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 81 milion KM ili 77%, CHF: 10 miliona KM ili 10%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 279 miliona KM iznosi 2,6% ukupnog kreditnog portfolia i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sistemu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dati su u sljedećoj tabeli.

³² Uključeno kartično poslovanje.

Tabela 25: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)										INDEKS	
	31.12.2010.			31.12.2011.			31.12.2012.					
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)	
A	10.477.329	80,3	209.555	10.612.528	79,3	212.248	10.571.130	79,6	211.425	101	100	
B	1.645.750	12,6	132.048	1.419.030	10,6	118.847	1.227.189	9,2	108.290	86	86	
C	471.505	3,6	113.962	282.847	2,1	67.999	334.465	2,6	87.917	60	118	
D	455.303	3,5	258.297	375.980	2,8	209.936	443.261	3,3	252.631	83	116	
E	3.851	0,0	3.851	685.725	5,2	685.727	710.094	5,3	710.079	n/a	103	
Rizična ak. (A-E)	13.053.738	100,0	717.713	13.376.110	100,0	1.294.757	13.286.139	100,0	1.370.342	102	99	
Klasifikovana (B-E)	2.576.409	19,7	508.158	2.763.582	20,7	1.082.509	2.715.009	20,4	1.158.917	107	98	
Nekvalitetna (C-E)	930.659	7,1	376.110	1.344.552	10,1	963.662	1.487.820	11,2	1.050.627	144	111	
Nerizična akt.³³	5.035.264			5.787.457			5.580.448			115	96	
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.089.002			19.163.567			18.866.587			106	98	

Ako se analizira kvalitet rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da je u 2012. godini nastavljen trend blagog pogoršanja većine pokazatelja kvaliteta aktive. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), a šest banaka ima pokazatelje učešća i klasifikovane i nekvalitetne aktive u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora.

Klasifikovana aktiva je sa 31. 12. 2012. godine iznosila 2,7 milijardi KM, a nekvalitetna 1,5 milijardi KM (31. 12. 2011. godine: 2,8 milijardi KM i 1,3 milijarde KM).

Klasifikovana aktiva (B-E) je manja za 2% ili 49 miliona KM: B kategorija je smanjena za 14% ili 192 miliona KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) je povećana za 11% ili 143 miliona KM.

Koeficijent iskazan kroz učešće klasifikovane u rizičnoj aktivni iznosi 20,4%, što je za 0,3 procentna poena manje nego na kraju 2011. godine.

Najvažniji pokazatelj kvaliteta aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive. Ako se analizira trend ovog pokazatelja u 2012. godini, može se zaključiti da je prisutno blago pogoršanje, odnosno rast od 1,1 procentni poen i sa 31. 12. 2012. godine iznosi 11,2%, a osnovni razlog tome je navedeni rast nekvalitetne aktive od 11% u 2012. godini. Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije iznosi 9,2%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

Ako se analiziraju podaci u posljednje četiri godine, dakle u periodu jakog uticaja ekonomske krize, kako na realni, tako i na bankarski sektor u BiH, posebno su zabrinjavajući trendovi u kretanju nekvalitetnih i nenaplativih plasmana, odnosno njihov kontinuirani rast, koji može u narednom periodu ozbiljno ugroziti kapitalnu osnovu kod nekih banaka i dovesti do erozije kapitala na nivo koji može biti prijatna njihovoj sigurnosti i stabilnosti. Iznos nekvalitetne aktive od kraja 2008. godine, sa 807 miliona KM (sa uključenom E kategorijom) povećan je do kraja 2012. godine za 84% ili 681 milion KM, odnosno na 1,49 milijardi KM, a učešće u rizičnoj aktivni sa 4,7% na 11,2%. U 2009. godini, odnosno u prvoj godini uticaja krize, rast nekvalitetne aktive iznosio je 274 miliona KM, a naredna 2010. godina je obilježena još snažnijim negativnim efektima uticaja krize, što se vidi kroz rast nekvalitetne aktive od 466 miliona KM. U 2011. godini došlo je do pada od 203 miliona KM, a ključni razlog je prenos značajnog iznosa

³³ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2. stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

nekvalitetne aktive kod jedne banke na drugi pravni entitet (524 miliona KM)³⁴. U 2012. godini, kao što je već navedeno, rast nekvalitetne aktive je nastavljen, iznosio je 143 miliona KM ili 11%, a učešće je na kraju 2012. godine iznosilo 11,2%.

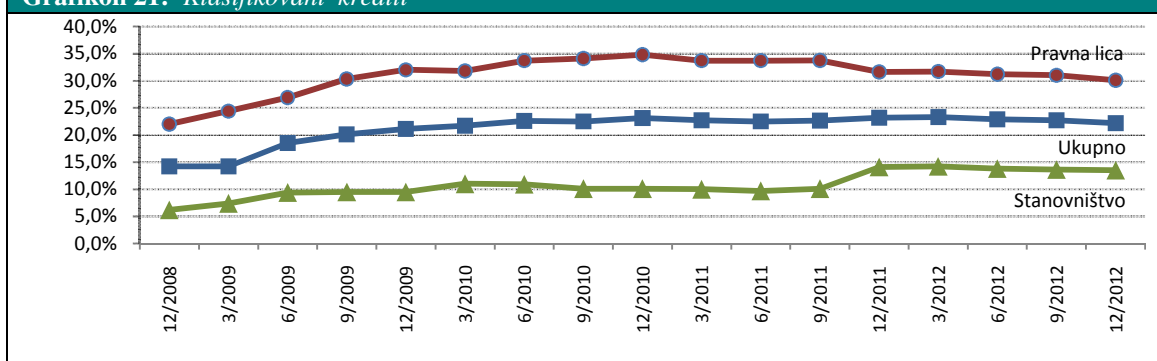
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim licima.

Tabela 26: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)												INDEKS
	31.12.2011.						31.12.2012.						
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	Učešće	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.334.673	85,94	3.722.420	68,38	8.057.093	76,82	4.391.603	86,50	3.905.972	69,88	8.297.575	77,82	103
B	164.427	3,26	1.014.460	18,64	1.178.887	11,24	150.247	2,97	811.632	14,52	961.879	8,99	82
C	128.876	2,56	143.447	2,63	272.323	2,60	97.021	1,91	225.638	4,04	322.659	3,09	118
D	156.974	3,11	207.674	3,81	364.648	3,48	162.781	3,20	268.430	4,80	431.211	3,98	118
E	258.685	5,13	356.035	6,54	614.720	5,86	275.027	5,42	377.773	6,76	652.800	6,12	106
UKUPNO	5.043.635	100,0	5.444.036	100,0	10.487.671	100,00	5.076.679	100,0	5.589.445	100,0	10.666.124	100,00	102
Klas. kred. B-E	708.962	14,06	1.721.616	31,62	2.430.578	23,18	685.076	13,49	1.683.473	30,12	2.368.549	22,18	97
Nekv. kred C-E	544.535	10,80	707.156	13,00	1.251.691	11,93	534.829	10,53	871.841	15,60	1.406.670	13,19	112
		48,09		51,91		100,00			47,60		52,40		100,00
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,17		70,83		100,00			28,92		71,08		100,00
Nekvalitetna C-E		43,50		56,50		100,00			38,02		61,98		100,00
Kategorija B		13,95		86,05		100,00			15,62		84,38		100,00

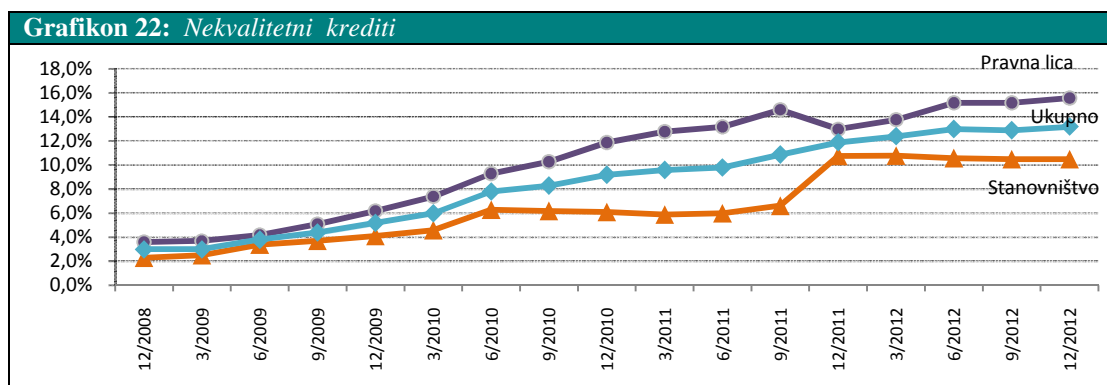
Indikatori kvaliteta kredita su pogoršani u odnosu na kraj prethodne godine, posebno učešće nekvalitetnih kredita koje je povećano za 1,3 procentna poena, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 12,4% ili 155 miliona KM i to pravnih lica za 23% ili 165 miliona KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 2% ili 10 miliona KM. Učešće klasifikovanih kredita je smanjeno na 22,2%, odnosno za jedan procentni poen zbog smanjenja B kategorije za 18% ili 217 miliona KM.

Grafikon 21: Klasifikovani krediti

³⁴ Podaci za nekvalitetnu aktivnu za 2008. , 2009. i 2010. godinu uključuju i E kategoriju, koja se do 2011. godine vodila u vanbilansnoj evidenciji.

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim licima u iznosu od 5,6 milijardi KM, sa 31. 12. 2012. godine u kategorije B do E klasificirano je visokih 30% ili 1,7 milijardi KM, što je neznatno manje učešće nego krajem 2011. godine, kada je bilo 31,6% . Ovaj pokazatelj je znatno bolji kod kredita plasiranih sektoru stanovništva, a u navedene kategorije klasificirano je 13,5% ili 685 miliona KM (na kraju 2011. godine 14,1% ili 709 miliona KM) od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,1 milijarda KM.

Najvažniji indikator kvaliteta kreditnog portfolija je učešće nekvalitetnih kredita. Pod uticajem ekonomske krize i u 2012. godini nastavljen je rast učešća nekvalitetnih kredita kod sektora pravnih lica, dok je kod stanovništva došlo do stagnacije, odnosno neznatnog smanjenja. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na nekvalitetne kredite se odnosi 15,6% ili 872 miliona KM, što je za 2,6 procentnih poena više nego na kraju 2011. godine (sa 31. 12. 2011. godine iznosili su 707 miliona KM ili 13% ukupnih kredita). Za sektor stanovništva isti iznose 10,5% ili 535 miliona KM (31. 12. 2011. godine 10,8% ili 544 miliona KM).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tabela 27: Granska koncentracija kredita

OPIS	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)								INDEKS	
	31.12.2011				31.12.2012					
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11 (8/4)
1. Krediti pravnim licima za:										
Poljoprivredu (AGR)	104.521	1,0	37.087	35,5	109.873	1,0	31.431	28,6	105	85
Proizvodnju (IND)	1.561.740	14,9	199.495	12,8	1.537.147	14,4	244.138	15,9	98	122
Gradevinarstvo (CON)	415.593	4,0	84.153	20,2	408.752	3,8	106.552	26,1	98	127
Trgovinu (TRD)	2.227.415	21,2	248.672	11,2	2.318.167	21,7	309.230	13,3	104	124
Ugostiteljstvo (HTR)	126.460	1,2	25.849	20,4	166.485	1,6	23.453	14,1	132	91
Ostalo ³⁵	1.008.307	9,6	111.900	11,1	1.049.021	9,8	157.037	15,0	104	140
UKUPNO 1.	5.444.036	51,9	707.156	13,0	5.589.445	52,4	871.841	15,6	103	123
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	3.675.747	35,0	316.640	8,6	3.738.655	35,1	312.755	8,4	102	99
Stambenu izgradnju	1.202.104	11,5	180.231	15,0	1.186.332	11,1	177.104	14,9	99	98
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	165.784	1,6	47.664	28,8	151.692	1,4	44.970	29,6	91	94
UKUPNO 2.	5.043.635	48,1	544.535	10,8	5.076.679	47,6	534.829	10,5	101	98
UKUPNO (1. +2.)	10.487.671	100,0	1.251.691	11,9	10.666.124	100,0	1.406.670	13,2	102	112

³⁵ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

Najveće učešće u ukupnim kreditima od pravnih lica imaju sektori trgovine (21,7%) i proizvodnje (14,4%), a kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (35,1%) i stambeni krediti (11,1%), a učešća su skoro ista kao i na kraju prethodne godine. Najveći nominalni rast kredita u 2012. godini bilježe krediti plasirani sektoru trgovine (4% ili 91 milion KM), a krediti dati sektoru ugostiteljstva 32% ili 40 miliona KM. Krediti sektoru stanovništva u 2012. godini takođe su imali blagi rast od 1% ili 33 miliona KM, što se odnosi na kredite za opću potrošnju, koji su imali su rast od 2% ili 63 miliona KM, dok su krediti obrtnicima i stambeni krediti blago smanjeni.

Negativan i jak uticaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja učešća nekvalitetnih kredita. Sektor poljoprivrede, iako s najmanjim učešćem u ukupnim kreditima od 1%, ima najlošiji pokazatelj od 28,6%, što je ipak nešto bolje nego na kraju prethodne godine, kada je iznosio 35,5%, a zbog smanjenja nekvalitetnih kredita za 15% ili šest miliona KM.

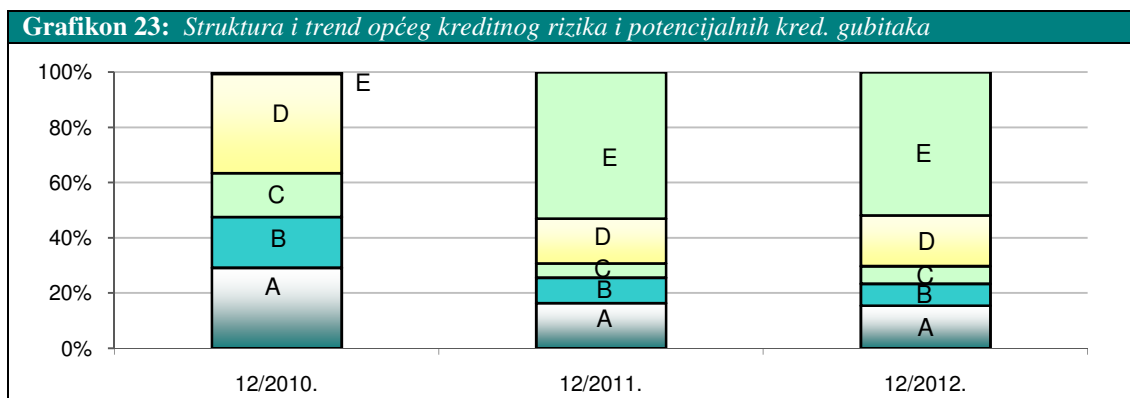
Visok rast nekvalitetnih kredita zabilježen je kod dva sektora s najvećim učešćem u ukupnim kreditima: kod sektora trgovine 24% ili 61 milion KM, a učešće je povećano sa 11,2% na 13,3%, dok je kod sektora proizvodnje rast iznosio 22% ili 45 miliona KM, što je rezultiralo povećanjem učešća sa 12,8% na 15,9%. Grana na koju je kriza takođe imala snažan uticaj je i građevinarstvo (učešće u ukupnim kreditima na kraju 2012. godine je 3,8%), s rastom nekvalitetnih kredita od 27% ili 22 miliona KM i njihovog učešća sa 20,2% na 26,1%.

Kod stanovništva najlošiji pokazatelj učešća nekvalitetnih kredita od 29,6% (na kraju 2011. godine 28,8%) imaju krediti plasirani obrtnicima, čije je učešće od 1,4% najmanje učešće u ukupnim kreditima. Relativno visoko učešće nekvalitetnih kredita od 14,9% imaju stambeni krediti, dok je kod kredita za opću potrošnju učešće niže i iznosi 8,4%. U 2012. godini kod navedenih kredita plasiranih stanovništvu zabilježen je blagi pad nekvalitetnih kredita, što je uticalo i na neznatnu promjenu, odnosno pad njihovog učešća.

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 28: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)							
	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A	209.555	29,2	212.248	16,4	211.425	15,5	101	100
B	132.048	18,4	118.847	9,2	108.290	7,9	90	91
C	113.962	15,9	67.999	5,2	87.917	6,4	60	129
D	258.297	36,0	209.936	16,2	252.631	18,4	81	120
E	3.851	0,5	685.727	53,0	710.079	51,8	n/a	104
UKUPNO	717.713	100,0	1.294.757	100,0	1.370.342	100,0	180	106

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2011. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 6% ili 76 miliona KM i iznose 1,37 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su na istom nivou od 211 miliona KM kao i na kraju 2011. godine, a rezerve za B kategoriju su smanjene za 9% ili 11 miliona KM, zbog smanjenja iste za 14% ili 192 miliona KM, a iznose 108 miliona KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive (C, D i E kategorija) za 11% ili 143 miliona KM, povećane su i rezerve za ove najlošije kredite za 9% ili 87 miliona KM, odnosno na nivo od 1,05 milijardi KM. Nominalno, najveći rast od 43 miliona KM ili 20% imale su rezerve za D kategoriju, a najveći relativan rast od 29% ili 20 miliona KM imale su rezerve za C kategoriju. E kategorija, s pokrićem rezervi od 100%, imala je rast od 4% ili 24 miliona KM.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive sa vanbilansom. Ovaj pokazatelj iznosi 8,7% i veći je za 0,6 procentnih poena u odnosu na 2011. godinu.

Banke su u 2012. godini, zbog daljeg pada kvaliteta kredita i naplativosti, morale obračunati i izdvojiti dodatne rezerve za kreditne gubitke, što je rezultiralo povećanjem prosječne pokrivenosti za sve kategorije klasifikovane aktive. Sa 31. 12. 2012. godine banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,8%, za C kategoriju 26,3%, D kategoriju 57,0% i E 100% (na kraju 2011. godine: B 8,4%, C 24,0%, D 55,8% i E 100%).³⁶

U skladu sa MRS/MSFI banke su obavezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilans i vanbilans) i stavki u statusu neizmirenja obaveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu sa internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli.

³⁶ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim procentima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

Tabela 29: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)				INDEKS
	31.12.2011.		31.12.2012.		
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.376.110	100,00	13.286.139	100,0%	99
a) Stavke u statusu neizmirenja obaveza (default)	1.606.395	12,01%	1.729.182	13,01%	108
a.1. bilansne stavke u defaultu	1.572.090		1.708.152		109
a.2. vanbilansne stavke u defaultu	34.305		21.030		61
b) Stavke u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	11.769.715	87,99%	11.556.957	86,99%	98
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.039.529	100,0%	1.092.251	100,0%	105
a) Ispravke vrijednosti za default	883.835	85,02%	953.816	87,33%	108
a.1. Ispravke vrijednosti bilansnih stavki u defaultu	878.079		950.256		108
a.2. Rezerve za vanbilans u defaultu	5.756		3.560		62
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³⁷)	155.694	14,98%	138.435	12,67%	89
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.487.671	100,0%	10.666.124	100,0%	102
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.494.247	14,25%	1.645.072	15,42%	110
b) Krediti u statusu izmirenja obaveza (performing loans)	8.993.424	85,75%	9.021.052	84,58%	100
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	931.946	100,0%	1.007.196	100,0%	108
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	813.078	87,25%	898.649	89,22%	111
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	118.868	12,75%	108.547	10,78%	91
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (default)	55,0%		55,2%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	1,3%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti	7,8%		8,2%		

Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima povećano je sa 14,2% na 15,4%, a učešće svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi sa 12% na 13%.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (defaultu) ispravkama vrijednosti iznosi 55,2%, a stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets) 1,2%, a ukupne ispravke vrijednosti iznose 8,2% rizične aktive (12/11: 7,8%).

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante. FBA je od 31. 12. 2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 31. 12. 2012. godine 2.809 jemaca je ukupno otplatilo 12 miliona KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 70 miliona KM (2.466 kreditnih partija), što je za 14% manje u odnosu na iznos otplate na teret jemaca sa 31. 12. 2011. godine (14 miliona KM otplatila su 3.576 jemaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 80 miliona KM-3.122 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 41 milion KM (31. 12. 2011.: 47 miliona KM).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u 2012. godini smanjen iznos kredita koje otplaćuju jemci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jemaca. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,38% i 0,20%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica³⁸.

³⁷ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimulisanje banaka na “oživljavanje” kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim licima da prevaziđu situaciju u kojoj su se našli zbog uticaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih lica zbog gubitka posla, kašnjenja plate, smanjenja plata i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u 2012. godini, od ukupno primljenih 438 zahtjeva za reprogram kreditnih obaveza odobrile 388 zahtjeva u ukupnom iznosu od 73 miliona KM ili 89%, što je za 9% manje u poređenju sa 2011. godinom. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obaveza na pravna lica se odnosi 71 milion KM, a na fizička lica 2,5 miliona KM.

Neto efekat na rezerve za kreditne gubitke po osnovu izvršenih reprograma je povećanje od 262 hiljade KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovom osnovu, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Reprogramirani krediti u 2012. godini u odnosu na ukupne kredite 31. 12. 2012. godine imaju učešće od svega 0,69% (za sektor pravnih lica u odnosu na portfolio pravnih lica ovaj procenat iznosi 1,26%, dok je za sektor stanovništva 0,05%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obaveza rezultat relativno skroman, ako se to upoređuje i s ukupnim kreditnim protfolijem i po sektorima (za pravna i fizička lica).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja finansijske i ekonomske krize i na finansijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekat na dužnike (i fizička i pravna lica), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje primjene Odluke i u 2013. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je uticaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

³⁸ “Službene novine F BiH”, br.2/10, 1/12 i 111/12.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 30: Transakcije s povezanim licima					
Opis	DATI KREDITI ³⁹			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	84.600	131.962	156.861	156	119
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	375	400	617	107	154
Upravi banke	2.239	2.170	2.574	97	119
UKUPNO	87.214	134.532	160.052	154	119
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	22.653	29.818	21.800	132	73

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 19%, dok su potencijalne obaveze smanjenje za 27%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Profitabilnost banaka, za razliku od drugih segmenata i pokazatelja poslovnih performansi bankarskog sektora u Federaciji BiH, u posljednje dvije godine pokazuje pozitivne promjene, dobit u 2012. godini od 112 miliona KM je najveći iznos koji je ostvaren do sada (druga po visini je dobit od 110 miliona KM iz 2007. godine). Cijeniti profitabilnost samo kroz nivo ostvarenog

³⁹ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

finansijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utiču na održivost i kvalitet zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaći kreditni rizik i negativne trendove u kvalitetu aktive u posljednje četiri godine, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana (nekvalitetne aktive), koji su u 2012. godini povećani za 11% ili 143 miliona KM, a učešće je iznosilo 11,2%. Iako su banke poduzele značajne mjere na smanjenju operativnih troškova, najvažniji faktor koji je rezultirao poboljšanjem finansijskog rezultata u većini banaka u zadnje dvije godine je smanjenje troškova ispravki vrijednosti (nakon implementacije MRS-a 39 i 37, s primjenom počev od 31. 12. 2011. godine), što nije u korelaciji s navedenim podacima o rastu loših kredita, s napomenom da je trend nešto usporeniji u zadnje dvije godine. To upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnom nivou. Takođe, visok iznos neto nekvalitetne aktive, odnosno kredita (iznos koji nije pokriven ispravkama vrijednosti) u narednom periodu imaće negativne implikacije na finansijski rezultat nekih banaka, i posljedično na kapital, zbog potencijalnih novih troškova formiranja ispravki vrijednosti za postojeće loše kredite.

Prema podacima iz finansijskog izvještaja koji prikazuje uspješnost poslovanja banaka, odnosno iz bilansa uspjeha za 2012. godinu, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH ostvaren je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 111,7 miliona KM, što je za 37% ili 30,4 miliona KM više u odnosu na 2011. godinu. Najveći pozitivan efekat od 29,6 miliona KM na finansijski rezultat sistema imalo je ostvarenje manjeg gubitka kod jedne banke koja je 2011. godinu poslovala sa visokim gubitkom od 40,6 miliona KM (što je tada iznosilo 89% ukupno ostvarenog gubitka na nivou sistema), zatim veća dobit kod banaka koje su pozitivno poslovale i prošle godine (10 banaka, efekat 13 miliona KM), te smanjenje gubitaka kod jedne male banke (efekat 3,4 miliona KM). Istovremeno, četiri banke su ostvarile manju dobit (za 11,5 miliona KM), a dvije banke, koje su u 2011. godini poslovale pozitivno, imale su u 2012. gubitak (efekat 4,8 miliona KM). Analizirajući po kvartalima tokom 2012. godine pojedinačne banke, može se zaključiti da su tokom prve polovine godine bila prisutna pozitivna kretanja u smislu rasta ostvarene dobiti kod većine banaka, dok je u drugoj polovini, posebno posljednjem kvartalu, ostvarena dobit znatno manja, posebno kod velikih banaka.

Najveći uticaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39), što posljedično ima uticaj na manji nivo troškova ispravki vrijednosti. Veći pad nekamatnih rashoda amortizirao je smanjenje ukupnog prihoda, što je uticalo na ostvarenje veće dobiti u odnosu na prošlu godinu.

Pozitivan finansijski rezultat od 128 miliona KM ostvarilo je 14 banaka i isti je veći za 1% ili 1,4 miliona KM u odnosu na 2011. godinu. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od 16,5 miliona KM iskazan je kod četiri banke i isti je manji za 64% ili 29 miliona KM u odnosu na 2011. godinu.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

-000 KM-

Tabela 31: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-157.933	5	-45.512	3	-16.504	4
Dobit	54.957	14	126.754	16	128.173	14
Ukupno	-102.976	19	81.242	19	111.669	18

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (128 miliona KM) 70% ili 90 miliona KM se odnosi na dvije najveće banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 50%, dok se od ukupnog gubitka od 16,5 miliona KM, samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, koja se, sa učešćem aktive 9,4%, u sistemu nalazi na trećem mjestu, odnosi 67,2% ili 11 miliona KM (u istom periodu prošle godine gubitak te banke iznosio je 41 milion KM). Analitički podaci pokazuju da ukupno 12 banaka ima bolji

finansijski rezultat (za 46 milion KM), dok šest banaka imaju lošiji rezultat (za 16 miliona KM). Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sistema poboljšana u odnosu na prethodne godine, a posebno kod većih banaka, koje su ostvarile znatno veću dobit nego prošle godine, što je prvenstveno rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 849 miliona KM, sa stopom pada od 4% ili 38 miliona KM u odnosu na 2011. godinu. Ukupni neamatni rashodi iznose 720 miliona KM, sa stopom pada od 9% ili 70 miliona KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita, kod gotovo svih banaka, za 3,4%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite imalo je za posljedicu dalji trend pada kamatnih prihoda. Iako je jedan manji broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na prošlu godinu, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, posebno u prvoj polovini 2012. godine, ali sa stagnantnim trendom od trećeg kvartala, niži kamatni prihodi kod tri velike banke, koje su nosioci profitabilnosti, uticali su na smanjenje na nivou sistema. Kamatni prihodi iznose 809 miliona KM, što je za 7% ili 57 miliona KM manje nego u 2011. godini, sa smanjenjem učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 97,7% na 95,3%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili najveći nominalni pad od 40 miliona KM ili 5%, kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za posmatrani period sa 7,53% na 6,90%, sa smanjenim učešćem u ukupnim prihodima sa 86,8% na 85,9%. U strukturi kamatnih prihoda po kreditima najveći dio (54%) odnosi se na kamatne prihode od kreditnih plasmana stanovništvu, koji su u odnosu na prošlu godinu manji za 2%, a u ukupnom kreditnom portfoliju imaju učešće od 47,6%. Slijede prihodi od kamata na kredite date privatnim preduzećima sa učešćem od 42% i smanjenjem od 10% u odnosu na prošlu godinu i učešćem u kreditnom portfoliju od 48,2%. Na osnovu navedenog se može zaključiti da je kreditni portfolio stanovništva još uvijek profitabilniji za banke i manje rizičan s obzirom na niži nivo nekvalitetnih kredita u strukturi kreditnih plasmana, ali i zbog većih kamatnih stopa na kredite plasirane stanovništvu, koje su u 2012. godini u prosjeku bile veće za cca 25% od kamatnih stopa na kredite preduzećima. Takođe, treba istaći da, nakon kamatnih prihoda po kreditima, druga značajna stavka s negativnim uticajem na ukupne kamatne prihode su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, s niskim učešćem od 0,5%, ali značajnim smanjenjem od 83% ili 19,6 miliona KM, što je prvenstveno rezultat nižih naknada na sredstva obavezne i iznad obavezne rezerve kod Centralne banke BiH.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na prethodnu godinu imali veću stopu pada (-8%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-7%), ali nominalno razlika je značajna: kamatni rashodi smanjeni su za 25 miliona KM, a kamatni prihodi za visokih 57 miliona KM. Kamatni rashodi iznose 270 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 33,2% na 31,8%. Iako su prosječni kamatonosni depoziti smanjeni za 7,6%, kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 219 miliona KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 5% ili 12 miliona KM, kao rezultat promjenjene strukture depozitne osnove, a veliki odliv depozita po viđenju je uticao na veće učešće depozita koji nose veću kamatnu stopu, što je rezultiralo povećanjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za uporedni period sa 2,26% na 2,32%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 36,5 miliona KM i u odnosu na 2011. godinu bilježe smanjenje od 24%, sa smanjenjem učešća sa 5,4% na 4,3%.

Kao rezultat pada i kamatnih prihoda (-7%) i kamatnih rashoda (-8%), neto kamatni prihod smanjen je za 6% ili 32 miliona KM i iznosi 540 miliona KM, sa smanjenim učešćem u strukturi

ukupnog prihoda sa 64,5% na 63,6%.

Operativni prihodi iznose 309 miliona KM i u odnosu na 2011. godinu manji su za 2% ili šest miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je povećano sa 35,5% na 36,4%. U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 3% ili pet miliona KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 720 miliona KM i u odnosu na 2011. godinu manji su za 9% ili 70 miliona KM, prvenstveno kao rezultat značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti. Istovremeno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 89,1% na 84,9%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 145 miliona KM i u odnosu na prošlu godinu, niži su za 24% ili 46 miliona KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 21,5% na 17,0%. Navedeno je prvenstveno rezultat smanjenja troškova ispravki vrijednosti kod jedne banke (za cca 44 miliona KM), zbog prenosa dijela nekvalitetnih kredita na drugo pravno lice nebankarskog sektora krajem 2011. godine.

S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 500 miliona KM i učešćem od 58,8% u ukupnom prihodu, takođe bilježe blagi pad od 5% ili 24 miliona KM, od toga troškovi plata i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda, su smanjenji za 3% i iznose 243 miliona KM ili 28,6% ukupnog prihoda, dok troškovi fiksne aktive, nakon pada od 4% ili sedam miliona KM, iznose 159 miliona KM, što je učešće u ukupnom prihodu od 18,7%. Banke su u periodu nakon izbijanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan uticaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog obima kreditnih aktivnosti i pada kvaliteta kreditnog portfolija.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tabela 32: Struktura ukupnih prihoda								
Struktura ukupnih prihoda	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	14.388	1,2	23.545	2,0	3.991	0,4	164	17
Kredit i poslovi lizinga	778.690	65,7	769.774	65,1	729.602	65,2	99	95
Ostali prihodi od kamata	63.450	5,4	73.365	6,2	75.831	6,8	116	103
UKUPNO	856.528	72,3	866.684	73,3	809.424	72,4	101	93
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	204.173	17,2	210.795	17,8	216.711	19,4	103	103
Prihodi iz posl. sa devizama	37.784	3,2	48.198	4,1	45.081	4,0	128	94
Ostali operativni prihodi	86.616	7,3	57.547	4,8	47.465	4,2	66	82
UKUPNO	328.573	27,7	316.540	26,7	309.257	27,6	96	98
UKUPNI PRIHODI (I + II)	1.185.101	100,0	1.184.224	100,0	1.118.681	100,0	100	94

Grafikon 24: Struktura ukupnih prihoda

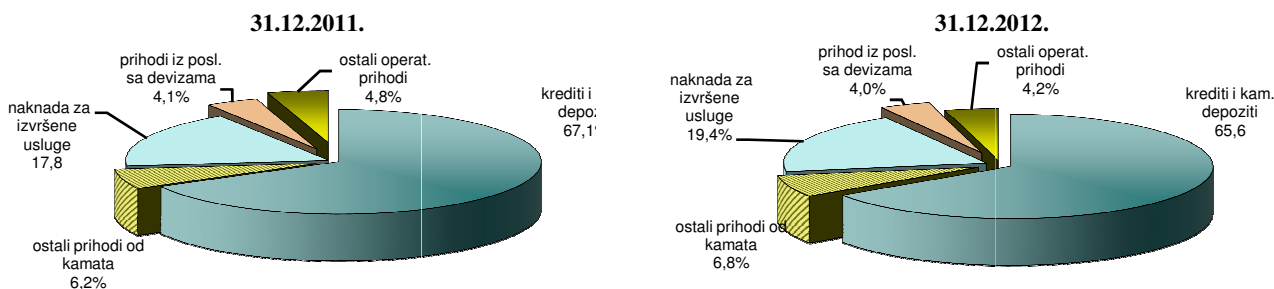
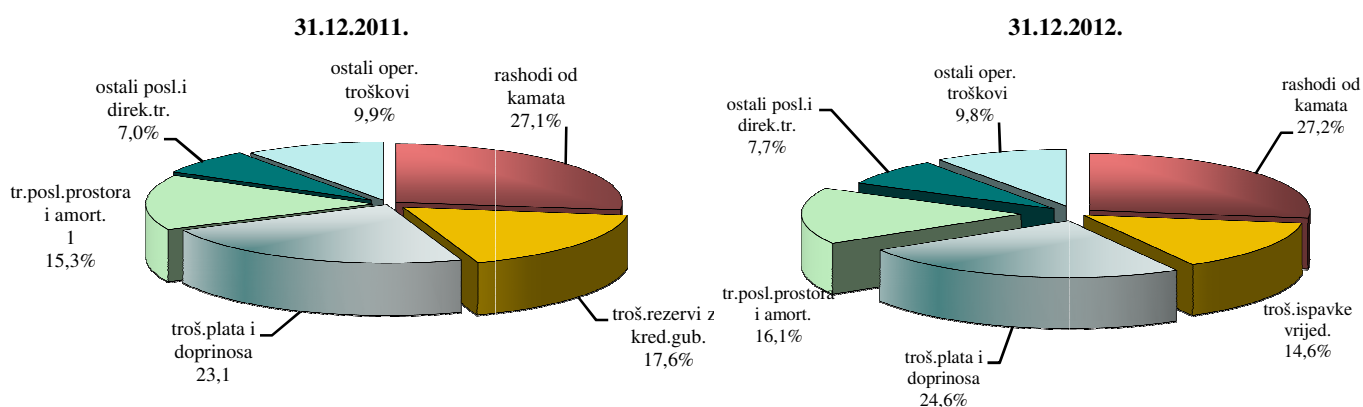

Tabela 33: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)/	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)/	9 (6/4)
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	266.893	20,9	230.224	21,2	218.614	22,1	86	95
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	43.536	3,4	47.831	4,4	36.520	3,7	110	76
Ostali rashodi od kamata	15.344	1,2	16.502	1,5	14.508	1,5	108	88
UKUPNO	325.773	25,5	294.557	27,1	269.642	27,2	90	92
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.usklađenje ⁴⁰	386.102	30,2	190.499	17,6	144.761	14,6	49	76
Troškovi plata i doprinosa	242.690	19,0	250.783	23,1	243.133	24,6	103	97
Troškovi posl.prostora i amortizacija	152.737	11,9	166.075	15,3	158.933	16,1	109	96
Ostali poslovni i direktni troškovi	70.185	5,5	76.209	7,0	76.171	7,7	109	101
Ostali operativni troškovi	101.833	7,9	106.998	9,9	97.508	9,8	105	91
UKUPNO	953.547	74,5	790.564	72,9	720.506	72,8	83	91
UKUPNI RASHODI (I + II)	1.279.320	100,0	1.085.121	100,0	990.148	100,0	85	91

Grafikon 25: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tabeli dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tabela 34: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima			
KOEFICIJENTI	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
Dobit na prosječnu aktivu	-0,68	0,54	0,75
Dobit na prosječni ukupni kapital	-6,15	4,63	5,14
Dobit na prosječni dionički kapital	-8,81	6,87	9,40
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	3,49	3,79	3,62
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	2,16	2,09	2,07
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	5,65	5,87	5,70
Poslovni i direktni rashodi ⁴¹ /prosječna aktiva	3,00	1,77	1,48
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	3,27	3,47	3,35
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	6,27	5,24	4,83

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isti period prethodne godine, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je sa 0,54% porastao na 0,75% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) sa 6,87% na 9,4%. Međutim,

⁴⁰ Po prethodnoj metodologiji :Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

⁴¹ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (5,7%) bilježi pogoršanje u odnosu na prethodnu godinu (5,87%), zbog smanjenja ukupnog prihoda (-4%). Kao posljedica značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti ističe se i poboljšanje koeficijenta poslovnih i direktnih rashoda u odnosu na prosječnu aktivnu, sa 1,77% na 1,48%.

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog efekata koji ima ekonomska i finansijska kriza na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem daljeg kretanja i trenda u kvalitetu aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će zavistiti od efikasnog upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. Prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utiče na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), direktno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora u narednom periodu. Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat biće u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvalitet i efikasnost uspostavljenih sistema upravljanja rizicima, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01. 07. 2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope⁴² za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove koji posluju na teritoriji F BiH, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom⁴³.

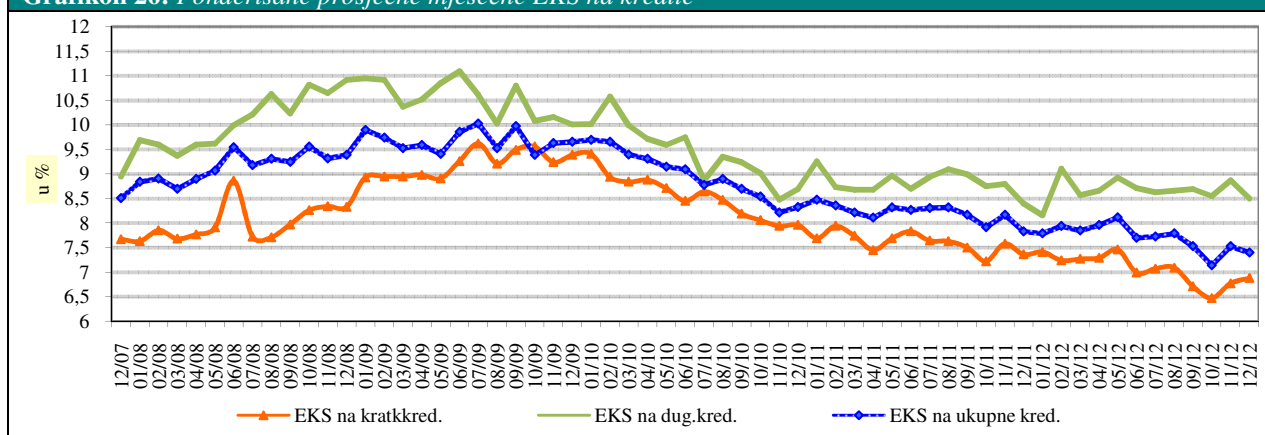
U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privredu i stanovništvo) za decembar 2010. godine, juni i decembar 2011. godine, te juni i decembar 2012. godine.

⁴² Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

⁴³ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Tabela 35 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite

OPIS	12/2010.		6/2011.		12/2011.		6/2012.		12/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	7,96	7,24	7,83	6,78	7,36	6,31	7,01	6,39	6,88
1.1. Privredi	7,47	7,82	7,19	7,68	6,74	7,28	6,16	6,75	6,39	6,86
1.2. Stanovništvu	8,67	12,65	8,74	12,64	8,66	11,89	7,74	10,94	8,46	10,89
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	7,91	8,69	7,76	8,7	7,57	8,4	7,71	8,67	7,66	8,50
2.1. Privredi	7,34	7,82	7,17	7,67	6,96	7,59	6,77	7,46	6,73	7,22
2.2. Stanovništvu	8,79	10,05	8,16	9,39	8,25	9,31	8,38	9,54	8,47	9,59
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	7,72	8,33	7,50	8,27	7,14	7,83	6,9	7,71	6,80	7,40
3.1. Privredi	7,42	7,82	7,18	7,68	6,81	7,38	6,33	6,95	6,45	6,93
3.2. Stanovništvu	8,78	10,18	8,19	9,54	8,27	9,44	8,35	9,61	8,47	9,69

Grafikon 26: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Trend blagog pada ponderisanih EKS na kredite nastavljen je i u 2012. godini po osnovu primjene poslovne politike nižih kamatnih stopa u nekim bankama, zbog sve izraženije konkurencije na bankarskom tržištu F BiH. To je imalo za posljedicu značajne migracije klijenata iz jedne banke u drugu i zaduživanje u bankama koje su u ponudi imale kredite po nižim kamatnim stopama, u cilju zatvaranja postojećih kreditnih obaveza u drugim bankama. Na pad kamatnih stopa uticala je i slaba potražnja za kreditima i s tim povezana ograničena kreditna sposobnost postojećih i potencijalnih dužnika.

S obzirom da nekoliko banaka ima pristup novim, povoljnijim, kreditnim linijama u izvorima, koje u potpunosti nisu iskorištene, a koje se plasiraju po kamatnim stopama dosta nižim od trenutnih tržišnih, može se očekivati dalji blagi pad ponderisanih EKS ili zadržavanje na nivou s kraja 2012. godine.

Kontinuirani pad ponderisanih EKS na kredite praćen je blagim oscilacijama tokom 2012. godine, sa najvećom vrijednosti zabilježenoj u maju 2012. godine (8,12%), a najnižom u oktobru 2012. godine (7,14%), dok je ponderisana EKS u decembru 2012. godine iznosila 7,40%, što je najniža vrijednost u posljednjih pet godina.

Ponderisane kamatne stope na kratkoročne kredite u toku 2012. godine bilježe nešto veće oscilacije, i to unutar 0,99 procentnih poena, dok su se na dugoročne kredite kretale unutar 0,95 procentnih poena.

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u decembru 2012. godine iznosila je 6,88%, što je za 0,48 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2011. godine, i to je najniži nivo zabilježen u posmatranom vremenskom nizu od posljednjih pet godina.

Ponderisana EKS na dugoročne kredite je u decembru 2012. godine iznosila 8,50%, što je u odnosu na decembar 2011. godine više za 0,1 procentni poen.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu⁴⁴, u 2012. godini kretale su se u suprotnom smjeru. Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi, iako uz prisutne oscilacije unutar 1,02 procentna poena u toku 2012.godine, još uvijek je niža od EKS na kredite stanovništvu, i ista je smanjena sa 7,38% iz decembra 2011. godine na nivo od 6,93% u decembru 2012. godine. Kod dugoročnih kredita privredi u 2012. godini pad je iznosio 0,37 procentna poena (sa 7,59% na 7,22%), dok su EKS na kratkoročne kredite imale veći pad od 0,42 procentna poena (sa 7,28% na 6,86%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u decembru 2012. godine iznosi 9,69% što je za 0,25 procentnih poena više u odnosu na decembar 2011. godine. EKS na dugoročne kredite plasirane ovom sektoru je sa decembarskog nivoa 2011. godine od 9,31% povećana u decembru 2012. godine na 9,59%. EKS na kratkoročne kredite u decembru 2012. godine iznosila je 11,89% što je za jedan procentni poen manje u odnosu na decembar 2011. godine.

U odnosu na decembar 2011. godine, najznačajnije smanjenje EKS u decembru 2012. godine zabilježeno je kod dugoročnih kredita stanovništva namjenjenih za obavljanje djelatnosti (sa 14,05% na 10,86%) i kratkoročnih kredita stanovništva namjenjenih za opštu potrošnju (11,89% na 10,87%), a sva ostala smanjenja su manja od jednog procentnog poena. Posmatrano za isti period, najznačajnije povećanje zabilježeno je kod dugoročnih kredita vladi i vladinim institucijama od 3,1 procenti poen (sa 8,10% na 11,20%) i dugoročnih kredita bankama i drugim finansijskim institucijama od 1,27 procentna poena (sa 8,55% na 9,82%). Povećanja EKS na druge vrste kredita po namjeni i ročnosti iznosila su do 0,32 procentna poena.

Također, posmatrano u periodu od zadnjih pet godina, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ponderisanih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjem nivou, kako kod privrede, tako i kod stanovništva, što se vidi u sljedećoj tabeli.

Tabela 36 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjem nivou

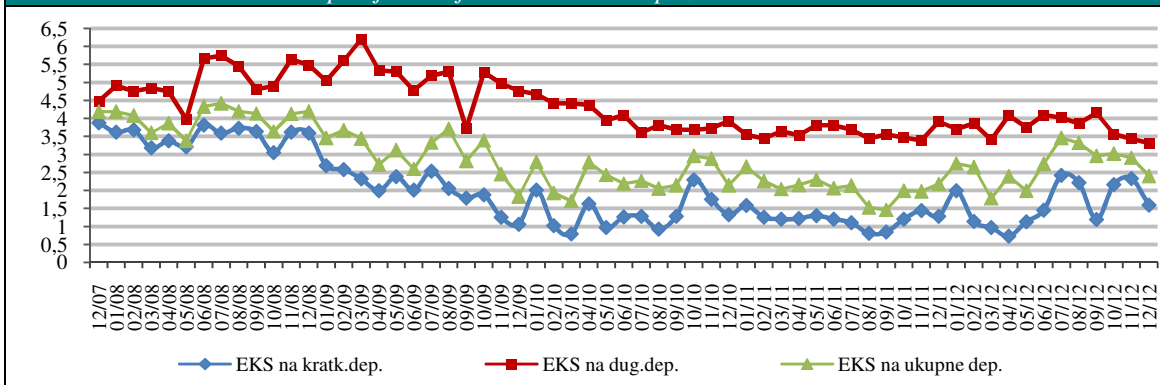
OPIS	2008.		2009.		2010.		2011.		2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	8,00	8,52	9,21	7,94	8,49	7,04	7,61	6,47	7,05
1.1. Privredi	7,39	7,80	8,52	9,11	7,92	8,35	6,97	7,45	6,42	6,93
1.2. Stanovništvu	11,41	14,50	10,00	13,15	9,07	12,79	9,08	12,41	8,40	11,50
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	9,16	9,99	9,51	10,55	8,46	9,35	7,97	8,84	7,85	8,29
2.1. Privredi	8,22	8,73	8,29	9,17	7,90	8,35	7,39	7,89	6,98	7,65
2.2. Stanovništvu	9,81	10,76	10,68	11,97	9,12	10,48	8,45	9,62	8,44	8,73
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	8,46	9,14	8,90	9,73	8,20	8,92	7,49	8,21	7,05	7,57
3.1. Privredi	7,70	8,15	8,46	9,12	7,92	8,35	7,09	7,58	6,55	7,10
3.2. Stanovništvu	9,88	10,92	10,62	12,06	9,11	10,60	8,49	9,77	8,43	8,88

⁴⁴ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Ponderisane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

O P I S	12/2010.		6/2011.		12/2011.		6/2012.		12/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,31	1,32	1,21	1,20	1,28	1,28	1,44	1,45	1,59	1,59
1.1. do tri mjeseca	0,97	0,97	1,01	1,01	0,91	0,91	0,48	0,48	1,28	1,28
1.2. do jedne godine	2,61	2,63	2,53	2,51	2,74	2,74	3,15	3,18	2,53	2,55
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	3,89	3,92	3,78	3,81	3,88	3,91	4,07	4,1	3,3	3,32
2.1. do tri godine	3,78	3,80	3,64	3,65	3,73	3,75	4,01	4,03	3,17	3,19
2.2. preko tri godine	4,48	4,57	4,52	4,61	4,56	4,61	4,57	4,76	4,42	4,46
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	2,13	2,14	2,05	2,06	2,17	2,18	2,72	2,74	2,39	2,40

Grafikon 27: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na decembar 2011. godine ponderisana EKS na ukupne oročene depozite u decembru 2012. godine povećana je za 0,22 procentna poena (sa 2,18% na 2,40%). Ponderisana EKS na kratkoročne depozite u 2012. godini bilježi kretanja unutar visokih 1,69 procentnih poena, sa najvećom stopom u julu u iznosu od 2,42%, te najnižom u aprilu kada je iznosila 0,73%, dok je u decembru 2012. godine iznosila 1,59% (decembar 2011.:1,28%).

Ako se analizira kretanje kamatne stope na kratkoročne depozite po periodima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi rast od 0,37 procentnih poena u odnosu na decembar 2011. godine, i ista iznosi 1,28%. Pad bilježi kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine, koja u decembru 2012. godine iznosi 2,55% što je za 0,19 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2011. godine. Posmatrano u periodu od pet godina unazad, u sedmom mjesecu 2009. godine ponderisana EKS na kratkoročne depozite je imala rast na 2,53%, i ista je najveća zabilježena zaključno sa decembrom 2012. godine, odnosno od tog perioda EKS je imala tendenciju pada, sa najnižom zabilježenom od 0,73% u aprilu 2012. godine. Kratkoročni depoziti se uglavnom posmatraju kao nestabilni izvori finansiranja zbog prirode svoje ročnosti, te kao takvi su podložni visokim oscilacijama, čak i u unutar jedne godine, zbog nastojanja banaka da što efikasnije upravljaju aktivom i pasivom odnosno svojim izvorima finansiranja, a jedan od instrumenata je i politika kamatnih stopa.

Ponderisana EKS na dugoročne depozite u decembru 2012. godine iznosi 3,32% (decembar 2011.: 3,91%) što je ujedno i najniža stopa u toku 2012. godine, dok je najveća zabilježena u septembru u iznosu od 4,15%. Posmatrano nekoliko perioda unazad, od pada na 3,6% u sedmom mjesecu 2010.godine, ponderisana EKS na dugoročne depozite, osim sporadičnih niskih oscilacija, isključivo se kretala u rasponu između 3% i 4%.

Ponderisana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 3,19% što predstavlja smanjenje od 0,56 procentnih poena u odnosu na nivo iz decembra 2011. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u decembru 2012. godine iznosi 4,46% što je za 0,15 procentnih poena manje od decembra 2011. godine kada je ista iznosila 4,61%.

Prosječna EKS na depozite stanovništva u decembru 2012. godine iznosi 2,98% i manja je za 0,09 procentnih poena u odnosu na decembar 2011. godine, sa najnižom stopom zabilježenom u martu od 2,78%, dok je najviša zabilježena u avgustu od 3,54%. Kod privrede, stope bilježe veće vrijednosti, u decembru 2012. godine iznosila je 4%, što je više za visokih 2,72 procentnih poena u odnosu na decembar 2011. godine. U toku 2012. godine, najniži nivo od 0,61% bio je u maju, a najviši nivo od 4,37% zabilježen je u julu.

U drugoj polovini 2012.godine dolazi do pada novoprimitljenih depozita privrede, naročito kratkoročnih, i isti su na najnižem nivou posmatrano u periodu od zadnje četiri godine, što je imalo za posljedicu visok rast kratkoročnih kamatnih stopa privredi, naročito oročenih do jedne godine (decembar 2011.: 2,05%, decembar 2012.: 3,49%), što je na kraju rezultiralo da su prosječne kamatne stope privredi (4%) veće od prosječnih kamatnih stopa stanovništvu (2,98%).

Na kraju, može se zaključiti da razlika u EKS depozita privrede i stanovništva proizilazi iz strukture oročenih depozita, gdje se depoziti privrede najviše oročavaju kratkoročno i to do tri mjeseca (manji dio do jedne godine), a ovi depoziti nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, u strukturi depozita koji se oročavaju preko jedne godine (najveći iznos oročenja je do tri godine) dominantni su depoziti stanovništva.

Ukoliko se analizira kretanje ponderisanih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjem nivou, u zadnjih pet godina evidentan je pad i kod kamatnih stopa na dugoročne i na kratkoročne depozite.

OPIS	12/2008.		12/2009.		12/2010.		12/2011.		12/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	3,41	3,42	2,02	2,04	1,31	1,31	1,16	1,16	1,45	1,47
1.1. do tri mjeseca	3,39	3,40	1,59	1,60	0,60	0,60	0,87	0,87	0,86	0,88
1.2. do jedne godine	3,47	3,48	3,76	3,79	2,79	2,79	2,53	2,53	2,55	2,57
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	5,00	5,02	4,77	4,80	4,00	4,02	3,59	3,63	3,78	3,81
2.1. do tri godine	4,93	4,95	5,25	5,29	3,90	3,92	3,47	3,50	3,69	3,71
2.2. preko tri godine	5,26	5,26	3,09	3,09	4,56	4,60	4,9	4,29	4,44	4,51
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	3,93	3,94	2,97	2,99	2,33	2,34	1,99	2,00	2,61	2,64

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 39 : Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	12/2010.		6/2011.		12/2011.		6/2012.		12/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,29	8,29	8,87	9,03	8,73	8,86	8,40	8,53	8,43	8,57
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,22	0,22	0,22	0,22	0,18	0,18	0,22	0,22	0,19	0,19

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u decembru 2012. godine iznosila je 8,57% (pad od 0,29 procentnih poena u odnosu na decembar 2011. godine), a na depozite po viđenju 0,19% , što je skoro nepromijenjeno u odnosu na decembar 2011. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaći i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju također došla do izražaja sa izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankarskog sistema nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intezitetom nastavilo u 2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovu blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih obaveza, te rasta nenaplaćenih potraživanja, što je trend koji se uz blaže oscilacije nastavio do kraja 2012. godine. Nastojanje banaka za postizanjem relativno bolje profitabilnosti kroz bolju alokaciju finansijske aktive, uz trend blagog smanjenja depozita u

2011. i 2012. godini, promjene u strukturi depozitnih izvora, kao i već duže vrijeme prisutan trend smanjenja obaveza po uzetim kreditima i subordinisanom dugu, dovode do bržeg smanjenja likvidnih sredstava u odnosu na smanjenje kratkoročnih finansijskih obaveza, pada učešća likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pogoršanja koeficijenta krediti u odnosu na depozite, uzete kredite i subordinisani dug.

I pored prisutnih navedenih negativnih trendova, likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te vrlo dobrom ročnom usklađenošću finansijske aktive i obaveza, sa trendom blagog poboljšanja u 2011. i 2012. godini. Međutim, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja finansijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankarske sisteme pojedinih evropskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Takođe, treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih uticaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom periodu će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva obezbjeđenje aktive koja ima dobre performanse i čiji kvalitet osigurava da se bankarski zajmovi zajedno sa kamatama vraćaju u skladu s rokovima dospeljeća.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospeljeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospeljeća instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 12. 2012. godine najveće učešće od 73,1% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove⁴⁵) s učešćem od 8,8%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija⁴⁶, a nakon dužeg perioda poboljšanja, tokom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, sa nešto manjim intenzitetom, nastavio u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, nakon čega ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, što sa krajem 2012. godine rezultira nešto povoljnijom ročnom strukturom u odnosu na 31. 12. 2011. godine.

⁴⁵ Subordinisani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

⁴⁶ Prema preostalom dospeljeću.

Tabela 40: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	5.054.335	45,0	4.983.292	44,8	4.805.480	43,8	99	96
Do 3 mjeseca	344.926	3,1	433.030	3,9	267.199	2,5	126	62
Do 1 godine	1.085.115	9,6	756.332	6,8	709.620	6,5	70	94
1. Ukupno kratkoročni	6.484.376	57,7	6.172.654	55,5	5.782.299	52,8	95	94
Do 3 godine	2.832.507	25,2	3.272.641	29,4	3.576.903	32,6	116	109
Preko 3 godine	1.915.947	17,1	1.679.380	15,1	1.601.799	14,6	88	95
2. Ukupno dugoročni	4.748.454	42,3	4.952.021	44,5	5.178.702	47,2	104	105
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	99	99

Ukupni depoziti su u odnosu na 31. 12. 2011. godine smanjeni za 1,5% ili 164 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu smanjenja depozita javnih preduzeća za 23% ili 323 miliona KM i bankarskih institucija također za 23% ili 299 miliona KM, što je dijelom kompenzirano rastom štednje za 7% ili 402 miliona KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 52,8% i dugoročnih 47,2%. U odnosu na kraj 2011. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja učešća kratkoročnih depozita za 2,7 procentnih poena i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 6% ili 390 miliona KM, najvećim dijelom depozita po viđenju javnih preduzeća, te depozita oročenih do tri mjeseca kod sektora bankarskih institucija. Dugoročni depoziti blago su povećani za 5% ili 227 miliona KM što je najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 56,8% na 61,0% i bankarskih institucija sa smanjenjem učešća sa 19,4% na 13,2%, iako su i depoziti javnih preduzeća također značajan dugoročni izvor sa povećanjem učešća sa 11,5% na 12,1%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 65,6% imaju depoziti stanovništva, uz blagi rast učešća od 0,2 procentna poena, zatim depoziti javnih preduzeća 17,2%, uz povećanje učešća za 0,3 procentnih poena. U periodu preko tri godine najveće učešće od 50,8% imaju depoziti stanovništva uz povećanje učešća za 10,7 procentnih poena, a depoziti bankarskih institucija, nakon već duže vrijeme prisutnog trenda smanjenja, imaju učešće od 33,0% (na kraju 2011. godine 46,9%; 2010. godine 60,9%).

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za period od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tabeli.

Tabela 41: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.377.075	47,9	5.184.070	46,6	4.941.325	45,1	96	95
7- 90 dana	776.732	6,9	917.917	8,3	908.834	8,3	118	99
91 dan do jedne godine	2.240.255	19,9	2.219.322	19,9	2.278.639	20,8	99	103
1. Ukupno kratkoročni	8.394.062	74,7	8.321.309	74,8	8.128.798	74,2	99	98
Do 5 godina	2.214.874	19,7	2.404.179	21,6	2.609.727	23,8	109	109
Preko 5 godina	623.894	5,6	399.187	3,6	222.476	2,0	64	56
2. Ukupno dugoročni	2.838.768	25,3	2.803.366	25,2	2.832.203	25,8	99	101
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	99	99

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 74,2%, ali da je prisutan trend blagog poboljšanja u odnosu na kraj 2011. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 2% ili 193 miliona KM, sa smanjenjem učešća za 0,6 procentnih poena, dok su dugoročni depoziti povećani za 1% ili 29 miliona KM, uz povećanje učešća sa 25,2% na 25,8%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (92,1% dugoročnih depozita i 23,8% ukupnih depozita), dok negativan trend predstavlja značajnije smanjenje depozita sa preostalom ročnošću preko pet godina u posljednje dvije godine. Ako se uporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,18 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 12. 2012. godine cca 2,35 milijarde KM, odnosno nešto više od 45% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora finansiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priliv finansijskih sredstava (zaduživanje) iz inostranstva, kako od matičnih grupacija, tako i od finansijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera.

Dodatno, supervizorska zabrinutost je pojačana zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom periodu i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tabela 42: Ročna struktura kredita

KREDITI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	567.182	5,7	962.707	9,2	1.069.036	10,0	170	111
Kratkoročni krediti	2.129.184	21,3	2.287.597	21,8	2.472.571	23,2	107	108
Dugoročni krediti	7.285.545	73,0	7.237.367	69,0	7.124.517	66,8	99	98
UKUPNO KREDITI	9.981.911	100,0	10.487.671	100,0	10.666.124	100,0	105	102

U 2012. godini dugoročni krediti su blago smanjeni za 2% ili 113 miliona KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 8% ili 185 miliona KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 11% ili 106 miliona KM. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna preduzeća, 35% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,0% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 48,8%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 71,1% što je za 2,4 procentna poena više u odnosu na kraj 2011. godine, zbog smanjenja aktive za 2%, dok su krediti ostvarili blagi rast od 1,7%. Novčana sredstva su smanjena za 9% ili 415 miliona KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2011. godine, smanjeno je sa 28,7% na 26,4%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli. Prelazak na novu regulativu sa 31. 12. 2011. godine doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo uticaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodne periode. Međutim, u 2012. godini zabilježeno je daljnje pogoršanje pokazatelja likvidnosti, uzrokovano smanjenjem novčanih sredstava radi povećanja kreditnih aktivnosti i izmirenja dospjelih kreditnih obaveza. Koeficijent kratkoročne finansijske obaveze/ukupne finansijske obaveze je neznatno poboljšan radi bolje ročne strukture izvora.

- u % -

Tabela 43: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴⁷ / ukupna aktiva	30,2	28,9	26,8
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	50,8	49,0	46,2
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	68,1	69,1	68,9
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴⁸	79,0	84,3	88,1
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ⁴⁹	77,6	82,9	86,8

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2012. godini pogoršan, a kod deset banaka (iz grupe malih i srednjih banaka) je bio viši od 85% (kritični nivo). S jedne strane, to je kod ovih banaka rezultat strukture pasive (relativno značajno učešće kapitala), a s druge strane, visokog učešće kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju pri on site kontrolama usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja nivoa likvidnosti i praksi za upravljanje izvorima sredstava, odnosno osiguranja zadovoljavajuće pozicije likvidnosti.

Banke su u 2012. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obavezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01. 10. 2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče takođe značajno na iznos koji banke drže na računima rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

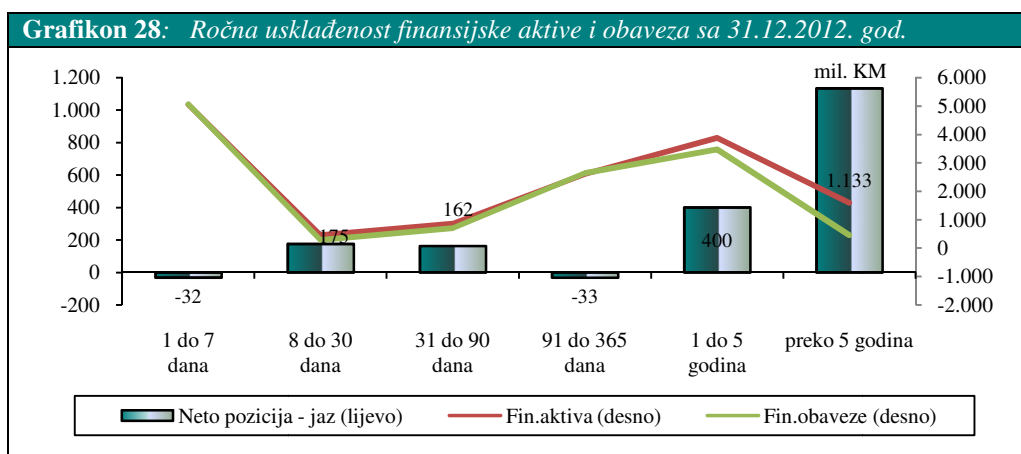
⁴⁷ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴⁸ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴⁹ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Tabela 44: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.887.490	3.759.486	3.408.958	97	91
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.585.319	3.550.990	3.149.188	99	89
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.128.941	6.013.102	5.631.431	98	94
4.Iznos obaveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.225.788	1.202.620	1.126.286	98	94
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	612.894	601.310	563.146	98	94
5.Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.661.702	2.556.866	2.282.672	96	89
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.972.425	2.949.680	2.586.042	99	88

Ukoliko se posmatra ročna usklađenost preostalih dospijuća ukupne finansijske aktive i obaveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31. 12. 2011. godine.

Na kraju 2012. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obaveza za 272 miliona KM. U odnosu na kraj 2011. godine kada je pozitivni jaz iznosio 171 milion KM, to je povećanje od 101 milion KM, što je dovelo i do poboljšanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obaveza sa 101,9% na 103,1%.

Kratkoročna finansijska aktiva je smanjena za 2,2%, a kratkoročne finansijske obaveze za 3,3%. U okviru kratkoročne finansijske aktive smanjenje je zabilježeno kod novčanih sredstava, koja su manja za 9,5% ili 416 miliona KM, zatim vrijednosnih papira koji se drže do dospelosti 5,2% ili četiri miliona KM, te ostale finansijske aktive 19,3% ili 37 miliona KM, dok je rast zabilježen kod kredita, koji su veći za 4,2% ili 172 miliona KM i aktive za trgovinu 24,9% ili 75 miliona KM. Finansijska aktiva preostalog roka dospelosti preko jedne godine smanjena je za 1,2% ili 66 miliona KM, najvećim dijelom zbog smanjenja kredita od 1,3% ili 70 miliona KM.

Na strani obaveza s rokom dospelosti do jedne godine, najveće smanjenje se odnosi na depozite, koji su manji za 2,3% ili 193 miliona KM, zatim obaveze po uzetim kreditima, koje su manje za 37,0% ili 143 miliona KM, te obaveze po osnovu subordinisanog duga, koje su manje za 44,8% ili 33 miliona KM, što je dovelo do ukupnog smanjenja obaveza sa rokom dospelosti do jedne godine za 3,3% ili 300 miliona KM. Obaveze s rokom dospelosti preko jedne godine smanjene su za 2,3% ili 92 miliona KM, što je posljedica nešto većeg smanjenja ostalih finansijskih obaveza, koje su manje za 64,5% ili 100 miliona KM, što se odnosi na obaveze po izdatim obveznicama kod jedne banke koje su se pomjerile u interval sa dospelosti u roku od godinu dana, i obaveza po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, koje su manje za 3,7% ili 34 miliona KM, što je

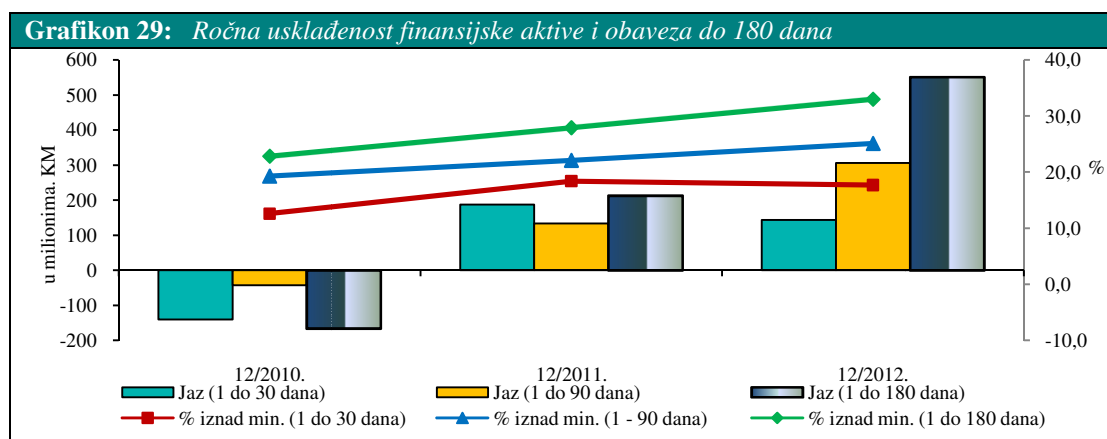
djelomično kompenzirano rastom depozita od 1% ili 29 miliona KM i obaveza po osnovu subordinisanog duga, koje su veće za 10,7% ili 14 miliona KM.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁵⁰.

- u 000 KM -

Tabela 45: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5 (3/2)	6(4/3)
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.674.836	5.748.473	5.489.850	101	96
2. iznos finansijskih obaveza	5.816.147	5.561.192	5.346.575	96	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 141.311	187.281	143.275	N/a	77
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,6%	103,4%	102,7%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	12,6%	18,4%	17,7%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.408.275	6.511.798	6.354.346	102	98
2. iznos finansijskih obaveza	6.450.887	6.378.807	6.048.649	99	95
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 42.612	132.991	305.697	N/a	230
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	99,3%	102,1%	105,1%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	19,3%	22,1%	25,1%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.343.882	7.522.305	7.454.148	102	99
2. iznos finansijskih obaveza	7.509.597	7.308.881	6.902.899	97	94
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 165.715	213.424	551.249	N/a	258
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,8%	102,9%	108,0%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,8%	27,9%	33,0%		

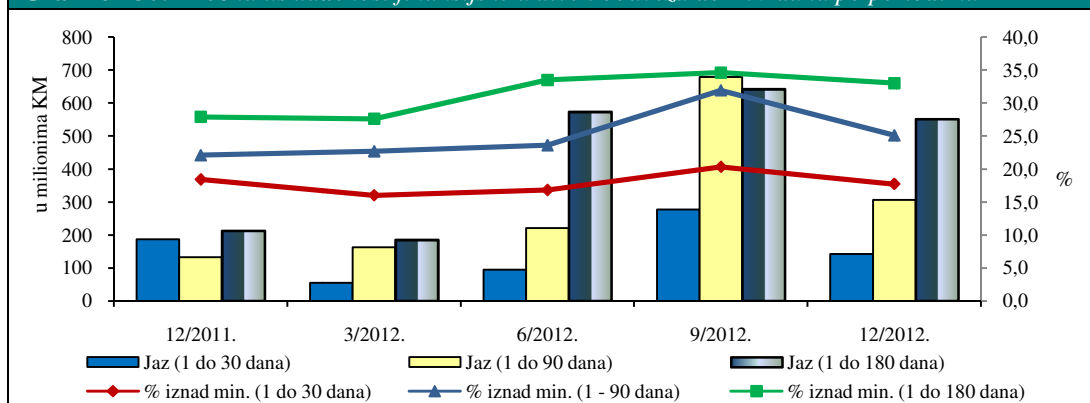
Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 12. 2012. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

⁵⁰ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana.

Nakon što je sa 31. 12. 2010. godine iznos finansijskih obaveza bio veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne usklađenosti. Na kraju 2011. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je veća od finansijskih obaveza, a ostvareni procenti ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma za 18,4% u prvom intervalu, 22,1% u drugom i 27,9% u trećem. Trend poboljšanja ročne usklađenosti se nastavio i u 2012. godini, tako da je sa 31. 12. 2012. godine finansijska aktiva također bila veća od finansijskih obaveza u sva tri intervala dospjeća, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana, dok je pozitivni jaz u intervalu do 30 dana ipak nešto manji u odnosu na 31. 12. 2011. godine. Ostvareni procenti ročne usklađenosti su, kao i na kraju 2011. godine, bili iznad propisanog minimuma, i to za 17,7% u prvom intervalu, 25,1% u drugom i 33,0% u trećem intervalu. U intervalu do 180 dana do značajnijeg poboljšanja je došlo u drugom kvartalu 2012. godine, radi nešto većeg povećanja finansijske aktive, prvenstveno kredita, u odnosu na povećanje finansijskih obaveza (depozita), te nešto manje u trećem kvartalu 2012. godine, radi smanjenja finansijskih obaveza (obaveza po uzetim kreditima i subordinisanom dugu), dok u četvrtom kvartalu rast finansijskih obaveza, prvenstveno depozita i obaveza po uzetim kreditima, dovodi do blagog smanjenja pozitivnog jaza. U intervalu dospjeća do 90 dana, značajnije poboljšanje je zabilježeno u trećem kvartalu radi povećanja kredita i smanjenja depozita i obaveza po uzetim kreditima i subordinisanom dugu, dok se u četvrtom kvartalu jaz značajnije smanjuje radi rasta depozita. U intervalu dospjeća do 30 dana, smanjenje pozitivnog jaza je također zabilježeno u četvrtom kvartalu, zbog rasta depozita.

Grafikon 30: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana po periodima

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sistema u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog smanjenja depozita i loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priliva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁵¹ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke.⁵²

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 12. 2012. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 13,4% ili dvije milijarde KM (na kraju 2011. godine 14,9% ili 2,3 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 48,2% ili 7,2 milijarde KM (na kraju 2011. godine 50% ili 7,6 milijardi KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu⁵³ i ukupno.

⁵¹ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

⁵² Članom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁵³ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Tabela 46: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno)

Opis	31.12.2011.				31.12.2012.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.251	15,8	1.783	20,2	1.050	13,8	1.568	18,6	84	88
2. Krediti	70	0,9	93	1,1	39	0,5	57	0,7	56	61
3. Krediti s val. Klauzulom	6.262	79,2	6.537	74,2	6.202	81,4	6.435	76,2	99	98
4. Ostalo	323	4,1	394	4,5	325	4,3	383	4,5	101	97
Ukupno (1+2+3+4)	7.906	100,0	8.807	100,0	7.616	100,0	8.443	100,0	96	96
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.424	71,5	6.108	73,6	5.220	70,1	5.888	72,3	96	96
2. Uzeti krediti	1.225	16,2	1.254	15,1	1.058	14,2	1.079	13,3	86	86
3. Dep. i kred. s val.klauz.	661	8,7	661	8,0	915	12,3	915	11,2	138	138
4. ostalo	271	3,6	277	3,3	250	3,4	259	3,2	92	94
Ukupno (1+2+3+4)	7.581	100,0	8.300	100,0	7.443	100,0	8.141	100,0	98	98
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	239		241		153		153			
2. Pasiva	250		377		235		349			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	314		371		90		106			
%	19,0%		22,4%		5,2%		6,2%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	11,0%		7,6%		24,8%		23,8%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi⁵⁴ dominantno je učešće EURO od 70,4%, što je nešto niže od učešća 31. 12. 2011. godine (72,4%), zbog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,6 milijardi KM na 1,4 milijarde KM. Učešće EURO u obavezama je neznatno smanjeno sa 90,6% na 90,3%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 6,9 na 6,5 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit) i obaveza⁵⁵, koji je posebno značajan u aktivi (76,2% ili 6,4 milijarde KM) i nominalno je na približno istom nivou u odnosu na 31. 12. 2011. godine (74,2% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 23,8% ili dvije milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 16,8% ili 1,4 milijarde KM i ostale valute 7% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2011. godine krediti ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 6,5 milijardi KM su imali učešće od 74,2%, a ostale stavke u EURO 18,7% ili 1,6 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,7 milijardi KM), cca 67% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,4%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (8,1 milijarda KM) najveće učešće od 80,2% ili 6,5 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza minimalan i iznosi 11,2% ili jednu milijardu KM (na kraju 2011. godine učešće obaveza u EURO bilo je 83,4% ili 6,9 milijardi KM, a indeksiranih obaveza 8,0% ili 0,7 milijardi KM).

⁵⁴ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, finansijska aktiva se do 31.12.2011. godine iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki finansijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011. godine, iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze.

⁵⁵ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema F BiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u 2012. godini kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 12. 2012. godine dugu deviznu poziciju imalo je 14 banaka, a kratku poziciju četiri banke. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 6,2% ukupnog osnovnog kapitala banaka, što je za 23,8 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 5,2% što je za 24,8 procentnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio finansijskog i ukupnog ekonomskog sistema F BiH. Naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu treba:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevazilaženje i ublažavanje efekata globalne finansijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i kontrolama na lica mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijeđivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizovanje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali

ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka.

- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sistem koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostale privremene uprave i postupaka likvidacije na osnovu zaključka Upravnog odbora.

Takođe je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritoriju F BiH u decembru 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, društava koja se bave lizingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremanju za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjerilaca i žirantata, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrisati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-50-2/13

Sarajevo, 02.04.2013. godine

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Zakonski okviri za rad Agencije za bankarstvo F BiH i banaka u F BiH
PRILOG 3.....	Bilans stanja banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 4.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 5.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Izveštaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 7.....	Bilans uspjeha banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 8.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 9.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.12.2012.godine

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	ALEXANDER PICKER
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
9	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Čamil Klepo - 14.08.2010.
10	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
11	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
12	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
13	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
14	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ
16	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
17	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
18	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
19	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	EDIN KARABEG

PRAVNI OKVIR ZA RAD AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BiH, BANAKA, MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA I LEASING DRUŠTAVA U FEDERACIJI BiH

I. PROPISI VEZANI ZA USTROJ AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BiH

Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12),

- Statut Agencije za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 42/04),
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Agencije za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, br. 46/09, 32/10 i 65/12).

II. PROPISI VEZANI ZA NADLEŽNOST POSLOVANJA AGENCIJE

Zakoni

1. Zakon o bankama (“Službene novine F BiH”, br. 39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03),
2. Zakon o mikrokreditnim organizacijama (“Službene novine FBiH”, broj: 59/06),
3. Zakon o lizingu („Službene novine FBiH”, br. 85/08 i 39/09),
4. Zakon o Razvojnoj banci Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 37/08),
5. Zakon o osiguranju depozita u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 20/02, 18/05, 100/08 i 75/09),
6. Zakon o deviznom poslovanju (“Službene novine FBiH”, broj: 47/10),
7. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (“Službeni glasnik BiH“, broj: 53/09).

Odluke Agencije za bankarstvo vezano za rad banaka

1. Odluka o minimalnim standardima upravljanja informacijskim sistemima u bankama BiH („Službene novine FBiH“, broj: 1/12),
2. Odluka o minimalnim standardima upravljanja eksternalizacijom („Službene novine FBiH“, broj: 1/12),
3. Odluka o obliku izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH (Službene novine FBiH, broj: 110/12),
4. Uputstvo za licenciranje i druge saglasnosti Agencije za bankarstvo FBiH (“Službene novine FBiH”, br. 46/11 –Prečišćeni tekst i 48/12),
5. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
6. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka (“Službene novine F BiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
7. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
8. Odluka o minimumu obima, oblika i sadržaja programa i izvještaja o ekonomsko-finansijskoj reviziji banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
9. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12-prečišćeni tekst),
10. Odluka o utvrđivanju tarife naknada Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 48/12-prečišćeni tekst),

11. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (“Službene novine FBiH”, broj: 48/12) ,
12. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka (“Službene novine FBiH”, br. 48/12-prečišćeni tekst i 110/12) ,
13. Odluka o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine FBiH“, br. 85/11-prečišćeni tekst i 33/12-ispravka),
14. Odluka o uslovima i načinu postupanja banke po prigovoru klijenta („Službene novine FBiH“, broj: 32/10),
15. Odluka o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica u bankama („Službene novine FBiH“, broj: 2/10, 86/10, 1/12 i 111/12),
16. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama („Službene novine FBiH“, br. 6/08 i 40/09),
17. Kriteriji za interno rangiranje banaka od strane Agencije za bankarstvo FBiH (“Službene novine FBiH”, br. 3/03 i 6/03 ispr.),
18. Odluka o izvještavanju o nesolidnim komitentima koji se smatraju specijalnim kreditnim rizikom banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
19. Odluka o uslovima kada se banka smatra nesolventnom (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
20. Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
21. Odluka o minimalnim standardima za poslovanje sa licima povezanim sa bankom (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
22. Odluka o superviziji banaka i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
23. Odluka o minimalnim standardima interne i eksterne revizije u bankama (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
24. Odluka o postupku za utvrđivanje potraživanja i raspodjele aktive i pasive prilikom likvidacije banaka (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
25. Odluka o minimalnim standardima sistema interne kontrole u bankama (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
26. Odluka o obračunu kamata i naknada za neaktivne račune (“Službene novine FBiH”, broj: 7/03),
27. Odluka o visini i uslovima dodjele kredita uposlenicima banke (“Službene novine FBiH”, br. 7/03 i 83/08),
28. Odluka o izvavi o imovinskom stanju (“Službene novine FBiH”, broj: 3/03),
29. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u bankama („Službene novine FBiH“, br. 55/07, 81/07, 6/08, 52/08 i 79/09).

Odluke Agencije za bankarstvo vezano za rad mikrokreditnih organizacija

1. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama („Službene novine FBiH“, br. 27/07 i 46/11),
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i saglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
3. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
4. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija („Službene novine

- FBiH“, broj: 27/07),
5. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja („Službene novine FBiH“, br. 27/07 i 110/12),
 6. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
 7. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
 8. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine FBiH“, broj: 27/07, 46/09 i 46/11),
 9. Odluka o uvjetima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/10),
 10. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj: 46/11),
 11. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, broj: 48/12),

Odluke Agencije za bankarstvo vezano za rad lizing društava

1. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje lizing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja („Službene novine FBiH“, br. 46/09, 48/12 i 110/12),
2. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova lizinga („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
3. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje saglasnosti lizing društvu („Službene novine FBiH“, br. 46/09 i 46/11),
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom lizingu („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanja lizing naknade po ugovoru o operativnom lizingu („Službene novine FBiH“, br. 46/09 i 48/12),
6. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima lizing društva („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
7. Odluka o nadzoru lizing društva („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
8. Odluka o naknadama koje lizing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 46/09 i 46/11),
9. Odluka o uslovima i načinu postupanja lizing društva po prigovoru korisnika lizing usluga („Službene novine FBiH“, broj: 48/12),
10. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti lizing društava na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, broj: 48/12).

Ostali propisi:

Razvojna Banka FBiH

1. Uredba o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, („Službene novine FBiH“, br. 57/08, 77/08 i 62/10),
2. Odluka o utvrđivanju visine naknada za obavljanje nadzora nad radom Razvojne banke FBiH, („Službene novine FBiH“, broj: 65/09).

Devizno poslovanje

1. Pravilnik o postupku otvaranja i vođenja deviznih računa i deviznih štednih uloga rezidenata u banci (“Službene novine FBiH”, broj: 56/10),
2. Pravilnik o uslovima i načinu otvaranja, vođenja i zatvaranja računa nerezidenata u banci (“Službene novine FBiH”, broj:56/10),
3. Pravilnik o načinu, rokovima i obrascima izvještavanja o kreditnim poslovima sa inostranstvom (“Službene novine FBiH”, broj:79/10),
4. Odluka o iznošenju strane gotovine i čekova (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10),
5. Odluka o uslovima i načinu obavljanja mjenjačkih poslova (“Službene novine FBiH”, br. 58/10 i 49/11),
6. Odluka o uslovima za izdavanje odobrenja za otvaranje deviznog računa u inostranstvu (“Službene novine F BiH”, broj: 58/10),
7. Odluka o plaćanju, naplati i prenosu u devizama i stranoj gotovini (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10),
8. Odluka o načinu i uslovima pod kojima rezidenti u poslovanju s nerezidentima mogu primiti naplatu ili izvršiti plaćanje u stranoj gotovini i gotovini u konvertibilnim markama (“Službene novine FBiH”, broj: 58/10),
9. Instrukcija o strukturi i upotrebi Međunarodnog broja bankovnog računa (IBAN) (“Službene novine FBiH”, broj: 4//07).

Sprječavanje pranja novca

1. Pravilnik o procjeni rizika, podacima, informacijama, dokumentaciji, metodama identifikacije i ostalim minimalnim pokazateljima neophodnim za efikasnu provedbu odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj: 93/09),
2. Uputstvo o načinu popune obrazaca i elektronskog unosa podataka za prijavu novčanih transakcija od strane obveznika („Službeni glasnik BiH“, broj: 22/11).

III. OSTALI ZAKONI I PROPISI FBiH

1. Zakon o obligacijskim odnosima (“Službene list R BiH” br. 2/92, 13/93 i 13/94, „Službene novine FBiH“, br. 29/03 i 42/11),
2. Zakon o platnim transakcijama (“Službene novine FBiH”, br. 32/00 i 28/03),
 - 2.1. Uputstvo o načinu na koji je banka obavezna izvještavati komitente-trezore i vanbudžetske fondove (“Službene novine FBiH”, br. 55/00 i 2/01),
 - 2.2. Uputstvo o formi i sadržaju naloga za plaćanje i procedurama za izvršavanje platnih transakcija (“Službene novine FBiH”, br. 55/00, 2/01, 45/02, 7/04 i 11/04),
 - 2.3. Uputstvo o otvaranju i zatvaranju računa za obavljanje platnih transakcija i vođenje evidencije (“Službene novine FBiH”, br. 55/00, 61/05 i 62/11),
 - 2.4. Uputstvo o obavezi banke prilikom otvaranja bankovnog računa za obavljanje unutarnjih platnih transakcija (“Službene novine FBiH”, br.56/00, 9/01, 28/01 i 46/03),
 - 2.5. Uputstvo o uspostavljanju Jedinog registra imaoaca računa u komercijalnim bankama, te sadržaja i načinu vođenja registra računa u Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 14/01),
 - 2.6. Instrukcija o strukturi računa za obavljanje platnih transakcija (“Službene novine FBiH”, broj: 52/00),
 - 2.7. Instrukcija o načinu plaćanja na i sa blokiranih računa, koji se vode u Zavodu za platni promet FBiH (“Službene novine FBiH”, br. 2/01 i 46/03),

3. Zakon o prestanku važenja Zakona o unutarnjem platnom prometu („Službene novine FBiH“, broj: 56/04),
4. Zakon o čeku („Službene novine FBiH“, broj: 32/00),
5. Zakon o mjenici („Službene novine FBiH“, br. 32/00 i 28/03),
6. Zakon o visini stope zatezne kamate („Službene novine FBiH“, br. 27/98 i 51/01),
7. Zakon o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja („Službene novine FBiH“, br. 56/04, 68/04, 29/05 i 48/11),
8. Zakon o visini stope zatezne kamate na javne prihode („Službene novine FBiH“, br. 48/01, 52/01 i 42/06),
9. Zakon o privrednim društvima („Službene novine FBiH“ br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/8-ispr., 7/09-ispr. i 63/10),
10. Zakon o preuzimanju dioničkih društava („Službene novine FBiH“, broj: 7/06),
11. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 27/05, 68/05 i 43/09),
12. Zakon o javnim preduzećima („Službene novine FBiH“, br. 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12),
13. Zakon o likvidacijskom postupku („Službene novine FBiH“, broj: 29/03),
14. Zakon o stečajnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 29/03, 32/04 i 42/06),
15. Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 86/07, 24/09 i 44/10),
 - 15.1. Pravilnik o evidenciji vanjskog duga u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 14/08),
 - 15.2. Pravilnik o potrebnoj dokumentaciji za izdavanje prethodnog odobrenja kantonu, općini ili gradu za zaduživanje i izdavanje garancije po osnovu unutrašnjeg duga („Službene novine FBiH“, broj: 14/08),
 - 15.3. Pravilnik o pratećoj dokumentaciji i informacijama neophodnim u proceduri donošenja odluke o izdavanju garancije FBiH i procentu premije i provizije za izdavanje garancija („Službene novine FBiH“, broj: 14/08),
 - 15.4. Pravilnik o evidenciji garancija u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 14/08),
 - 15.5. Odluka o uslovima i procedurama emisije obveznica FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 31/12),
 - 15.6. Odluka o uslovima i procedurama emisije trezorskih zapisa FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 88/12),
16. Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 83/09),
17. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 64/07 i 80/11),
18. Zakon o klasifikaciji zanimanja u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 111/12),
 - 18.1. Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 40/04, 26/09 i 40/09),
19. Zakon o tržištu vrijednosnih papira („Službene novine FBiH“, br. 85/08 i 109/12),
20. Zakon o registru vrijednosnih papira („Službene novine FBiH“, br. 39/98, 36/99 i 33/04),
21. Zakon o komisiji za vrijednosne papire („Službene novine FBiH“ br. 39/98, 36/99 i 33/04),
22. Zakon o radu („Službene novine FBiH“, br. 43/99, 32/00 i 29/03),
23. Zakon o vijeću zaposlenika („Službene novine FBiH“, broj: 38/04),
24. Zakon o zapošljavanju stranaca („Službene novine FBiH“, broj: 111/12),
25. Zakon o investicijskim fondovima („Službene novine FBiH“, broj: 85/08),
26. Zakon o društvima za upravljanje fondovima i investicijskim fondovima („Službene novine FBiH“, br. 41/98, 36/99, 36/00, 27/02, 44/02, 50/03 i 70/04),
27. Zakon o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju („Službene novine FBiH“,

- broj: 24/05 i 36/10),
28. Zakon o posredovanju u privatnom osiguranju ("Službene novine FBiH", broj: 22/05 i 8/10),
 29. Zakon o poreznoj upravi Federacije BiH ("Službene novine FBiH", br. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 i 27/12),
 30. Zakon o porezu na dobit ("Službene novine FBiH", br. 97/07, 14/08-ispr. i 39/09),
 31. Zakon o porezu na dohodak ("Službene novine FBiH", br. 10/08, 9/10 i 44/11),
 32. Zakon o doprinosima ("Službene novine FBiH", br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06 i 14/08),
 33. Zakon o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje ("Službene novine FBiH", br. 25/06 i 57/09),
 34. Zakon o Jedinstvenom sistemu registracije kontrole i naplate doprinosa ("Službene novine FBiH", br. 42/09 i 109/12),
 35. Zakon o početnoj bilanci stanja preduzeća i banaka ("Službene novine FBiH", br. 12/98, 40/99, 47/06, 38/08 i 65/09),
 36. Zakon o reviziji privatizacije državnog kapitala u gospodarskim društvima i bankama ("Službene novine FBiH", broj: 55/12),
 37. Zakon o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine FBiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 7/01, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07, 65/09, 48/11 i 111/12),
 38. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH ("Službene novine FBiH", br. 66/04, 49/05, 5/06, 35/06, 31/08, 32/09, 65/09 i 42/11),
 39. Zakon o izmirenju obaveza na osnovu računa stare devizne štednje u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 62/09 i 42/11),
 40. Zakon o udruženjima i fondacijama ("Službene novine FBiH", broj: 45/02),
 41. Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima ("Službene novine FBiH", br. 35/09 i 42/11),
 42. Zakon o eksproprijaciji ("Službene novine FBiH", br.70/07, 36/10 i 25/12),
 43. Zakon o prestanku važenja Zakona o građenju ("Službene novine FBiH", broj: 55/02),
 44. Zakon o građevinskom zemljištu u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 67/05),
 45. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom FBiH ("Službene novine FBiH", br. 20/05, 17/06, 62/06, 40/07, 70/07, 94/07 i 41/08),
 46. Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 32/01 i 48/11),
 47. Zakon o prekršajima FBiH ("Službene novine F BiH", br. 31/06 i 37/10-ispr.),
 48. Zakon o notarima ("Službene novine FBiH", broj: 45/02),
 49. Zakon o vještacima ("Službene novine FBiH", br. 49/05 i 38/08),
 50. Zakon o vlasničko-pravnim odnosima ("Službene novine FBiH", br. 06/9 i 29/03),
 51. Zakon o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine ("Službene novine FBiH", broj: 78/08),
 52. Zakon o zemljišnim knjigama FBiH ("Službene novine FBiH", br. 58/02, 19/03 i 54/04),
 53. Zakon o stranim ulaganjima ("Službene novine FBiH", br. 61/01 i 50/03),
 54. Zakon o postupku medijacije ("Službene novine FBiH", broj: 49/07),
 55. Zakon o trezoru FBiH ("Službene novine FBiH", br. 58/02, 19/03 i 79/07),
 56. Zakon o Vladi FBiH („Službene novine FBiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06),
 57. Zakon o federalnom tužilaštvu FBiH ("Službene novine FBiH", br. 42/02 i 19/03),
 58. Zakonu o sudovima u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 38/05, 22/06, 63/10 i 72/10-ispr.),
 59. Zakon o izvršnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06-ispr, 39/09, 74/11 i 35/12),

60. Zakon o privremenom odlaganju od izvršenje potraživanja na osnovu izvršnih odluka na teret budžeta FBiH ("Sl. novine FBiH", br. 9/04 i 30/04),
61. Zakon o upravnom postupku ("Službene novine FBiH", br. 2/98 i 48/99),
62. Zakon o upravnim sporovima ("Službene novine FBiH", broj: 9/05),
63. Zakon o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03, 73/05 i 19/06),
64. Zakon o vanparničnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 2/98, 39/04 i 73/05),
65. Krivični zakon FBiH („Službene novine FBiH“, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10 i 42/11),
66. Zakon o krivičnom postupku FBiH ("Službene novine FBiH", br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10),
67. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 44/98, 42/99, 12/09 i 42/11),
68. Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 70/08),
69. Zakon o finansijsko-informatičkoj agenciji ("Službene novine FBiH", broj: 80/11),
70. Zakon o fiskalnim sistemima ("Službene novine FBiH", broj: 81/09),
71. Zakon o privatizaciji banaka ("Službene novine FBiH", br. 12/98, 29/00, 37/01 i 33/02),
72. Zakon o arhivskoj građi Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj: 45/02),
 - 72.1. Uredba o organizaciji i načinu vršenja arhivskih poslova u pravnim licima u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH", broj: 12/03),
73. Zakon o priznavanju javnih isprava na teritoriji FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 4/98),
74. Zakon o štrajku ("Službene novine F BiH", broj: 14/00),
75. Kolektivni ugovor za granu financija ("Službene novine FBiH", broj: 48/00).

IV. OSTALI ZAKONI I PROPISI BiH

1. Zakon o Centralnoj banci BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07),
2. Zakon o zaštiti potrošača u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 25/06),
3. Zakon o nadzoru nad tržištem u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 45/04, 44/07 i 102/09),
4. Zakon o konkurenciji („Službene glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09),
5. Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 4/98, 17/98, 13/03, i 48/10),
6. Zakon o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06, 76/11 i 89/11-ispr.),
7. Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 54/05 i 12/09),
8. Zakon o elektronskom potpisu („Službeni glasnik BiH“, broj: 91/06),
 - a. Odluka o osnovama upotrebe elektronskog potpisa i pružanja usluga ovjeravanja („Službeni glasnik BiH“, broj: 21/09),
9. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 76/06, 100/08 i 32/10),
10. Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 52/05 i 103/09),
 - a. Odluka kojom se odobrava izdavanje državne garancije („Službeni glasnik BiH“, broj: 85/10),
11. Zakon o izmirenju obveza po osnovu računa stare devizne štednje („Službeni glasnik BiH“, br. 28/06, 76/06, 72/07 i 97/11),
12. Zakon o računovodstvu i reviziji BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 42/04),
13. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 44/04),
14. Okvirni zakon o zalozima ("Službeni glasnik BiH", br. 28/04 i 54/04),

15. Zakon o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05 i 100/08),
16. Zakon o javnim nabavama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10),
17. Zakon o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj: 58/12),
18. Zakon o carinskim prekršajima BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/05),
19. Zakon o patentu ("Službeni glasnik BiH", broj: 53/10),
20. Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 28/00, 45/06, 102/09 i 62/11),
21. Zakon o jedinstvenom matičnom broju ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 63/08 i 103/11),
22. Zakon o udruženjima i fondacijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 42/03, 63/08 i 76/11),
23. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07 i 58/08),
24. Zakon o upotrebi i zaštiti naziva BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/04, 50/08 i 76/11),
25. Zakon o fiskalnom vijeću u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 63/08),
26. Zakon o trezoru institucija BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 27/00 i 50/08),
27. Zakon o postupku medijacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 37/04),
28. Zakon o prijenosu poslovanja medijacije na udruženje medijatora ("Službeni glasnik BiH", broj: 52/05),
29. W Zakon o postupku prisilne naplate indirektnih poreza ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 62/11),
30. Zakon o prekršajima ("Službeni glasnik BiH", br. 41/07 i 18/12),
31. Zakon o sudu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09-prečišćeni tekst, 74/09-ispr. i 97/09),
32. Zakon o visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 35/02, 39/03, 42/03, 10/04, 25/04, 93/05, 32/07 i 48/07),
33. Zakon o tužilaštvu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09-prečišćeni tekst i 97/09),
34. Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09),
35. Zakon o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10),
36. Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 36/04 i 84/07),
37. Zakon o izvršnom postupku pred sudom BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 18/03),
38. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja potraživanja po osnovu izvršnih odluka na teret budžeta institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 43/03 i 43/04),
39. Krivični Zakon BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10),
40. Zakon o krivičnom postupku BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 i 93/09),
41. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 13/02, 16/02, 14/03, 12/04, 63/08 i 18/12),
42. Zakon o arhivskoj građi i arhivu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 16/01).

PRILOG 3

**BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA
AKTIVNI PODBILANS**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.443.614	4.378.076	3.962.581
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	452.188	528.721	625.188
1b	Kamatonski računi depozita	3.991.426	3.849.355	3.337.393
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	233.178	300.228	375.032
3.	Plasmani drugim bankama	145.007	79.940	78.522
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	9.981.911	10.487.671	10.666.124
4a	Kreditni	9.414.597	9.524.844	9.597.034
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	132	120	54
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	567.182	962.707	1.069.036
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	142.074	158.237	173.435
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.625	503.802	491.907
7.	Ostale nekretnine	31.139	36.947	30.132
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	44.753	42.186	24.756
9.	Ostala aktiva	193.609	281.891	254.710
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti*	661.213	1.005.659	1.066.140
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	635.792	931.946	1.007.196
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	25.421	73.713	58.944
11.	UKUPNA AKTIVA	15.075.697	15.263.319	14.991.050
O B A V E Z E				
12.	Depoziti	11.232.830	11.124.675	10.961.001
12a	Kamatonski depoziti	10.134.101	10.128.147	9.281.938
12b	Nekamatonski depoziti	1.098.729	996.528	1.679.063
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	1.723	1.762	1.752
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0		
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	1.723	1.762	1.752
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	2.000	2.000
15.	Obaveze prema vladi	0		
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.403.451	1.319.299	1.141.561
16a	sa preostalim rokom dospelja do jedne godine	381.305	387.585	244.160
16b	sa preostalim rokom dospelja preko jedne godine	1.022.146	931.714	897.401
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	226.847	206.159	186.675
18.	Ostale obaveze	507.221	529.359	479.373
19.	UKUPNE OBAVEZE	13.379.072	13.183.254	12.772.363
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	26.059	26.059
21.	Obične dionice	1.148.269	1.167.513	1.175.547
22.	Emisiona ažia	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	128.065	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	489.557	376.102	453.269
24.	Kursne razlike	0		
25.	Ostali kapital	-102.714	81.681	111.594
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti		292.225	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.696.625	2.080.065	2.218.688
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.075.697	15.263.319	14.991.050
PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS		659.059	671.241	661.321
UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA		15.734.756	15.934.560	15.652.371

*U 2010.godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 4

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANSIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.12.2012. godine**

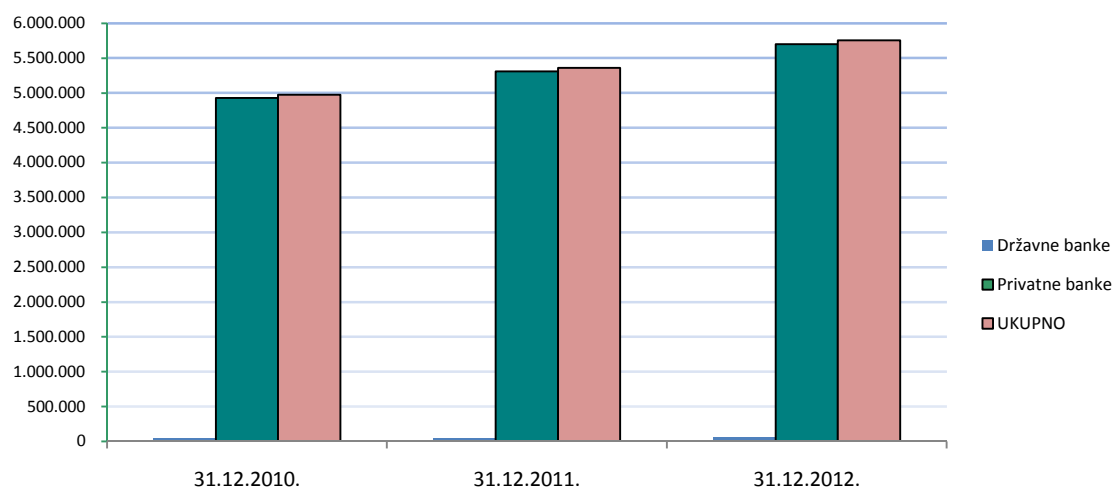
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	265.878	1,77%	209.071	1,96%	143.610	1,31%	2.523
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	428.762	2,86%	278.438	2,61%	315.372	2,88%	2.624
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.411.588	9,42%	988.305	9,27%	961.340	8,77%	-11.084
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	1.329.113	8,87%	1.117.798	10,48%	885.647	8,08%	15.584
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	189.240	1,26%	93.333	0,88%	136.398	1,24%	1.992
6	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	65.101	0,43%	36.880	0,35%	40.513	0,37%	1.141
7	MOJA BANKA dd SARAJEVO	159.158	1,06%	115.059	1,08%	133.686	1,22%	-1.671
8	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	797.320	5,32%	618.627	5,80%	610.665	5,57%	4.830
9	POŠTANSKA BANKA doo SARAJEVO	50.378	0,34%	25.902	0,24%	38.179	0,35%	-993
10	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	210.027	1,40%	152.474	1,43%	160.905	1,47%	-2.756
11	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	333.832	2,23%	283.292	2,66%	242.049	2,21%	843
12	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	3.714.336	24,78%	2.423.230	22,72%	2.754.807	25,13%	36.528
13	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	901.197	6,01%	769.215	7,21%	776.718	7,09%	7.010
14	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	229.087	1,53%	152.179	1,43%	115.749	1,06%	665
15	UNION BANKA dd SARAJEVO	209.971	1,40%	100.085	0,94%	151.973	1,39%	613
16	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	3.761.804	25,09%	2.541.516	23,83%	2.788.592	25,44%	53.450
17	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	254.255	1,70%	181.243	1,70%	192.318	1,75%	207
18	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	680.033	4,54%	579.477	5,43%	512.480	4,68%	163
	UKUPNO	14.991.050	100%	10.666.124	100%	10.961.001	100%	111.669

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
Državne banke	47.148	50.259	58.050
Privatne banke	4.926.361	5.311.178	5.698.300
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.756.350

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.12.2012. godine**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.196.726	260.207	10.661	3.588	1.389	2.472.571
2.	Dugoročni krediti	5.964.292	647.459	254.533	159.744	10.525	7.036.553
3.	Ostali plasmani	168.620	2.404	5	110	1.340	172.479
4.	Obračunata kamata i naknada	38.955	8.169	3.990	7.999	27.537	86.650
5.	Dospjela potraživanja	48.520	54.116	57.146	267.254	617.640	1.044.676
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	72	98	319	625	23.246	24.360
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	259.523	4.822	3.512	1.178	22.868	291.903
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.676.708	977.275	330.166	440.498	704.545	11.129.192
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	170.405	92.357	86.844	251.214	704.543	1.305.363
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	101.890	81.280	84.286	180.469	618.215	1.066.140
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	102.449	53.537	31.743	94.758	86.355	368.842
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	84.769	41.339	25.629	79.400	48.018	279.155
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						105.220
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovod. vrijednost)						4.927.998
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						16.057.190

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.543.889
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	1.366.591
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	514.719
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	5.910
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	75
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	13.917
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	157.549
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja obezbjeđena njihovim безусловnim garancijama plativim na prvi poziv	325.348
	UKUPNO pozicija 14	4.927.998
8a.	Iznos plasmana obezbjeđenih novčanim depozitima	156.539

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.12.2012. godine**

- KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	352.948	46.900	1.489	26		401.363
2.	Činidbene garancije	466.002	119.988	410	1.025	173	587.598
3.	Nepokriveni akreditivi	46.758	12.006				58.764
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.219.208	70.306	2.400	1.594	877	1.294.385
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	12.339	714		118	4.499	17.670
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.097.255	249.914	4.299	2.763	5.549	2.359.780
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	41.020	15.933	1.073	1.417	5.536	64.979
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	16.986	2.730	748	627	5.020	26.111
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	25.982	13.872	715	895	516	41.980
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	22.130	12.216	728	1.364	141	36.579
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						6.848
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						449.617
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						2.809.397
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjedenih novčanim depozitom						46.294

BILANS USPJEHA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	14.388	23.545	3.991
2)	Plasmani drugim bankama	4.920	5.529	3.436
3)	Kredit i poslovi lizinga	778.690	769.774	729.602
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospeljeja	4.311	5.663	6.564
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	26	909	186
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	0		0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	54.193	61.264	65.645
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	856.528	866.684	809.424
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	266.893	230.224	218.614
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	16	4	149
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	43.536	47.831	36.520
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	11.821	12.086	10.997
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	3.507	4.412	3.362
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	325.773	294.557	269.642
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	530.755	572.127	539.782
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	37.784	48.198	45.081
b)	Naknade po kreditima	5.361	6.918	7.674
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	25.682	24.933	24.781
d)	Naknade za izvršene usluge	173.130	178.944	184.256
e)	Prihod iz poslova trgovanja	585	368	1.139
f)	Ostali operativni prihodi	86.031	55.681	46.326
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	328.573	315.042	309.257
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz.aktive, rezerviranja za potenc.obaveze i ost.vrijed.usklad*	386.102	190.499	144.761
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	70.185	76.209	76.171
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	456.287	266.708	220.932
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plata i doprinosa	242.690	250.783	243.133
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	152.737	166.075	158.933
3)	Ostali operativni troškovi	101.833	106.998	97.508
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	497.260	523.856	499.574
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	953.547	790.564	720.506
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	64.209	142.117	145.003
5.	GUBITAK	158.428	45.512	16.470
6.	POREZI	9.252	15.872	16.736
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	495	607	60
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA.	0	98	188
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	54.957	126.754	128.173
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	-157.933	-45.512	16.504
11.	FINANSIJSKI REZULTAT	-102.976	81.242	111.669

*Po staroj metodologiji (do 2011.godine) pozicija: Troškovi rezervi za opći kred.rizik i potencijalne kreditne gubitke

PRILOG 8

IZVJEŠTAJ O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNI BILANS

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.157.918	1.177.932	1.185.966
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisioh ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opšte zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	183.807	192.752	101.836
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	228.867	262.501	309.179
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	165.532	225.861	167.825
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.885.159	2.008.081	1.913.841
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	92.058	251.187	120.740
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	157.933	45.512	16.505
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	81	156
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	52.590
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	313.321	353.960	189.991
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.571.838	1.654.121	1.723.850
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0		
2.3.	Opšte rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	209.612	212.248	211.425
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	52.090	62.564	67.243
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	
2.6.	Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	159.056	139.754	120.264
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Osnovnog kapitala	0	0	
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	66.399	49.312	65.070
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	489.986	466.968	467.092
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precjenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	15.938	18.408	3.043
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	85
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu		19.386	95.529
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	15.938	37.794	98.657
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.045.886	2.083.295	2.092.285
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.078.930
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	974.201
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERISANI RIZICI B+C+D	12.655.823	12.252.929	12.053.131
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,2%	17,00%	17,36%

PRILOG 9

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	54	57	62
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	207	235	247
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	75	72	
4	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	568	647	579
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	519	525	537
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	178	173	166
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	67	71	71
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	143	171	151
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	474	471	456
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	91	90	85
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	211	191	179
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	501	427	344
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.630	1.576	1,552
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	432	452
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	150	158	171
16	UNION BANKA dd SARAJEVO	180	177	183
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.362	1.338	1,305
18	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	222	229	230
19	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	330	329	360
	UKUPNO	7.388	7.369	7,130